

Vatandaşların katkısıyla 2 milyar lira toplandı

Bakan'a çek-Malatya ili Darende ilçesinde de Hızır Acil Servisin faaliyete geçirilmesi için vatandaşlarca

toplanan 2 milyon liralık çek Hacı Hulusi Ateş tarafından Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mehmet Aydın'a verildi.

Hızır Servis Türkiye'ye yayılıyor

HIZIR Acil Servis uygulamasının Türkiye'ye yayılmasına hızla devam ediliyor.

Malatya ili Darende ilçesinde de Hızır Acil Servisin faaliyete geçirilmesi için vatandaşlarca toplanan 2 milyon liralık çek Hacı Hulusi Ateş tarafından Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mehmet Aydın'a verildi.

Hacı Hulusi Ateş başkanlığında, Malatya milletvekilleri Puhri Şahin, Talan Zengin ile Belediye Başkanları Abdullah Karakurt, Abdurrahman Gulseren ve Osman Kul

ile ilçe temsilcilerinin hazır bulunduğu heyet Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mehmet Aydın'ı makamında ziyaret ederek sağlık sorunları ile ilgili isteklerini Bakan'a ilettiler.

Görüşme sırasında Hacı Hulusi Ateş, Bakan Aydın'a Darende'nin acil ihtiyacı olan Hızır Acil Servis ambulansı için 2 milyon liralık bir de çek verdi. Ayrıca Hacı Hulusi Ateş, Bakan Aydın'a Darende ilçesine 200 yataklı tam teşekküllü bir Devlet Hastanesi yaptırmayı da vaad etti.

BASINDA

ES-SEYYİD OSMAN

HULÛSİ EFENDİ

(Kaddesallahu Sirrahû)

Yayına Hazırlayan:
Musa TEKTAŞ

BASINDA
ES-SEYYİD OSMAN
HULÛSİ EFENDİ (ks.)

Yayına Hazırlayan
Musa TEKTAŞ

Nasihat Yayınları

Basında

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s.)

Yayına Hazırlayan

Musa TEKTAŞ

1. Baskı

ISBN: 978-9944-774-54-3

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı

Visan İktisadi İşletmesi

Zaviye Mahallesi Hacı Hulûsi Efendi Cad. No: 71 (44700)

Darende / MALATYA

Tel : 0422 615 15 00 - 615 28 95

Faks : 0422 615 28 79

www.hulusiefendivakfi.org.tr

www.nasihatyayinlari.com

Tasarım

Grafitürk Medya Ltd. Şti.

Tel: 0312 287 86 66 - 0506 876 17 17

Baskı

Salmat Basım Yayıncılık Ambalaj San. Ltd. Şti.

Tel: (0312) 341 10 24

Her Hakkı Mahfuzdur

Yayın No: 54 - Ekim-2018

İçindekiler

İçindekiler.....	5
Takdim	7
Önsöz	11
Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.).....	17
55 Yıl Öncesinden Bir Tespit: “Yeşili Getiren Kişi”	23
68 Yıl Önceki Bir Eser: “Darende Şairleri Antolojisi”	35
50 Yıllık Proje	45
Kırk Dört Yıl Önceki Bir Gazete Manşeti: “Darende’de Bir Hulûsi Efendi Var”	53
53 Yıldır Okunan Bir Eser: Somuncu Baba Kitabı	63
Kırk Beş Yıl Önceki Bir Gazete Manşeti: “Yirminci Asrın Filozofu”	73
Milliyet Gazetesi’nin Büyük Manşeti: Hulûsi Efendi (ks.)’nin Sağlık Hizmetleri	83

Eğitim Hayırseveri Hulûsi Efendi (ks.).....	93
Hulûsi Efendi (ks.) ve Hac Hatıraları.....	105
Darende'nin Kalkınma Umudu Hulûsi Efendi (ks.).....	115
Kur'an Âşığı Hulûsi Efendi (ks.).....	125
Herkesin Sevdiği ve Saydığı Bir Gönül Sultanı: Hulûsi Efendi (ks.)	133
Güzel Kokunun Hikâyesi ve Hulûsi Efendi (ks.)	141
Sezai Karakoç'tan Hatıralar ve Hulûsi Efendi (ks.).....	151
Evrensel Görüşleriyle Bir Lider: Hulûsi Efendi (ks.)	161
Ardında Güzellikler Bırakan Hulûsi Efendi (ks.).....	173
H. Hamideddin Ateş Efendi'nin Dilinden Hulûsi Efendi (ks.)	187
Hulusi Efendi (ks.)'nin Arzusu: Basından Belgelerle Darende İlahiyat Fakültesi	197

Takdim

Bir iletişim aracı olarak gazeteler; toplumsal bir güç olarak günlük hayatın olağan hadiselerini kayıt altına alan, başka insanlara ve kendinden sonraki devirlere aktarma vazifesi yürüten medya araçlarıdır. Bir konunun yaşanırken haber olması ile birlikte başlayan serüven, bir arşiv vesikası olarak kayıtlara geçmesiyle tarihteki yerini almaktadır.

Kitaplar, dergiler, yerel yayınlar, ulusal süreli yayınlar tümüyle kültürel birikimlerimizin hazineleri gibidir. Basın elbette; toplumun haber alma bilgilenme ve sesini duyurma ihtiyacını karşılayan önemli bir unsurdur. Aynı zamanda sosyal bilimler açısından yapılan araştırmalara da mühim bir kaynaktır. Ulusal gazeteler nasıl o toplumun genelinin aynası ise, yerel gazeteler de kendine mahsus çizgileriyle o şehrin, o muhitin aynasıdırlar. Şehrin kültür, edebiyat ve sanat alanındaki faaliyetleri bakımından önemli bir kaynak özelliği mahiyetindedirler. Bir bölgenin veya şehrin tarihinin, sosyolojisinin, mimarisinin kısaca kimliğinin ortaya çıkarılmasında ve aktarılmasında yerel gazetelerdeki

haberlerin ve diğere yazıların, fotoğrafların değeri oldukça kıymetlidir. Bunların arşivlenmesi ise araştırmacılara büyük faydalar sağlamaktadır.

Osmanlı Dönemi'nde eyaletlerin vilayete dönüştürülmesinden sonra her ilde bir matbaa kurulmak suretiyle "vilayet" gazeteleri yayınlanmaya başlanmış, böylece yerel gazeteciliğın de temelleri atılmıştır. Bu gazetelerin çoğru haftalık olarak yayınlanmıştır.

Yerel basının en çok rağbet gördüğü zamanlar Kurtuluş Savaşı yılları olmuştur. O dönemde yerel gazeteler kurtuluş hareketini sonuna kadar desteklemiş, Anadolu'nun düşman işğali karşısında gösterdiği mücadele ruhunu, teşkilatlanmayı en ücra yurt köşelerine kadar ulaştırma maharetini göstermişlerdir. Bir düşüncenin, bir mücadelenin halka ulaştırılması ve halkın desteğini alması sosyolojik açıdan son derece önemlidir.

Yerel gazeteler, yörelerdeki olaylara ağırlık veren yayın organlarıdır. Ancak bunun bir de ulusal boyutu vardır. Çünkü yerel aynı zamanda millî kültürün parçalarını da bütünlendiren bir özelliğe sahiptir. Zira ulusal gazetelerin büyük bir kısmı haber kaynaklarını yerel basından almaktadır.

Anadolu basını, yöresel basın, taşra basını ya da yerel basın denildiğinde İstanbul dışında yayınlanan, yöresinin sesini yansıtan, kendi mahallindeki tarihî, sosyal, ekonomik, kültürel, siyasal gelişmelerini okurlarına aktaran, yörede kamuoyu oluşturmada etkili olabilen yayınlar anlaşılmaktadır. Yerel gazeteler, yayınladığı haberler, fotoğraflar, işlediği konular, kültürel ve sosyal etkinliklerle bölgenin önemli bir

işlevini yerine getirmektedir. Bugün ülkemizin her bir tarafında faaliyet gösteren yerel gazeteler yerel sorunları, ulusal gündeme taşımak suretiyle sıkıntıların çözümü noktasında kamuoyu oluşturma gücü kazanmaktadır.

Onca zahmet ve sıkıntılarla ortaya konulan gazetelerin bir de arşivlenmesi ve gelecek nesillere sağlıklı bir biçimde ulaştırılması günümüzdeki teknik imkanlarla daha çok kolaylaşmıştır.. Bizde ne yazık ki basın arşivi kültürü son derece zayıftır. Uluslararası nitelik kazanmış kütüphanelerimizde bile arşivleme ve bu arşivlere ulaşabilme imkânı büyük bir sıkıntı ve bürokratik engellerle doludur. Oysa Batı'da geçmişine sahip çıkma adına tarihiyle ilgili en küçük belgeleri değerlendirerek geleceğe aktarma faaliyeti sistemli bir şekilde devam etmektedir.

Bugün Türkiye'de az sayıdaki gönüllü arşiv meraklısı, en azından kendi illerindeki, ilçelerindeki tarihî bilgi ve belgeleri toplamak ve tarihin karanlıklarından kurtarmak için hiçbir maddî karşılık beklemezsiniz, kendi çaplarında büyük çalışmalara talip oluyorlar. Ancak gönül ister ki Türkiye'de her ilin, ilçenin hatta mahallenin günlüğünün tutulduğu akademik çapta bir enstitüsü ve bu enstitüde çalışan ciddi elemanlar bulunsun. Bugün bu boşluğu Türkiye'nin dört bir yanında yöresel derlemeler yapan meraklı araştırmacılar doldurmaktadır.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri hakkında 1960 yılından itibaren basın mecrasında yer alan haberler ve yazılar, H. Hulûsi Ateş Şeyhzadeoğlu Özel Kitaplığı Arşivi ile Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı Arşivi'nde yapılan

araştırmalar bu eser vasıtasıyla okuyucuya ulaştırılmaya çalışılmıştır.

Darende deyince ilk akla gelen Somuncu Baba ve Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.)'ye dair araştırma yapacaklar için elinizdeki eser, Araştırmacı-Yazar Musa Tektaş'ın gayretleri neticesinde ortaya çıkan kaynaklık edebilecek nitelikte bir çalışmadır. Çünkü ortaya koyulan eser gelecek nesillerin de faydalanabileceği bir hüviyettir.

Yerel ve ulusal çapta yayın yapan gazetelerde, dergilerde ve kitaplarda çıkan Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri ile ilgili haber, yazı ve belgeleri bir kitapta toplamak suretiyle o dönemdeki etkisi açısından tarihe önemli bir kayıt düşülmüştür. Ayrıca ilgili haber metinlerine yorumlar yapılarak meselinin daha etraflıca anlaşılabilirliği sağlanmıştır. Böylece Osman Hulûsi Efendi (ks.) ile ilgili söz konusu yazılar, konuya ilgi duyan okur ve araştırmacıların bir bütün halinde ulaşabilmelerini sağlayacaktır.

Bu vesile ile elinizdeki eserin öncelikle basın belgelerinin araştırmalarının yapılması hususunda yazarımızı teşvik eden; sonra da siz değerli okuyuculara ulaşması konusunda gerekli çalışmalar için bizleri yönlendiren Vakıf Başkanımız H. Hamideddin Ateş Efendi'ye şükranlarımızı arz eder, okurlarımızı sevgiyle selamlarız...

08.08.2018

Es-Seyyid Osman Hulusi Efendi Vakfı

Mütevelli Heyeti

Önsöz

Toplumun bir ferdi olarak insan, geçmiş zamanlarda yaşanan hadiseleri, topluma yön veren insanların hayatlarını ve zamana etkilerini öğrenme eğiliminde olduğu için; özellikle kendi merakını gidermek, bilgi sahibi olmak ve kültürel faaliyetleri derlemek amacıyla basın arşivine büyük ilgi duyar. Bu husustaki arşiv araştırmaları toplu bir halde yeniden okuyucuya sunulduğunda aslında geçmişin hazinleri günümüz okurunun gözü önüne serilmiş olur.

Bundan 50-60 yıl evvelinden Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri hakkında ulusal ve yerel gazeteler ile kitap ve dergilerdeki yazı, haber ve ilgili yayınların arşiv vesikalarının, siz değerli okuyucularımıza ulaşması için yıllar önce bizi bu araştırmaya teşvik eden H. Hamideddin Ateş Efendi'ye şükranlarımı arz ederek başlamak istiyorum. Kendi özel arşivlerinden ve Vakıf arşivinden basın belgelerine ulaşmamızı sağlamak suretiyle bunların içinden seçtiğimiz yazı ve dokümanları esas metinleriyle birlikte günümüz şartlarında gelişen olay ve hatıralarla

birlikte yorumlayarak siz değerli okuyuculara ulaşmasına gayret ettik.

1963 yılında Malatya’da Dr. Ziya Oykut imzasıyla neşredilen bir köşe yazısı, Darende’nin maddeten ve manen ihyasının Hulûsi Efendi (ks.)’nin gayretleriyle olduğunun 55 yıllık şahididir. Üstlenmiş olduğu manevî vazifeyi toplum içinde toplum yararına bir çizgide yürütebilmek ancak insan-ı kâmil olan kimselerin vasfıdır.

Darendeli Şair Şükrü Erdoğan Ulu’nun 1950 yılında yayınlamış olduğu “Darende Şairleri Antolojisi”nde Hulûsi Efendi (ks.)’ye geniş bir yer vermiştir. Eserin önsözünde; “Çalışmalarım ve araştırmalarım bana çok yardımı dokunan Darende Halkevi Başkanı Muhiddin Yıldızla, eserde ismi geçen Hulûsi Ateş’e ve diğer sayın hemşehrilerime buradan teşekkür etmeyi bir borç bilirim.” diye ifade ettiği gibi, eserdeki birçok şiiri de kaynak kişi olarak Hulûsi Efendi (ks.)’den aldığını beyan etmek suretiyle hakikati dillendirmektedir.

1963 yılında Darende’de mahallî olarak neşredilen Zengibar Gazetesi’nde yer alan “Hac Hatıraları”, millî ve manevî değerlere bağlı olan Hazret’in hassasiyetinin 55 yıllık silinmez kaydıdır. Aslında bu satırlar, gönüllere millî ve manevî duyguları silinmez aşk kalemiyle yazma kudretine sahip olan Hulûsi Efendi Hazretleri’nin gönül terennümünün yansımalarıdır.

Ulusal yayınlardan olan Akşam Gazetesi’nin 19 Haziran 1974 tarihli nüshasındaki Seyhun Güleç’in kaleme aldığı yazıda; Şeyh Abdurrahman Erzincanî Camii projesi

ile Hulûsi Efendi'nin ileri görüşlü bir zat-ı muhterem olduğunu, Darende İmam-Hatip Lisesi'ni inşasıyla ilim ve irfan insanı olduğunu, Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî adlı eserinden bahsederken de manevîyatla tevazuunun onda birleştiğini ifade etmektedir. Yaklaşık 45 yıl önce bu tespitleri yapan Seyhun Güleç'i tarih haklı çıkarmakta, bugün o eserlerin manevî meyveleri olarak Darende, ulusal ve uluslararası medyanın gündemi olmaktadır.

Yıl 1965'tir. Hulûsi Efendi Hazretleri, önceden beri ecdadından intikal eden tarihî vesikaları saklamakta ve içeriklerini bilmektedir. Tarihî vesikalarla Somuncu Baba'nın kabri şerifinin Darende'de bulunduğunu ispatlayan bir kitap çalışması yapılmak üzere Darendeli öğretmenlerden Mehmet Gülseren ve Mehmet Ali Cengiz'e vazife verir. İlgili öğretilerin çalışmalarıyla 1965 yılında 68 sayfalık "Somuncu Baba" kitabı Hazret'in takdim yazısıyla okuyucuya ulaşır.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.)'nin kütüphanesi ve kitaplara olan sevgisiyle ilgili olarak 3 Kasım 1972 tarihinde yine ulusal neşriyat mecralarından Hürriyet Gazetesi'nde çıkan haber ve fotoğrafta Hazret "20. Asrın Filozofu" olarak takdim ediliyor. Haber, "İmam-Hatip Hulûsi Ateş'in 6048 kitabı var" manşeti ile veriliyor. Haberin içinde ise evini kütüphane hâline getirmiş olduğu da belirtiliyor.

11 Mart 1986 tarihli Milliyet Gazetesi'nin haberinde, Sağlık Bakanı Mehmet Aydın zamanında Darende'nin ihtiyacı olan Hızır Acil Servis Ambulansı'nın alımı için, Bakan Bey'e yardım çekini takdim ederken Darende'nin sağlık

sorunlarını dile getiriyor. Darende'ye 200 yataklı hastane yaptırmayı vaat ediyor. Bu vaat, o tarihlerdeki ulusal basına da yansıyor. 32 yıl sonra dönüp habere baktıktan sonra; "Darende Hulûsi Efendi Devlet Hastanesi"nin 13 uzman hekimle yüzlerce hastaya hizmet ettiğini görünce, bu projenin hayata geçmesi için çok gayret gösteren H. Hamideddin Ateş Efendi'ye bir kez daha şükranlarımızı arz ediyoruz.

31 Ekim 1984 tarihli Tercüman Gazetesi haberinde ise; Millî Eğitim Bakanlığı'nın başlatmış olduğu eğitim kurumlarını yapma seferberliğinde (1984), dönemin Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından Çankaya Köşkü'ne davet edilen, eğitime önderlik eden insanlar arasında Hulûsi Efendi Hazretleri'nin, bu davette Malatya ilini temsilen bulunduğu ve eğitime katkılarından dolayı da kendisine bir plaket verildiğini güzel bir fotoğraf karesiyle öğreniyoruz.

1982 yılında Tercüman Gazetesi'nde neşredilen bir haberde; "Cilvegözü'nden mukaddes topraklara hareket etmeden önce çıkış işlemleri için İskenderun'daki konaklama merkezinde bekleyen kabileler arasında en çok ilgiyi, Malatyalı hacı adaylarından Darende Şeyh Hamid-i Veli Camii İmam-Hatibi Hacı Hulûsi Ateş gördü." bilgisiyle okuyucuya ulaşıyor...

20 Nisan 1987 tarihle Darende'nin Sesi Gazetesi, Bakan Metin Emiroğlu'nun, İplik Fabrikası temelini atılmasından önce yaptığı konuşmada; "Mutlu bir gün yaşandığını, böyle bir tesisin yapılmasında Darendelilerin ve özellikle Sayın Hulûsi Ateş'in büyük emeği bulunduğunu belirtiyorum." cümleleriyle o günkü sevinci paylaşıyor. Hulûsi

Efendi'nin Darende'nin maddeten ve manen kalkınmasının temel muharrik gücü olduğunu anlatıyor... Aynı gazetenin 15 Şubat 1987 tarihli nüshasında, "Kuran-ı Kerim Okuma Yarışması 14.2.1987 günü, Darende Çarşı Merkez Camii'nde yapıldı. Yarışma neticesi 1, 2 ve 3'üncü derecelere giren öğrencilere H. Hulûsi Ateş Hoca'mız 10'ar bin lira, yarışmaya katılan diğer öğrencilere ise 5'er bin lira para dağıtıldı." ifadeleriyle Kur'an hizmetine olan daimi desteklerini belirtiyor.

14 Temmuz 1977 tarihli Tercüman Gazetesi'nde yayınlanan Yavuz Donat'ın "Kokunun Hikâyesi" adlı yazısı dönemin siyasi temsilcilerinin Hulûsi Efendi Hazretleri'ne olan saygısının açık bir delili neteliği taşıyor.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'yi 1958 yılında Darende'de ziyaret edip âb-ı hayat misali sohbetine katılan şair ve mütefekkir Sezai Karakoç, Diriliş, Haftalık Düşünce Edebiyat ve Siyaset Dergisi'nin 1990 yılındaki bir nüshasının satırlarında o yıllardaki hatıralarını naklediyor.

Milliyet Gazetesi'nin 28 Eylül 1985 tarihli nüshasında, Pakistanlı Seyyid Muhammed Yakup'un Darende'yi, Hulûsi Efendi Hazretleri'ni ziyareti konu ediliyor.

14 Haziran 1990 tarihinde dünyasını değiştiren Hulûsi Efendi Hazretleri'nin, 15 Haziran 1990 Cuma günü hayrül-halef evladı H. Hamideddin Ateş Efendi tarafından cenaze namazı kıldırılan, yaklaşık 20.000 kişinin katıldığı cenaze merasiminin ve ardından kaleme alınan yazılara da bu çalışmada yer veriliyor.

H. Hamideddin Ateş Efendi ile yapılan, Eylül 1990 tarihli İslâm Mecmuası'ndaki Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'nin hayatını ve eserlerini özetleyen çok güzel söyleşi de bu eseri taçlandırıyor.

Bu eseri oluşturan yazılarda, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri hakkında 1960'lı yıllardan itibaren 1990 yılına kadar neşredilen mahallî ve ulusal yayınlarda yer alan haber ve yazılar incelenmiştir. Her konu müstakil bir başlık altında ele alınmıştır.

Öncelikle tarihî öneme haiz bu basın belgelerindeki metinler okuyucuyla paylaşılmış, konuyu ilgilendiren hatıralar da eklenmek suretiyle döneme daha geniş bir zaviyeden bakılmaya çalışılmıştır. Basından belgeler sadece burada yer alan nüshalardan ve vesikalardan ibaret değildir. Yüzlerce basın belgesinden seçilen örnekler burada sunulmuştur.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin hizmet ve hatıralarını hayırla yâd etmek adına iki kapak arasına toparlanan eseri sunarken; bu çalışmaların yapılması için bizleri teşvik eden Vakıf Mütevelli Heyeti Başkanı H. Hamideddin Ateş Efendi Hazretleri'ne şükranlarımı arz ederim. Vaktiyle yerel ve ulusal gazetelerde bu haberleri yapıp ahirete göçmüş basın ehline rahmet diler, hayatta bulunanlara sağlık ve esenlik temenni ederim.

Saygılarımla...

01.08.2018, Darende

Musa Tektaş

ES-SEYYID OSMAN HULÛSÎ EFENDÎ (k.s.)

1 2 Ağustos 1914, Pazartesi sabahı Malatya'nın Daren-
de ilçesinde doğmuştur. Soy bakımından 12. kuşaktan
Somuncu Baba Hazretleri'ne, oradan da Hz. Muhammed
(s.a.v.) Efendimiz'e ulaşan nesebiyle 36. kuşaktan Peygam-
berimiz'in soyundandır. Babası Seyyid Hatip Hasan Efen-
di, annesi Seyyid İbrahim Taceddin-i Veli evladından Fatı-
ma Hanım'dır. Her iki yönden de Peygamber Efendimiz'in
nesl-i pakindedir. Somuncu Baba Hazretleri döneminden
günümüze kadar silsile-i sadatın yaptığı manevî görevi
üstlenmiş, olağanüstü hizmetlerde bulunmuştur.

Darendede İlçe Jandarma Karakolu, Balaban Jandarma Karakolu, Kız Meslek Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi, İmam Hatip Lisesi başta olmak üzere Darendede'nin her türlü ihtiyacına rehberlik etmiş, çözüm üretmiş, yapımına yardımcı olmuş, milletimizin ve memleketimizin kalkınması için pek çok gayret sarf etmiştir. 20'ye yakın derneğin başkanlığını yürütmüş, hayır kurumlarının lokomotif insanı olmuştur.

Osman Hulûsi Efendi kendi ismiyle anılan vakfı 1986 yılında "Her canlıya hizmet" şiarıyla kurmuştur. Kendisi hayatını hayır işlerine vakfetmiştir.

Onun hayır işleri sadece Darendede ile sınırlı kalmamış, tüm ülke geneline yayılmıştır. O fikrini, zikrini, zihnini, sohbetini ve bütün hayatını insanlığa adayan ve toplumun istifadesine sunan, ilim, irfan ve irşadıyla gönülleri imar eden bir tasavvuf ehlidir. Divan şiirinin 20. yüzyıldaki örnek temsilcisi, büyük mutasavvıf ve şairdir. Yazmış olduğu nasihati tüm insanlara hitap etmektedir.

Âlemi sen kendinin kölesi kulu sanma

Sen hakk için âlemin kölesi ol kulu ol...

Osman Hulûsi Efendi, XII. yüzyılda hoca Ahmet Yesevî ile başlayıp Yunus Emre, Mevlâna, Niyazi Mısrî, Aziz Mahmud Hüdayî, gibi isimlerle devam eden tasavvufî Türk şiirinin XX. yüzyıldaki en önemli temsilcisidir.

Tasavvufî Türk edebiyatı çerçevesinde ilahî aşk ile yazdığı şiirlerini "Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî" adlı eserde

toplamıştır. Şiirlerindeki esas gaye insanları irşad etmektir. Şiirlerini tasavvufî derinlik ve manevî neşveyle, insanları hayra ve doğruya yöneltme amacıyla her türlü sanat kaygısından uzak olarak yazmıştır.

Garazsız hem ivazsız hizmet et her canlıya

Kimsesizin düşkünün ayağı ol eli ol...

Osman Hulûsi Efendi'nin nasihatnâme özelliği taşıyan diğer eseri "Mektûbât-ı Hulûsî-i Dârendevî" dir. İrşad vazifesinin yanı sıra sosyal faaliyetleri ve yaptırdığı eserlerle tanınan Osman Hulûsi Efendi'nin bir diğer eseri de, Şeyh Hamid-i Velî Camii imam ve hatipliği sırasında yazarak irad etmiş olduğu hutbelerin toplandığı ve "Şeyh Hamid-i Velî Minberinden Hutbeler" ismiyle neşredilmiş olan eserdir.

Osman Hulûsi Efendi'nin hoşgörüsü, insanlara karşı yaklaşımı, âli cenaplığı, yardım severliği gibi güzel hasletleri insanları hayranlık içerisinde bırakmış, manevî kuvvet ile insanları kendi etrafında toplamıştır. Ahlakı, insan sevgisi, mütevizalığı, zekâsı, ilmi, yaşayışı, cömertliği ile insanlara örnek olmuştur.

Hayatının her safhası, Kur'an'dan bir gezinti, sünnet-i seniyyeden bir tablodur. 14 Haziran 1990'da vefat etmiştir. Cenaze namazı cuma günü çok sayıda seveninin katılımıyla kılınarak, Darende'de babası ve ahfadının bulunduğu, Şeyh Hamid-i Velî/Somuncu Baba Haziresi'ne defnedilmiştir. Hulûsi Efendi'nin vefatından sonra vakfı aracılığı ile vasiyetleri gerçekleştirilmektedir.

Bütün ömrünü insanlığın hizmetine adayan bir babanın evladı olarak, H. Hamideddin Ateş Efendi de; vakıf kültürü ile çağımız hizmet gereklerini meczeden bir anlayışla sağlık, kültür, eğitim ve diğer hayri hizmetlerle genişleten, herkesi kucaklayan bir felsefe ile yetimlerin hâmisî, fakir öğrencilerin destekçisi, gariplerin eli, kimsesizlerin kimsesi olmuştur.

Darende İlahiyat Fakültesi, Darende Anadolu İmam Hatip Lisesi başta olmak üzere ilçe ve civardaki okulların yapım, onarım ve öğrencilerin her türlü ihtiyaçlarına nakdî burs ve aynî yardımlarla destek olmuştur.

200 yataklı Darende Hulûsi Efendi Devlet Hastanesi'nin arsa temininden inşası ve hizmete açılmasına kadar bütün safhalarında büyük gayret göstermiş, bugün yüzbinlerce hastaya derman sunan bir sağlık merkezinin oluşmasında öncülük etmiştir.

Darende'de son 15 yılda yüzlerce hafızın yetişmesine vesile olmuş bu unutulmaz din hizmetini yeniden tesis etmiş, ilçe ve civardaki din hizmetlerine önderlik yapmıştır.

Yürütmüş olduğu başarılı hizmetlerinden ve eğitime katkılarında dolayı Malatya Valiliği ve İnönü Üniversitesi tarafından takdir, teşekkür ve onur üyeliği belgeleri ile taltif edilmiştir.

Osman Hulûsi Efendi'nin 1990 yılında vefatından sonra Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı Genel Başkanı olarak yürütülecek hizmetler H. Hamideddin Efendi'nin uhdesine tevdi edilmiştir.

Aynı zamanda ilçedeki birçok hizmet amaçlı derneğe (Darende İlahiyat Fakültesi Yaptırma ve Yaşatma Derneği, Endüstri Meslek Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Aşağı Ulupınar Merkez Camii Yaptırma Dernekleri gibi) başkanlık etmiştir. H. Hamideddin Efendi, Osman Hulûsi Efendi'nin arzu ettiği, ancak hayatta iken gerçekleştiremediği birçok eseri kısa bir zaman içerisinde gerçekleştirmiştir.

GAYRET
PAZARTESİ
22 Temmuz 1963

Gayret

(GÜNLÜK SİYASİ DEMOKRA1 GAZETESİ)

İstanbul
WALLACE STREET
Wood House
Avakif No: 1000
Baskı no: 42500
Kuru Tutarı: 100 TL
Tic. Sic. No: 1000

Yıl: 15 Kuruluş Tarihi: 13 Aralık 1948

Sahibi: Hüseyin KARATAŞ

Sayın 16 Kuruş

YURT YOLLARINDA
Dr. Ziya Oykut

Yeşili Getiren Kişi

Düşünüyorum da, tümü boşuna akıp gidiyor yurd sulanının. Öyle çok işimiz var ki. Öyle bir gülece çalışmamız gerekiyor ki Kınırlamak, Yeşilemek, Sakarya, yanları yireleri, susuzluktan çatlamak, corak bozkır, çatlamış toprak. Beynimin kıvrımlarında Sivaslı karıncaların, akıncı bir ruhla Barajlar kurmaya başladılar. Dışlerim güzel, corak bozkırlarda mutluluk şık şık fıstıklar göklere doğru... Dışler ne güzel! Amma gerçekler sert ve merhametsiz...

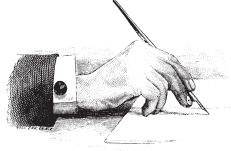
Sert taşlarına vurduk, Darende'ye giden yolu... Kara, volkanik taşlar. Sert ve asık yüzlü ve insafsız... Bir hançer izi gibi açılan yol, bizi kara ve sert kayalardan alıp, Setrak buğasına çıkarır. Yeşili görmek, ve dinlenmek, mutlulanmak yeşille... Yeşil dinlendirici, yeşil rahatlandırıcı ve yeşil ölemleri gönlümüze. Aşağı ve Yukarı Setrekler (bu iki köy), Yeşil fon'un içinde ak dşlerle bezenmiş evler. Sivaslı Karıncalar Kervanı üşümüş tarlalara... Soru işaretini biçiminde bedensiz, dalmışlar çalışmalarına... Yeşili okuyor biri. Gözleri Sevinçle ölemler dolu. Toprağı gidiyor, yaratıcı elleri sonunda. Toprağın bir soynuluş varki, sorma. İnip kalkıyor, eli altında Sivaslı Karınca'nın Bereket ve yaratma isteği ile bağrı tılk tılk toprağın... Beynimin kıvrımlarında burcu hurec yaratıcı toprağın gücü buğulanıyor... Sevmek yeşili yeşili... Yeşiller bezenmiş yurd toprakları... Ölemlerimiz, yeşil yeşil dağlar, ak dşlere gömülmüş evcikleriyle, ökulu, tarlası, ve toprağı, fakirliği, elektrigi, harajı, bir sözcükle mutlu uygarlığı ile omatlı ve mutlu insanlar... Yeşiller geride artık... Daldık ak, yanık topraklara...

Yeşili kovmuş, bu ak, yanık toprakları yolları... Çöl çöl olmuş, dalga dalga, yanık, nemsi kavruk yelleriyle... Bir az tizde, kıvrıla sahna gelen alaycı Tohma... Bakar süzen güleriyle, kavırlan topraklara... Kollar veric bir yol... Süreksiz ve etkisiz... Duğup ölen kollar... Kollar alır, boz bulanak sularıyla, alıp kaçan vatan topraklarını... Söğütlerdir, acı icleriyle için. Tohma'yı doyurma doyuramaz. Amma Darende'yi türlü yeşille kol kul bezeyip getir... Bir ağaç furyasız Darende, bir ağaç tufanıdır şimdi Tohma boyu... İç açıcı, seriletiler, mutluluk yüklü... Sevme suları suları.

GAYRET
PAZARTESİ
22 Temmuz 1963
Gayret Gazetesini Gazetesi
Makbuzatla Dittin
Ve Basılır
TEL: 1193 MALATYA

Darende'nin Yeşili, her görüşte Bursa'yı andırır bana... Bir Yakınlık bir öyle bir beneyiş var ama. Nerden geliriz... Yeni Darende, boy boy yeşil türlü türlü yeşil... Dallarında algun meyvalarını salladığı top top ağaçlar... Bir Ağaç deriyasındır sanki... Dallarından yaşantının özü damlar. Gölgeliklerde yan gelip oturan Sivaslı Karıncalar. Yüksek minarelerinden tek bir sesleri gelen, Eski Darende, bize Zölkadir oğullarından selam getirir. Yüksek minareler arasında geçen yol, yemyeşil Ziyaret Semti, Somuncu Baba'nın Makamını yalayıp gelen Tohma, sanki sevede gibidir. Sultan Orhan Çağın Bursa'sından, yeşili heybesine doldurup getirmiştir Somuncu Baba... Benzerlik ardan gelir. Darende'de Bursa yeşili böylece göverir...

Amma Ziyaret Semtinde Darende'nin buğusu halâ yaşamaktadır, bir başka Somuncu Baba... Gönlü Yeşil-eri, yaratıcı, bezeyici insanı ile Hulusi Efendi, İleri Hoca... Ziyaret Mahallesi, Somuncu Babanın yatığı yer... Yaşadığı yerse, türlü görünüşlü cümle yeşiller. Doğa ile insanın anlaştığı buzık köşesi. İnsanlardan uzakta bulunan Balıklar, Somuncu Baba'nın tikkenecir ölmek üzere bekledi... Hacı Bayram çağı ahşleri gözümde şekillenir. Sivaslı Karıncalar, yoksul halkımız insanca ve kardeşçe inceciler. Ortak çaba ile bir veren ekim, bir verendir... Hacı Bayram günlerinden arka kalımı son Ah'dir. Ziyaret Semtinde Hulusi Hoca... Sivaslı Karıncalar, Yazma Divanı'ndan şiir ve hikmet çöleni verene etekleri yalayıp geçen Tohma Suyu kenarında... Yol boyu yanıp gelen Karıncam, serilenir... Ve buğucüler. Sonra Yeşili Getiren Kişi'nin buzumunda basını koyup Toprak Ana'ya, yaşantısını revincine kılışılır... Ne var Insandan İleri... Yeşili Getiren Kişiyi, Yeşili sürdüüp güttörelere Sivaslı Karıncaların yemyeşil ve taptaşa yüreğinden selam ve saygılarını en kardeşçesi.

55 YIL ÖNCESİNDEN BİR TESPİT:

“Yeşili Getiren Kişi”

Temel görevi haberleşme olan medya, zamanla eğitim ve kültür aracı da olmuştur. Farklı mekânlardaki insanları birbiri ile buluşturan, birbirinden haberdar eden en önemli yayın organı ise mahallî gazetelerdir. Hemşehriler bu köprü vesilesiyle acı tatlı haberleri öğrenir ve paylaşırlar.

Bir yazarımız şu tespitlerde bulunuyor:

“Türkiye’de “gazete” denilen mevkutenin gerçek kıymetini mihenge vurabileceğimiz en ibretlik numune, “mahalli basın” denilen gazete ve gazetecilik türüdür. Mahallî gazeteciliğin bizdeki ilk atası, II. Abdülhamid zamanında yine devlet inisiyatifiyle yayınlanması irade edilen vilayet gazeteleridir. II. Meşrutiyet’in ilk yıllarında taşra şehirlerinde hür teşebbüs erbabı tarafından mahallî gazeteler

yayınlanmışsa da vilayet gazetelerinden bugüne kadar mahallî matbuatımız dahi finansmanı itibariyle bir “Kit” olma niteliğinden hâlâ kurtulamamıştır.”

Kıymetli yazarın bütün söyledikleri doğrudur. Gerçekten zor olan mahallî gazeteciliği başarıyla yürütmek ve ke-sintisiz, güzel şekliyle okuyucusunun önüne çıkmak gayet maharet işidir.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi hakkında mahallî ve ulusal basında çıkan haber ve yorumları zaman zaman bu sütunlardan detaylı bir şekilde incelemeye çalışacağız. 22 Temmuz 1963 tarihli Malatya Gayret Gazetesi’nde Dr. Ziya Oykut imzasıyla “Yeşili Getiren Kişi” başlıklı bir yazı yayınlanmıştır. Önce orijinal haliyle 55 yıl önceki o tespitleri birlikte okuyalım:

Yeşili Getiren Kişi

“Düşünüyorum da, tümü boşuna akıp gidiyor yurt sularının. Öyle çok işimiz var ki. Öyle bir güçle çalışmamız gerekiyor ki Kızılırmak, Yeşilirmak, Sakarya, yanları yöreleri, susuzluktan çatlamış, çorak bozkır, çatlamış toprak. Beynimin kıvrımlarında Sivaslı karıncalarım, akıncı bir ruhla barajlar kurmaya başladılar. Düşlerim güzel, çorak bozkırlarda mutluluk ışık ışık fışkırır göklere doğru... Düşler ne güzel! Amma gerçekler sert ve merhametsiz...

Sert taşlarına vurduk, Darend’e giden yolun... Kara, volkanik taşlar... Sert ve asık yüzlü ve insafsız... Bir hançer izi gibi açılan yol, bizi kara ve sert kayalardan alıp, Setrek boğazına çıkarır. Yeşili görmek ve dinlenmek, mutlulanmak

yeşille... Yeşil dinlendirici, yeşil rahatlandırıcı ve yeşil özlemi gönümüzün. Aşağı ve Yukarı Setrekler (bu iki köy), yeşil fonun içinde ak düşlerle bezenmiş evler. Sivaslı Karıncalar kervanı üşüşmüş tarlalara... Soru işareti biçiminde bedenler, dalmışlar çalışmalarına... Yeşili okşuyor biri. Gözleri sevinçle özlemle dolu. Toprağa gidiyor, yaratıcı elleri sonunda. Toprağın bir soyuluşu var ki, sorma. İnip kalkıyor, eli altında Sivaslı Karınca'nın bereket ve yaratma isteği ile bağırlık ılık ılık toprağın... Beynimin kıvrımlarında burcu burcu yaratıcı toprağın gücü buğulanıyor... Sevmek yeşili yeşili... Yeşillere belenmiş yurt toprakları... Özlemimiz, yeşil yeşil dağlar, ak düşlere gömülmüş evcikleriyle, okulu, tarlası ve toprağı, fabrikası, elektriği, barajı, bir sözcükle mutlu uygarlığı ile umutlu ve mutlu insanlar... Yeşiller geride artık... Daldık ak, yanık topraklara...

Yeşili kovmuş, bu ak, yanık toprakları yolların... Çöl çöl olmuş, dalga dalga, yanık, nemsiz kavruk yelleriyle... Biraz ötede, kıvrıla salına gelen alaycı Tohma... Bakar süzen gözleriyle, kavrulan topraklara... Kollar verir bir yol... Süreksiz ve eteksiz... Doğup ölen kollar... Kollar alır, boz bulanık sularıyla, alıp kaçan vatan topraklarını... Söğütlerdir, aç içleriyle için, Tohma'yı doymaz doymaz. Amma Darendede'yi türlü yeşille kol kol bezeyip gelir... Bir ağaç furyasıdır Darendede, bir ağaç tufanıdır şimdi Tohma boyu... İç açıcı, serinletici, mutluluk yüklü... Sevmek suları suları.

Darendede'nin yeşili, her görüşte Bursa'yı andırır bana... Bir yakınlık bir öyle bir benzeyiş var ama. Nerden gelir? Yeni Darendede, boy boy yeşil türlü türlü yeşil... Dallarında olgun meyvaların sallandığı top top ağaçlar... Bir ağaç

deryasıdır sanki... Dallarından yaşantının özü damlar. Göl-
geliklerde yan gelip oturan Sivaslı Karıncalar. Yıkık mina-
relerinden tekbir sesleri gelen, Eski Darende, bize Zülka-
diroğullarından selam getirir. Yıkık minareler arasından
geçen yol, yemyeşil Ziyaret Semti, Somuncu Baba'nın ma-
kamını yalayıp gelen Tohma, sanki secdede gibidir. Sultan
Orhan Çağı'nın Bursa'sından, yeşili heybesine doldurup
getirmiştir Somuncu Baba... Benzerlik oradan gelir. Daren-
de'de Bursa yeşili böylece göverir...

Amma Zaviye semtinde Darende'nin bugün hâlâ yaşa-
maktadır, bir başka Somuncu Baba... Gönlü yeşil eri, yara-
tıcı, bezeyici inancı ile Hulûsi Efendi... İleri Hoca... Zaviye
Mahallesi, Somuncu Baba'nın yattığı yer... Yaşadığı yerse,
türlü görünüşlü cümle yeşiller. Doğa ile insanın anlaştığı
huzur köşesi, insanlardan ürkmeyen balıklar; Somuncu
Baba'nın tükenmez lokmasının bereketi... Hacı Bayram
çağı ahileri gözümde şekillenir. Sivaslı Karıncalar, yoksul
halkımla insanca ve kardeşçe imeceleşir. Ortak çaba ile bir
veren ekin, bin verebilir... Hacı Bayram günlerinden arta
kalmış son Ahi'dir... Zaviye semtinde Hulûsi Hoca... Si-
vaslı Karıncalara, Yazma Divanı'ndan şiir ve hikmet şöleni
verir etekleri yalayıp geçen Tohma suyu kenarında... Yol
boyu yanıp gelen Karıncam, serinlenir... Ve hoş güçlenir.
Sonra Yeşili Getiren Kişi'nin huzurunda başını koyup Top-
rak Ana'ya, yaşantının sevinciyle kişileşir... Ne var insan-
dan ileri... Yeşili Getiren Kişi'ye, yeşili sürdürüp götüren-
lere Sivaslı Karıncaların yemyeşil ve taptaze yüreğinden
selam ve saygıların en kardeşçesi."

Gönül Gözü ile İncelemiş

Dr. Ziya Oykut, bir göz mütehasısı, tıp doktorudur. Darrende'yi baş gözüyle olduğu kadar aslında gönül gözü ile de incelemiş olmalı ki, bu satırları kaleme almıştır. Öncelikle yeşil rengin manevî dünyamızdaki yerine bir bakalım:

Halveti tarikatının kurucularından olan Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri ve ahfadı, ehl-i beyt-i Mustafa'dan yani Peygamberimizin neslinden "Seyyid" oldukları için, Şeyhli sülalesinin âdeti veçhile yeşil sarık sararlanmış. Yeşil rengin bereketini şöyle bir nazar edelim:

"Bahar gelip tabiat yeşil elbiselerini giyince, ağaçlar, çiçekler yapraklarını açınca, toprağa atılan tohumlar kendini yeşil filizlerle göstermeye başlayınca, insanoğlu da tabiatı bakarak canlanmaya, daha da hareketlenmeye başlar. Özellikle Karadeniz Bölgesi'nin yılın dört mevsiminde yemyeşil ağaçlarla bezeli olduğunu görünce Karadeniz insanının bu kadar hareketli oluşunu, bu hareketliliğin bütün hayatına etki ettiğini müşahede ederiz.

Aslında insanlık âleminin baharı da, Hz. Peygamber (sav.)'le gelmiştir. Kurumuş çöllere, kararmış gönüllere, harap olmuş şehirlere İslâm'ın rahmet sağanakları, bahar yağmurları gibi 571 yılının Nisan ayında yağmaya başlayınca ölü insanlık yeniden can buldu. Haremeyn-i Şerife'deki yeşil ağaçları, bitkileri koparmayı yasaklayan rahmet ve merhamet Peygamberi (sav.) bazı durumlarda yeşil rengi tercih etmiştir. Sahabeden Ebu Resme (ra.), "Allah Rasulü'nün üzerinde iki yeşil giysi gördüm." diye rivayet ederken bir diğer rivayette şöyle denilmiştir: "Allah

Rasulü (sav.) Kâbe'yi yeşil bir hırkaya bürünmüş olarak tavaf etti.”

Gözü dinlendiren, insana inşirah salan, ruha olumlu tesirler bırakan bir renktir yeşil. Hâkim olduğu mekânlarda, insanlar huzur bulur ve sükûnete ererler.

Yeşil, iç açıcı ve güven veren bir renktir. Aynı zamanda umudu, yeniliği, gençleşmeyi ve yeniden canlanmayı çağrıştırır. Yeşilin paylaşım, cömertlik ve uyumun rengi olduğu söylenir.” (Sebahaddin Ateş, Somuncu Baba Dergisi, Sayı: 126)

Bereketli ve Yeşil Bir Şehir

Dr. Ziya Oykut, Bursa'nın yeşilliğinin Somuncu Baba Hazretleri'nin himmet ve duasıyla olduğuna ve Bursa-Darende beraberliğine işaret etmiştir aslında. Bursa'nın 726/1326'da fethi esnasında Orhan Gazi'nin ordusunda Darendeliler'in de bulunduğu ve fetihden sonra Bursa'da iskân edildiklerine dair bazı görüşler de tarihî kayıtlarda bulunmaktadır.

Ayrıca, Somuncu Baba Hazretleri Bursa Ulu Cami'nin açılışında ilk hutbesini okur. Fatiha Suresi'ni yedi değişik yorumla açıklar. Osmanlı Devleti'nin ilk şeyhülislamı olan devrin Bursa Kadısı Molla Fenari hemen kendisini evinde ziyaret eder, yazdığı bir ciltlik Fatiha tefsirinde Somuncu Baba'nın yorumlarından yararlanır.

Somuncu Baba, kimliğinin açığa çıkmasından rahatsızlık duyar. Bu nedenle birkaç öğrencisini yanına alarak

şehri terk etmeye karar verir. Gidişini haber alan Molla Fenari, peşinden giderek kendisine yetişir.

Molla Fenari, Bursa'da kalması için Somuncu Baba'ya çok yalvarır, ancak ikna edemeyince Bursalılar için dua etmesini ister. Somuncu Baba da Bursa'ya dönerek bereketli bir şehir olması, hep yeşil kalması için dua eder. Elindeki çınarı oraya diker. İki evliya, birbirleriyle vedalaşır orada ayrılırlar.

Somuncu Baba yani Şeyh Hamid-i Veli, Hac ziyaretinden sonra Darende'ye gelmiş ve ömrünün sonuna kadar burada yaşamıştır. Darende, Somuncu Baba'yı ziyaret amacıyla yapılan inanç turizmine sahne olmaktadır. Her yıl binlerce yerli ve yabancı turist burayı ziyaret etmektedir. Ziya Oykut'un "Ziyaret Senti" diye işaret ettiği güzide mekân, şimdi Zaviye Mahallesi'nde bulunan Somuncu Baba Türbesi'dir.

Gönüllerde Yeşil Rengin Huzuru

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.)'nin 1960'lı yıllardan itibaren Darende'yi mamur ettiğini gören ve hakikati dillendiren Dr. Ziya Oykut, tasavvufi ruhla etrafını güzelleştiren, gönüllere yeşil rengin huzurunu nakşeden Hulûsi Efendi'nin ileriye gören, yenilikçi ve üretken bir derviş/mürşid tipini canlandırıldığını dile getirir.

Kâmil insanın en başta gelen özelliği, nefsinin hesabına katmadan, çevresine en iyi şekilde nasıl yardımcı olacağını düşünmesidir. Hulûsi Efendi de Darende ve çevresinin gelişmesi, imarı ve gençlerin en iyi şekilde yetişmeleri

için üstün gayret göstermiştir. İmam-Hatip Lisesi'ni yaptırmakla dinî kültürün öğrenilmesini arzulayan Osman Hulûsi Efendi, Endüstri Meslek Lisesi ile de gençlerin sanat sahibi olmalarını arzulamıştır.

Darende çevresindeki (Darende Çarşı Camii ve Balaban Şeyh Abdurrahman-ı Erzincanî Camii başta olmak üzere) bütün köy ve kasaba camilerine maddî ve manevî katkıları da buldukları inkâr edilmez bir hakikattir.

Bazen latife yollu şöyle buyururlardı: “Manavdan çıkmayın, kasaba girmeyin.” Osman Hulûsi Efendi, bahçesinde türlü meyve ve sebzelerin yetiştirilmesine, misafirlere ikram edilmesine önem verirdi. Bahçesinde, kiraz, erik, kayısı, vişne, elma, şeftali, nektari, dut, armut, kızılıçık gibi meyveler yetiştirirdi. Darende’de yetiştirilmesi zor olan fındık, Trabzon hurması, ıhlamur, zeytin gibi ağaçların da fidanlarını bahçeye diktirmiştir. Ayrıca her türlü sebze, bahçesinde yetiştirilir; taze taze tüketilirdi.

Aynı zamanda, yöre insanının bahçelerine bakması, bağlarını iyi yetiştirmesi için gayret gösterirdi. Bir defasında, yurt dışına gitmeye niyetlenen ve Hulûsi Efendi’ye bu konuyu açan bir arkadaşa “Oğul, 40 tane kayısı ağacı dikip yetiştirirsen, geliri sana yeter, Almanya’dan daha rahat edersin, çoluk çocuğunun başında bilirsin, huzurlu yaşarsın.” buyurmuşlardır.

Darende’de Yeşil Kuşak

Darende’de Tohma Vadisi, ilkbahar ve yaz aylarında serin havası ve yeşilliği ile ikamet için çekici bir özellik

kazanır. Bu nedenle halen kasabada ve başka yerlerde bulunan Darendeliler için bir dinlenme ve yazlık bölgesi özelliğindedir.

Darende'nin içinde bulunduğu Malatya ve çevresi, bugün olduğu gibi, geçmişte de meyveciliğin geliştiği bir bölge idi. Yerli ve yabancı kronikler, seyyahların tuttuğu notlar, klasik dönemin Tapu Tahrir Defterleri bu bölgenin önemli bir meyvecilik merkezi olduğunu belirtmektedirler.

Darende'de toplam tarım alanlarının %35'ini (163394 dekar) dikili alanlar oluşturmaktadır. Doğal çevre şartlarının uygunluğu, ulaşımın gelişmesiyle büyük pazarlara ulaşma imkânının sağlanması, bu faaliyet dalının öneminin fark edilmesi gibi sebepler bahçe tarımını geliştirmiştir.

Son yıllarda yamaç arazilerin teraslanarak motopomp- larla sulamak suretiyle, özellikle kayısı yetiştiriciliği hızlı bir şekilde artmaya başlamıştır. Tohma Suyu ile Balıklı Suyu'nun ilçeyi boydan boya katettiği yörelerde bir yeşil kuşak devam eder. Bu yeşil kuşak boyunca başta kayısı olmak üzere elma, armut, ceviz, dut, kiraz, vişne, şeftali, kıızılcık, erik, antepfıstığı, üzüm yetişmektedir. Bunun dışında yabani incir, Trabzon hurması yetişmektedir. 1960'lı yıllara kadar dut, ceviz, kayısı, erik, elma yetiştiriciliği aile ihtiyaçlarına yönelik yapılırken, Gökpınar Sulama Projesi'nin gerçekleşmesiyle özellikle kayısının ekonomik değerinin artmış ve kayısı bahçeleri hızla yayılmıştır.

Dr. Ziya Oykut, tasavvuftan, ahîlik kavramlarından bahsetmiş, tarlalarda çalışan insanları "Sivaslı Karıncalar" diye tarif etmiştir. Bu husus da şöyle açıklanabilir:

Sivaslı İhramcızade İsmail Hakkı Toprak Efendi, Darende ve civarında tasavvufi ahlaki yaygınlaştıran örnek bir insandır. Bir Darende ziyaretinde, Gümüşlüdere mevkiinde durarak, Balaban Ovası'nı, Ulupınar'ın dağlarını göstererek, "Gardaşlarım, şu gösterdiğim yerler neresidir?" diye sorar. Yanındaki arkadaşları, "Balaban ve Setrek Dağları." diye cevap verirler. Hazret, "Oralardaki zulümat kalkacak, dağlar yemyeşil ağaçlarla dolacak, bolluk bereket olacak, oralardan tasavvufa gönül veren kimseler çoğalacak." buyurmuşlardır. Hazretin himmeti Hulûsi Efendi'nin gayretleriyle bu yörelerde ve Darende civarında tasavvufi ahlak gelişmiş, insanlar çalışkan, elinin emeğiyle geçinen, üreten, muhabbetli insanlar olarak karınca misali maddi açıdan evlerinin iaşesi için, manevî açıdan ruhlarının olgunlaşması için çok çaba sarf etmişlerdir. İşte "Sivaslı Karıncalar" derviş gönüllü insanlardır.

Hulûsi Efendi (ks.), bir sohbetlerinde şöyle buyururlar:

"Bir gün Pirimiz İhramcızâde, Darende'ye teşrif ettiler. Bizim bahçede oturdular. Çok kalabalık vardı. Bir ara Pir Efendimiz buyurdular ki: 'Biz Darende'ye ilk geldiğimizde bir çocuk bize yol gösterdi. Çocuğa para vermek istedik; fakat o parayı almadı, bizden himmet istedi. Biz de ona himmet ettik. İşte o çocuk bu Hulûsi idi. Şimdi, Biz Hulûsi, Hulûsi Biz oldu. Gardaşlarım, Darende'mizin kıymetini bilin. Ben Darende'nin suyundan bir avuç su, toprağından bir avuç toprak olsam o şeref bana yeter.' diye buyurdular. Bu söylediğim sohbet anı Pir Efendimizin Darende'ye son teşrifleri oldu." diyerek gözyaşlarına hâkim olamamıştır.

Yeşil Renkli Hizmet Bayrağı

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin 1986 yılında kendi adıyla kurduğu, ay yıldızlı bayrağımızın gölgesinde hizmet eden vakfın logosunun rengi de yeşildir. Vakıf ruhuyla "Her canlıya hizmet" sloganı, yeşil renkli hizmet bayrağının dalgalandığı Darende'den bütün yurda hatta dünya ülkelerine gönül selamı göndermektedir. Bugün Somuncu Baba Hazretlerinin idealini, Hulûsi Efendi'nin ileri görüşlü fikirlerini çağın gereklerine göre Darende'ye yansıtan isim; Vakfın Mütevelli Heyeti Başkanı H. Hamideddin Ateş Efendi'dir. Darende'yi manevî bir cazibe merkezi haline getiren eğitim hizmetleriyle, güneş gibi şefkatli, toprak gibi tevazulu, su gibi sehavetli, merhametli şahsiyetiyle bu manevî rengin ilelebed devamını sağlamak için gayret gösteren bir kâmil insan...

Bundan 55 yıl önce, Tohma Suyu'nun kenarındaki sohbet meclislerinde okunan Divan-ı Hulûsi-i Darende'ideki ilahiler; H. Hamideddin Ateş Efendi'nin himmetleriyle çeşitli dünya dillerine çevirileriyle uluslararası üniversitelerde, besteleriyle yurt dışı konserlerinde; Londra, Köln, New York, Bosna, Buhara, Aşkabad, Kahire, Sirhind semalarında yankılanmaktadır.

Somuncu Baba'nın torunu, Hulûsi Efendi'nin oğlu, Darende'nin hizmet gönüllü evladı ve medâr-ı iftihar... Sa'yi meşkûr, ömrü müzdâd olsun...

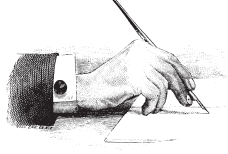
Şükrü Erdoğan ULU

DARENDE

Şairleri Antolojisi

Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T. A. O.
ANKARA — 1950

68 Yıl Önceki Bir Eser:

“Darendede Şairleri Antolojisi”

Kitaplar, insanlar arasında fikir, bilgi ve duyguların yayılmasına vesile olan kültür hazineleridir. İlim ve sanatı, zekâ ve kültürü dünden bugüne olduğu kadar evrensel boyutlara da taşıyan bu hazineler, bütün insanlığın paylaştığı bir medeniyet tecrübesinin kapısıdır.

Kur’an ve hadisten beslenen, ilâhî bilgi kaynağının cevherlerini derûnunda gizleyen âriflerin eserleri, bizler için başvurulacak, istifade edilecek kitaplardır. Öyle kitaplar vardır ki, milletlerin öz kültürlerinin eseri olmak üzere nesillere hiç zedelenmeyecek bir kimlik bağışlar. Bunlar, uzun yıllar, hatta asırlar boyunca zevk ile okunup istifade edilirken bir toplumun millet olma ruhunu da şekillendiren eserler olmuştur.

Bu yazımızda, 1950 yılında yayımlanan, Darendeli Hukukçu Şair Şükrü Erdoğan Ulu’nun “Darendede Şairleri

Antolojisi” adlı eserinde en başta ve bütün şairlerden fazla yer verdiği Es-Seyyid Osman Hulûsi Ateş Efendi Hazretleri bölümünü inceleyeceğiz.

Şükrü Erdoğan Ulu, 1950 yılında Ankara’da Güney Matbaacılık ve Gazetecilik tesislerinde bastırıldığı eserinin önsözünde şunları yazıyor:

“Darende Şairleri Antolojisi

Darende Şairleri Antolojisi ismini taşıyan bu eserle, Darende’de şimdye kadar yetişmiş olan bütün şairlerin hayatı ve eserleri hakkında geniş malûmatı ihtiva eden bir kitap hazırladığımı iddia edemem. Bunun ileride yüksek edebiyat ve tarih fakültelerinden mezun olacak kıymetli hemşehrilerimin yapraklarına ve bu suretle Türk edebiyatına, Türk folkloruna büyük bir hizmet etmiş olmakla beraber; ebediyet âlemine intikal eden kıymetli büyüklerimizi unutulmaktan kurtararak onların ruhlarını şad edeceklerine kesin imanım vardır. Elimizdeki vesikalarla, eserde ismi geçen şairlerin ekserisinin hayatı, edebî kıymeti ve eserleri hakkında ayrı ayrı birer kitap yazmak mümkündü. Bu, şüphesiz zamana ve bazı imkânlara muhtaç bir haldi; bunun için, şairlerin bir veya birkaçını hepsine tercih etmektense; hepsi hakkında bir kılavuz olabilecek, ileride bu hususta çalışacaklara rehberlik yapabilecek bir eser hazırlamayı daha münasip buldum.

Sayın Okuyucularım;

Darende’ye şair memleketi dersem, asla hata veya mübalâğa ettiğimi zannetmeyin, iddiamı bu eser kısmen ispat edecektir. Bunun sebebini Darende’de tabiatın güzelliğinde

ve Darendede halkın ilim ve irfana olan merakında, çeşitli sebeplerin bilhassa kısa fasıllarla bitip başlayan harplerin bıraktığı tesirde aramak lâzımdır.

14 yaşında bir çocuk olan, Darendede'nin Zaviye Mahallesi'nden Ali Haydar Ateş'in yazdığı şu şiirlerdeki orijinaliteye bakınız:

Seher vaktindeki yeller

Yere eğilmiş sümbüller

Anber gibi kokar güller

Öter bülbül, öter bülbül

Cana değdi yeter bülbül

Ali Haydar Ateş'i misâl olarak verdim. Bu kabilden birkaç gür sesin sahibi bulunan birçok Darendeli bay ve bayan olduğunu iftiharla söyleyebilirim.

Eserde isimleri geçen şairler, ancak geçen 150 sene içinde yaşamış olan kimselerdir. Bunların yanında Hasan Dilbendi, Nazmi İhrakî, Suzî, Zevkî, Fevzî gibi ancak isimlerini tesbit edebildiğim, bütün araştırmalarıma rağmen şiirlerini ve tercüme-i hallerini bulamadığım kimseler de vardır. Bunlar hakkında da, tetkikatımız devam etmektedir.

Darendede'nin içinden geçen ve şehri ikiye ayırmış olan, Tohma Suyu, kayaların içinden çağlayarak geçerken, ruhları kendiliğinden heyecana getirmesinden ve asır-dide minarelerinin, camilerinin ve eşine pek az rastlanan kalesinin insanı düşünceden düşünceye sevk etmesinden tabîi ne olabilir? Bahar geldiği zaman bahçeler içerisine gömülmüş olan evlerden bin bir çiçeğin kokusunu alan; mütenevvi kuşların cıvıltısına ve geceleri Tohma'nın o ahenktar çağlıtısına kulak

veren, sıcak kaplıcalarından külfetsizce istifade eden Darende gençlerinin ruhları elbette hassas olacaktır.

Darende sırf şair yetiştirmekle kalmamış, memleketimize siyaset alanında ve ilim alanında tanınmış birçok simalar da yetiştirmiştir. Ezcümle Sadrazam Mehmet Paşa, Sadrazam Mehmet İzzet Paşa, Sarı Vezir Abdurrahman Paşa, Vezir Ali Paşa, Abidin Paşa, Hasan Rıza Paşa, ilim alanında Mehmet bin Ömer Daredevî, Hasan İzzet, İrfanî Abdullah Daredevî, Hayret Mehmet, Hamza Efendi, Mehmet Efendi, Hacı Mahmut Efendi bu meyanda sayılabilir.

Osmanlı idaresi ve Osmanlı kültürü zamanında yukarıda kaydettiğimiz tanınmış şahısları yetiştirmiş olan Darende, Cumhuriyet devrinde de, gene memleketimizde büyük hizmetler başarmış olan Mustafa Necati, Cemil Uybadin gibi tanınmış kimseleri de yetiştirmiş ve bunların yanında halen yurdun muhtelif köşelerinde doktorluk, yargıçlık, kaymakamlık, generallik gibi yüksek mevkiler işgal etmiş olan Darendeliler de vardır. Bu küçük eseri meydana getirmekle aynı zamanda vicdanî bir vazifeyi de yaptığıma kaniim. Mecruhî gibi Fethi Talip gibi ve eserde isimleri geçen diğer kıymetli halk şairlerinin halen Türk edebiyatçıları tarafından tanınmamış olması beni cidden üzüyordu. Bu sebeple birçok maddî fedakârlıkları göze alarak bu kitabı bastırmağa karar verdim. Çalışmalarında ve araştırmalarında bana çok yardımcı dokunan Darende Halkevi Başkanı Muhiddin Yıldızla, eserde ismi geçen Hulûsi Ateş'e ve diğer sayın hemşehrilerime burada teşekkür ettiğimi kaydetmeyi bir borç bilirim. Eserde telâfi edemediğim birçok noksanlar olduğunu biliyorum. Okuyucularımın bu hususta beni mazur görmelelerini rica ederim.

Kitap, memleketime ve hemşehrilerime ufak bir hizmet teşkil edebilecek durumda ise, benim için büyük bir saadet ve mutluluk vesilesi teşkil edecektir.

10.05.1950

Şükrü Erdoğan Ulu”

Yazımızın bundan sonraki bölümünde, Antolojinin 14-21. sayfaları arasındaki bilgileri inceleyelim. “Bizzat kendisinden alınmıştır.” notu ile Hulûsi Ateş Efendi (ks.)’nin özgeçmişi şu şekilde verilmiştir:

“Somuncu Baba diye tanınan Şeyh Hamid-i Veli’nin ahfadından Darende’nin Şeyhli Mahallesi’nden Hasan Feyzi Efendi’nin oğludur. 1914 senesinde Darende’de doğmuştur. Darende Cumhuriyet İlkokulu’nu bitirmiş, başkaca esaslı bir tahsil yapmamış; babasının hoca olması dolayısıyla ondan eski ilimleri öğrenmiş ve kendi özel çalışmaları ile de bilgisini arttırmıştır. Halen Darende’nin Zaviye Mahallesi’nde oturmakta ve Şeyh Hamid-i Veli Camii’nin imam ve hatipliğini yapmaktadır. Şiirlerini tamamen eski tarzda yazan lirik ve çok hassas bir şair olan Hulûsi Efendi, şiirlerini henüz hiçbir yerde neşretmemiştir.”

14. sayfadaki ilk şiir şöyledir:

*Bülbül-i âşüfte miyim sen gül-i handâna göre
Bilmem aceb beste miyim kâkül-i reyhâna göre
Derdim anın mest gözünün cân ile kurbânı olam
Cân sana lâyıık ola mı hançer-i müjgâna göre
Zülfüne dil bağlayalı fark edemem seni beni
Kim çöze dîvânesini uslana dîvâne göre
Derdim açarsın yüzünü herkese ammâ güzelim*

*Her göz anı gördü senin etdiğin ihsâna göre
Her dil-i dîvâne senin bağladı zülf-i resenin
Bağladığım kurtulamaz zülf-i perîşâna göre
Hulûsî'ye şânın eğer olmasa ihsânın eğer
Kulluğa şâyeste değil sen şeh-i hûbâna göre*

Birkaç şiirinden örnek verilmektedir. Bir dörtlük de şudur:

*Sensiz dünyâyı ukbâyı
Gülüm n'idem n'idem n'idem
Hûr u Cennet'ül-â'lâyı
Gülüm n'idem n'idem n'idem*

Darende Şairleri Antolojisi'nin 17. sayfasında Hulûsi Efendi Hazretleri'nin bir şiiri ve şiirin yazılış sebebi verilmiştir:

*Ey yüce pâye gel artık gel
Dari'î-belâyâ gel artık gel
Ata anamız göçdü bakâyâ
Bu mâ-cerâyâ gel artık gel
Beytü'l-belâmız bir hastahâne
Oldu vebâyâ gel artık gel*

...

*Azm eyle sen de etme tevakkuf
Hoş Kerbelâ'ya gel artık gel
Ol abd-i makbûl kıl inkıyâdı
Hükm-i Hudâ'ya gel artık gel
Gel kardeşim gel yâr ol Hulûsî
Bî-kes gedâyâ gel artık gel*

Bu şiirden sonra düşülen not çok önemlidir. Birlikte okuyalım:

“1945 senesinin kış mevsiminde Darende’de bir tifo salgını olmuş, şairin annesi, 03.02.1945 gününün akşamı, babası da 04.02.1945 gününün sabahı, bu hastalıktan vefat etmiş. Hulûsi, bu mektubu ile vaziyeti Kangal ilçesinin Kalkım köyünde bulunan kardeşi Ahmet’e bildirmiş. Ahmet de bu mektup üzerine Darende’ye gelmiş, maalesef o da bu hastalığa tutularak 13.03.1945 günü vefat etmiştir.”

Hulûsi Efendi Hazretleri’nin başka şiirlerine de yer verilen antolojinin 19-20. sayfalarında şu rubaiye yer verilmiştir:

*Karanlıklarda kaldık bir kutu kibrite muhtacız
Bulunmak sormadık yer koymadık veli âciz
Bugün muhtac isek de biz ana âlemde sertâcız
Sirac-ı ümmetiz kadr-i Hulûsî’imizle miracız*

Bu şiirin dipnotunda yazılış sebebi şu şekilde beyan edilmiş: (1939 senesi çıkan Cihan Harbi dolayısıyla zuhur eden kibrit buhranında arkadaşına yazılmıştır.)

Şükrü Erdoğan Ulu, bu antolojiyi hazırlarken Hulûsi Ateş Efendi (ks.) ve Muhiddin Yıldız’dan çok destek aldığını eserinin çeşitli sayfalarında beyan etmiştir. Örnek verecek olursak; Somuncu Baba ahfadından Salih Nihani ve Müslim Penahi hakkındaki bilgileri Hulûsi Efendi (ks.)’den almıştır. Ayrıca, Hasan Bakai, Süleyman Mecruhi ve Fahimi hakkındaki bilgileri de yine aynı kaynaktan aldığını belirtmiştir.

Yazımızın sonunda Fahimi’nin Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri’ne arzuhali olan şiiri ile bağlayalım:

*Efendim gavs-ı a'zam hazret-i şeyhi mükerremsin
Çüyüşü evliya seraskeri serdar-ı ekremsin
Humen-i genç hem ol nur-ı nübüvvet şem-i pervane
Muhbbi elh-i beyti Mustafa iksir-i a'zamsın
Dahi arz-ı geda ol hazretinden lutf-ı himmettir
Meded kıl merhamet bu âcizin derdine mahremsin
Gubar-ı dergehin ol tûtüyâyı çeşme amadır
Muhammed hakkıçün imdad kıl çün şan-ı efhamsın
Erişse kuds-i enfasın dil-i mevtayı sağ eyler
Fahim'e rahm kıl şaha kamu derdliye merhemsin*

Şükrü Erdoğan Ulu

Babası, çeşitli memuriyetlerde bulunmuş olan Darende-
li Mehmet, annesi de Darende'nin Kızıtır sülalesinden Ha-
tice'dir. Darende'nin Zaviye Mahallesi'nde 2 Eylül 1920'de
doğmuştur. İlkokulu Darende'de, ortaokulu Sivas'ta, liseyi
Malatya'da bitirmiştir. Ankara ili Tahrirat Kâtipliği'nde ça-
lışarak 1942 senesinde Ankara Hukuk Fakültesi'nden "iyi"
derece ile mezun olmuştur. 1945 senesinden sonra gazete
ve dergilerde çeşitli konularda yazıları, makaleleri, şiirleri
yayınlanmıştır. Adalet Dergisi'nde 1948 senesinden itiba-
ren bir hayli mesleki incelemeleri neşredilmiştir.

Şükrü Erdoğan Ulu, yurdun muhtelif yerlerinde avu-
katlık ve hâkimlik yaptıktan sonra 1960 senesinde birinci
sınıf hâkimliğe ayrılarak Yargıtay üyeliğine seçilme hakkı-
nı kazanmıştır. İstanbul'a yerleşerek 1981 senesinde İstan-
bul'da hâkimlik yaparken kendi isteği ile emekli olmuştur.
1980-1983 senesi arasında Türkiye Gazetesi'nde yazarlık

OSMAN HULÛSİ ATEŞ

Somuncu Baba diye tanınan Şeyh Hamidin ahfadından (1) Darendenin Şeyhli mahallesinden ölü Hasanın oğludur. 1917 senesinde Darendede doğmuştur. Darendede Cumhuriyet İlk Okulunu bitirmiş, başkaca esashi bir tahsil yapmamış; babasının hoca olması dolayısıyla ondan eski ilimleri öğrenmiş ve kendi özel çalışmaları ile de bilgisini arttırmıştır. Halen Darendenin Zaviye mahallesinde oturmakta ve Şeyh Hamit Camii'nin hatıp ve imamlığını yapmaktadır. Şiirlerini tamamen eski tarzda yazar ilrik ve çok sassas bir şair olan Hulûsi şiirlerini henüz hiç bir yerde neşretmemiştir (2).

I

Bülbülü aşütteyiyem sen güllü handana göre
 Bilmeni acep bestemiyem kâküllü reyhana göre
 Derdim anı mest gözümün cânile kurbani olam
 Can sana lâyk olam mı hançeri müjgâna göre.
 Zülfüne dil bağlayab fark edemem seni beni
 Kim çöze divanesini uslana divane göre
 Derdim açarsın yüzünü her göze amma güzelim
 Her göz anı gördü senin ettiğin ihšana göre
 HULÛSİ'ye şanın eğer olmasa ihşamın eğer
 Kulhuğa şayetse değil sen sehi hubana göre.

(1) Darendenin Zaviye mahallesinde Şeyh Hamit diye anılan bir türbe vardır. Bir çok kimseler bu türbenin meşhur Somuncu Baba, Ebu Hamit veya Hamideddin diye tanınmış olan Şeyh Hamidin olduğunu söylüyorlar. Fakat Mesnevi Şarihlerinden Sarı Abdullah'ın Semeratlı - Fuat isimli eserinin 227 - 233 üncü sahifesinde, Şeyh İsmail Hakkımın Silsilenâme isimli eserinin 72 nci sahifesinde, Mehmet Ali Aynın Hacı Bayramı Veli isimli eserinin 66 - 87 nci sahifelerinde, Aksarayda mefün olduğu yazılır. Fakat yakın zamana kadar bu türbeye bir çok vakıfların gelirinin tahsis edilmiş olması, şerefine ve ismine izafeten muazzam bir caminin yapılmış bulunması, bizi bu hususta tereddüde sevk etti.

(2) Bizzat kendisinden alınmıştır.

yapmıştır. 1997 yılında vefat etmiştir. Kabri Darendede Zaviye Mahallesi mezarlığındadır.

Yayınlanmış birçok eseri olan Ulu, Darendede Şairleri Antolojisi'ni 1950 gibi erken bir tarihte yayınlamayı başarmıştır. Tarihe önemli bir not düşmüştür.

YIL 1963
HAFTALIK MÜSTAKİL GAZETE
YIL 1963
HAFTALIK MÜSTAKİL GAZETE

Zengibar

(Darende)

ZENGİBAR
Bünyen Akilî Vakfının İsmiyle
Çıkarılmaktadır

HAZİRAN
5 Ağustos
1963
Yıl : 1
Sayı : 25

Haftalık Müstakil Gazete

Fahi 20 Kr.

Darende'de ik eserin temeli atıldı Balaban Camii ve Darende HÜKUMET BİNASI

İlçemizde yeni inşa olunan beşinci hükümet binasının temeli 31.7.1963 günü sayın Valimiz Cezmi Kartay, Milletvekillerimizden Ahmet Fırat, Halit Ziya Özkan ile Malatyadan gelen seçkin davetlilerin ve basın mensuplarının katılımış oldukları büyük bir törenle atıl-

mıştır. Halk Eğitimi tarafından izlenen bu tören kaymakamımız ve belediye başkanımızın vezir bir konuşmaları ile açılmıştır. Kaymakamımızın konuşmasını müteakip söz alan sayın Valimiz Cezmi Kartayda ilgi çekici bir konuşma yapmıştır.

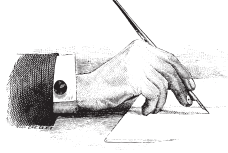
Bilabahre sayın valimizin teklifleri gereğince temele ilk harc Malatya C. Başsavcısı ile ilçemiz müftüsü tarafından konmuştur.

Tören sonunda seçkin davetlilere katılan ilçemiz erkani örnek köy olarak intihap edilmiş (Aşu'du) Günpınarı köyüne gidilmiş, bu örnek köy misafirler tarafından gezilmiş ve burada akşam yemeği yenilmiş duval ve zurnalarla millî oyunlar oynanılmıştır.

Diğer taraftan bu hafta içerisinde ilçemizin Balaban bucağı merkezinde Y. M. Müh. Şerif Ali Akkurt tarafından plân

ve projesi hazırlanan ve aynı mühendis tarafından bilfiilde nezaret olunan (Yüzelli bin lîraya yapılacak Şeyh Abdurrahmani Erziocani Camiinin temelleri kaymetli din adamlarımızdan müftü Taha Buyurgan, H. Hasan Akyol, ve sayın Hulusi Gerçektaş tarafından h e m ş e h rilerimizin hazır bulunmuş kalabalık bir davetli huzurunda 29-7-1963 günü atılmıştır.

Temele ilk harc Hacı Hasan Akyol ve Şerif Ali bey tarafından konulmuş müftü Taha Buyurgan tarafından vezir bir konuşma ile dua yapılmıştır.

50 Yıllık Proje

“Abdurrahman-ı Erzincanî Camii”

Darende’de 1963 yılında yayınlanmaya başlayan Zengibar Gazetesi’nin Kurucusu ve Yazı İşleri Müdürü Selahattin Çomoğlu’dur. Bu yazımızda, Zengibar Gazetesi’nde neşretilen; dinî olduğu kadar, millî ve insanî duygularla da dolu olan ve evrensel bir kültüre sahip bulunan Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi ile iki habere yer vereceğiz. Hac ziyareti sonrasında 1962 yılında Mehmet Gülseren imzasıyla, İntibalarımız başlığı altında yayımlanan yazıdaki Hulûsi Efendi Hazretleri’nin sözlerinin bir kısmını birlikte okuyalım:

Hac İntibaları

“Türk hacılarımız tüm davranışlarıyla diğer hacı adaylarına örnek oluyorlardı. Gazeteleri bizim milletimizden en başta söz ediyorlardı. Bizim en çok sevdiğimizden birisi de Pakistanlı kardeşlerimizdi. Onlarla samimi ilişkiler

kurduk ve çok yakın bir Türk dostu olduklarını gördük. Mekke ve Medinelî Araplar samimi ve dostça, İslâm'ı tam yaşayanlar çoğunlukta. Taşradan gelenlerde bu fazla görülüyor. Yıllar yılı İngilizlerin propaganda ve tahrikleri geçici de olsa bir Arap-Türk düşmanlığını ortaya çıkarmış. Bu geçiği görüp eski sevgi ve güven bağlarını kurmak için hepimiz çok çaba sarf etmeliyiz.”

“İsterseniz, hac yolculuğumuzun bu yönü üzerinde biraz daha duralım: Hac dönüşümüzde, Ürdün'ün başşehri Amman'ın Melikgazi Camii'nde Amman'ın Müftüsü kürsüye çıkarak, cuma namazı için toplanan binlerce cemaatte hitap ederek: “Yabancı hacılardan özellikle Türklerle bazı sorular sormak istiyorum, kendine güvenen âlim varsa ayağa kalksın...” dedi. Riya ve reklam olmasın diye başkalarını kalkmasını bekledimse de kimse kalkmayınca İslâm'ı yaşayan bir Türk olarak ben kalktum ve buyurun:

Müslüman'ım, Müslümanlık öz şîârımdır benim,

Tabiiyyetim Türkdür, Türklük iftiharımdır benim dedim. 'Türklerde mukad- desata saygı azalmış, öyle

M. Hulûsi Ateş ile Hac üzerine bir söyleşi

Röportaj: Mehmet Gülseren

H. Hulûsi Efendi'nin, Darü'dülmak-
tûbî'deki her övül, emni ve kâdîr yapmış-
ları ilâhî vâdî. Kendi okulları kendin
yap kompozisyonuna kalktıktan sonra
Cumhurbaşkanlığı ve MEG ve SPK. İla-
hî kâdîr'ine "Makâmı"yı teminler.
Aşkara ya dâvâ edilen tek kâdîr. Dîvâ
ülâhî kadar, millî ve insânî hüquqları
da insânî dâvâ olan ve evrensel bir kül-
türü sahip bulunan Hulûsi Efendi ile on-
bir yıl önceki kâdîrî olarak semt-
gün söyleşimi birlikte okuyalım:

O zaman ki hac dönüşü mübaharî fik-
sözlüğümüzde, rîya olan kâdîrîyle bir-
az da çekimler. "Bu şîvâlık ile âlemi
sarıyınca, ancak bizleri içinde belâ-
mâli ünlâşabilen ve tam âlede edile-
yen bir yaşandı" buyururuz. Bu söyle-
şi ile Ateş rîyasını yapıyor. Fazla ve yor-
süzlüğü manevî ilâ ve hâzîrâim ilâde-
ne gerek ve imkân bulunmayacağına im-
ân etmek sâhiblerdir. Çünkü olan da bu idi.
Allah ile kulu arasındakî kulu kendi tu-
ranını vermesine göre öçürdü bu yaşandı
ya. Vâdî olan âlemlî bir âlemlî ötürük. Bu
de âlemlî... İlin bu vâdînin imân ve an-
layışta bırakıp, zahîrî olan bir âlemlî sâ-
lemî olan. "Türk hacılarında İmân
davranışlarıyla diğer hacî âlemlî olan
benek oluyorlardı. Çareleri bütün müf-
tûbî olan bu âlemlî olan âlemlî olan. İmân
bu çok âlemlî olan. Pakîzâim kâdîrî olan-
lı. Onlara sâlemî olan âlemlî olan
ve çok âlemlî bir Türk dâvâ olan âlemlî
ödürük. Arkâdîr ile âlemlî olan bu
değil. Mekke ve Müslümlî Araplar
imânî ve dostça imânî olan yaşandılar
yâlemlî olan. Tâdîrî olan âlemlî olan
görülüyor. Yıllar yılı İngilizlerin pro-
paganda ve tahrikleri geçici de olsa bir
Arap-Türk düşmanlığı yaratmış. Bu geçi-
ği görüp eski sevgi ve güven bağlarını
kurmak için hepimiz çok çaba sarf etmeliyiz."
"İsterseniz, Hac yolculuğumuzun bu
yönü üzerinde biraz daha duralım. Hac
dönüşümüzde, Ürdün'ün başşehri Am-
man'ın Melikgazi Camii'nde Amman'ın
Müftüsü kürsüye çıkarak, cuma namazı
için toplanan binlerce cemaatte hitap-
 ederek: "Yabancı hacılardan özellikle
Türklerle bazı sorular sormak istiyorum,
kendine güvenen âlim varsa ayağa

kalksın..." dedi. Riya ve reklam olmasın
diye başkalarını kalkmasını bekledimse
de kimse kalkmayınca İslâm'ı yaşayan bir
Türk olarak ben kalktum ve buyurum:
"Müslüman'ım, Müslümanlık öz şîârımdır
benim, Riya ve reklam olmasın diye başka-
nı kalkmasını bekledimse de kimse kalk-
mayınca İslâm'ı yaşayan bir Türk olarak
ben kalktum ve buyurum: "Müslüman'ım,
Müslümanlık öz şîârımdır benim, Tabiiyye-
tim Türkdür, Türklük iftiharımdır benim
dedim. 'Türklerde mukad- desata saygı azal-
mış, öyle

katılmı..." dedi. Riya ve reklam olmasın
diye başkalarını kalkmasını bekledimse
de kimse kalkmayınca İslâm'ı yaşayan bir
Türk olarak ben kalktum ve buyurum:
"Müslüman'ım, Müslümanlık öz şîârımdır
benim, Riya ve reklam olmasın diye başka-
nı kalkmasını bekledimse de kimse kalk-
mayınca İslâm'ı yaşayan bir Türk olarak
ben kalktum ve buyurum: "Müslüman'ım,
Müslümanlık öz şîârımdır benim, Tabiiyye-
tim Türkdür, Türklük iftiharımdır benim
dedim. 'Türklerde mukad- desata saygı azal-
mış, öyle

"Türklerle bazı sorular sormak istiyorum,
kendine güvenen âlim varsa ayağa

mi?’ dedi. Ben, ‘Hiçbir Müslüman Türk üç bin kilometre uzaklıkta da olsa Kâbe’ye, kibleye karşı ayağını uzatıp yatmaz... Gene hiçbir Türk, Kur’an-ı Kerim’i okuyup ayağının yanına koymaz. O’nu en az, göbeği hizasından yukarda bir yere kor.’ dedim. ‘Güzel, güzel.’ dedi. Cevaplarıma sadece soran değil, dinleyenler de hayran kalmışlardı.”

Gazetede ki yazı şu cümlelerle tamamlanıyor: “Keşke Türkiye’den giden binlerce hacı adayının arasında birkaç tane daha H. Hulûsi Efendi bulunsa.”

“Balaban Şeyh Abdurrahman-ı Erzincanî Camii İnşaatına Başlanıyor.”

Zengibar Gazetesi’ndeki ikinci haber; 24 Haziran 1963 tarihli nüshada yer alıyor. Haberin manşeti ve metni şöyledir: “Balaban Şeyh Abdurrahman-ı Erzincanî Camii İnşaatına başlanıyor:”

“Hulûsi Ateş’in başkanı bulunduğu, adı geçen cami yaptırma derneği tarafından geçen yıl hafriyatı tamamlanan cami inşaatı için bütün hazırlıklar; kum, çimento, taş ve kereste ikmali tamamlanmış olup, Yüksek Mühendis Şerif Ali Akkurt nezaretinde inşaata bu hafta içerisinde başlanılacağı memnuniyetle öğrenilmiştir. Müteşebbislerine başarılar dileriz, inşaatın uğurlu olmasını dileriz.”

Yeri gelmişken Abdurrahman-ı Erzincanî Hazretleri hakkında kısaca şöyle bilgi verebiliriz:

Abdurrahman-ı Erzincanî Hazretleri, Yıldırım Bâyezid devri meşâyihlerindendir. Peygamber Efendimiz (sav.)’in temiz neslinden bir halkadır. Seyyiddir.

Timur'un Anadolu'yu istila etmesi ile Amasya, Tokat, Kastamonu ve Çankırı civarlarına gelir. Halvetiyye tarikatının önemli halkalarından biri olan Şeyh Safiyyüddin Erdebilî'nin halifelerindedir.

Şeyh Hamid-i Veli (Somuncu Baba)'nin Şeyh Abdurrahman-ı Erzincânî'nin kızı Necmiye Sultan ile evlendiği rivayet edilmektedir. Uluviran köyünde Beğ Mescidi Mahallesi'nde evlatları ve torunları vardır.

Somuncu Baba ile Şeyh Abdurrahman-ı Erzincânî arasında, müridleri itibariyle manevî bir bağ bulunduğu kesindir. Arşiv belgeleri bunu göstermektedir. Hayatının son dönemlerinde Darende'nin Gerimter (Balaban) kasabasında ikamet etmiş ve burada yaklaşık (h. 835/m. 1432) yılında vefat etmiştir (Geniş bilgi için bkz. Akgündüz, Ahmet / Öztürk, Said / Baş, Yaşar, Darende Tarihi, s. 788.).

Abdurrahman-ı Erzincânî keramet ehli büyük bir bilginidir. Bizans Devleti'nin izni ile İstanbul'un fethinden önce Ayasofya'da tevhidle ilgili bir toplantı düzenlenmiş ve Hıristiyan ruhanîler ile karşılıklı oturup konuşma yapmışlar; sonunda 40 Hıristiyan ruhanîsi Müslüman olmuştur. İstanbul'un fethinden önce ilk manevî adım bu devirde atılmıştır. Akşemseddinlerin, Hacı Bayram-ı Velilerin hocası olan Şeyh Hamid-i Veli'nin (Somuncu Baba) kayınpederi olan bu değerli gönül dostu Abdurrahman-ı Erzincânî Hazretleri kendi dönemine mührünü basmış ve Hakk'ın rahmetine vasil olmuştur.

İslâm'ın Beş Temel Şartını Esas Alan Beşgen Cami

Şeyh Abdurrahman-ı Erzincanî Camii'nin yeniden yapım aşamasıyla ilgili şöyle bir hatıra nakledilmektedir: Yıkılmaya yüz tutmuş taş-kerpiç binanın tavanındaki ağaçlar da zaman zaman kırılmakta, tehlike arz etmektedir. Hulûsi Efendi Hazretleri Mimar Yücel Sarı'dan bir teknik rapor ister. O da caminin ibadete açık kalmasının cemaate tehlike oluşturabileceği kanaatine varır. Ancak rapor tanzimi için iki mühendisin imzasına ihtiyaç vardır. Hulûsi Efendi Hazretleri bir teknik adam daha bulmasını ister. Yücel Bey, Sivas Belediyesi'nde mühendis olarak çalışmaktadır. 1960 yılında Yedek Subay olarak Sivas'ta bulunan Yüksek Mimar-Mühendis Şerif Ali Akkurt'u Yücel Bey Darende'ye getirir. Hulûsi Efendi Hazretleri'ni ziyaret ederler. Sonra Balaban'a gidip mevcut cami üzerinde teknik incelemelerde bulunurlar. İki mühendisin imzasıyla, ibadete açık kalmaması gerektiği, çökebileceği ifade edilir, rapor tanzim edilir. Cami ibadete kapatılır. Bir hafta sonra cuma vaktinde cami kendiliğinden yıkılır. Tabii bu girişim ile aynı zamanda Hulûsi Efendi Hazretleri büyük bir felaketi de önlemiştir. Şerif Ali Bey'den bir proje istenir. O da Hulûsi Efendi ile istişare ederek arzusu doğrultusunda çok güzel, değişik mimaride bir proje hazırlar.

Hulûsi Efendi'nin başkanlığında kurulan "Şeyh Abdurrahman-ı Erzincanî Camii Yapıtırma Derneği" maharetiyle yeni ve özel bir proje kapsamında külliye inşaatına başlanmıştır. Yüksek Mimar-Mühendis Şerif Ali Akkurt'un hazırlamış olduğu proje, yapı ve teknik itibariyle çok anlamlı ve dikkat çekicidir. İslâm'ın beş temel şartını esas alan beşgen

camii planı ve Peygamber Efendimizin sancağını temsil eden minaresi, mimarî estetik açıdan ilgi çekici ve başarılı bir uygulamadır. Türkiye’de camii mimarisi açısından özel bir konuma sahiptir. Türbe kısmı ise eskiden olduğu gibi piramit şeklinde taş yapı, iç tavan ahşap ile kaplıdır.

“Ya Rabbi, Buranın Hizmetini Bize Nasip Et.”

Hulûsi Efendi bir sohbetlerinde, “Bir gün, Şeyh Abdurrahman-ı Erzincanî Hazretleri’nin türbesini ziyaret için Balaban’a gittik. Caminin ve türbenin harap hâlden müteessir olduk. Namazda dua ettik. ‘Ya Rabbi, buranın hizmetini bize nasip et.’ dedik. Cenab-ı Allah (cc.), duamızı kabul etti. 1960 yılında eski camii yıkılınca, yenisinin temelini attık. Bu zat büyük velidir. Buradan geçen Moğol kumandanı ordusuyla, bu velinin çadırına misafir olmuş. Askerlerinin karnını doyurmasını istemiş. Şeyh Abdurrahman-ı Erzincanî Hazretleri karşıdan geçen geyik sürüsüne seslenmiş: ‘İçinizde misafirlerime, feda-yı can olmak isteyen var mı?’ demiş. Sürüden ayrılıp gelen geyiği kesip pişirmiş. Bütün orduyu doyurmuş. Bu kerametini gören Moğol kumandan, sekiz yüz askeriyle Müslüman olmuşlar. Keramet sahibi büyük velidir.” diye buyururlar.

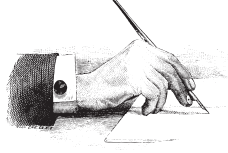
Memleketin başkentinde bile modern camii mimarisinin tartışıldığı 1960’lı yıllarda “füze şeklinde minareli camii” olarak halk arasında tanımlanan ve üstten bakılınca minaresinin Peygamber Efendimiz (sav.)’in sancağını, caminin ise Peygamber Efendimiz (sav.)’in çadırını temsil ediyor olması, ayrıca füze şeklindeki minaresinin teknolojiyi simgelemesi

ve caminin beş köşesinin İslâm'ın beş şartını ifade etmesini düşünürsek İslâm'ın mimariye olan estetik yansımasını burada görürüz.

Tamamen yöresel kesme taştan yapılmış olan Abdurrahman-ı Erzincanî Külliyesi'nin yıllardır eksiklerinin tamamlanmasıyla, bakım ve onarımı ile ilgilenen Vakıf Mütevelli Heyeti Başkanı H. Hamideddin Ateş Efendi, külliye bitişiğine bir de Yatılı Hafızlık Kız Kur'an Kursu inşa ettirmiş, cami külliye şeklini almıştır.

Geçenlerde H. Hamideddin Ateş Efendi Balabanlı bir yaşlı amcayla sohbet ederken, "1960 yılından itibaren inşaatına başlanan bu külliyenin tamamlanması 50 yıl sürdü ama Allah'a hamd olsun tamamlandı." demesi üzerine o yaşlı amca: "Efendim, bu caminin inşaatı devam ederken 1980'li yıllarda Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri, 'Oğul, ne zaman Gökpınar Projesi tamamlanır, su buralara akarsa, o zaman caminin inşaatı da tamamlanır.' buyurmuşlardı, Hazret'in o kelâmı tahakkuk etti. Su bu sene (2015) geldi, külliye inşaatı da sizlerin himmet ve gayretiyle tamamlandı." der.

Kırk Dört Yıl Önceki Bir Gazete Manşeti:

“Darende’de Bir Hulûsi Efendi Var”

Türkiye’nin en eski gazetelerinden birisidir Akşam. Kuruluşu Cumhuriyet’in ilanından önceye dayanır. Ali Naci Karacan, Kazım Şinasi Dersan, Falih Rıfki Atay, Necmettin Sadak’ın 200’er lira sermayeyle kurdukları Akşam Gazetesi’nin kuruluş tarihi 1918’dir. Akşam Gazetesi 1920 yılında ismiyle uyumlu bir şekilde sadece akşamları çıkıyordu. Muammer Senihi, Enis Tahsin Til’in ilk yazı işleri müdürleri olduğu Akşam Gazetesi, Milli Mücadele’yi destekleyen bir yayın politikasına sahipti. İlk sayısı küçük boydu ve aynı zamanda tek yapraktan ibaretti. Gazetenin kurucularından, aynı zamanda dışişleri bakanlığı yapmış olan Necmettin Sadak, Akşam Gazetesi’nin uzun yıllar boyunca başyazarlığını yapmıştır. Gazetenin diğer kurucularından Falih Rıfki Atay ise Milli Mücadele’ye karşı çıkanları eleştirmiş, 1923 yılında

Hâkimiyet-i Milliye'ye geçmiştir. Akşam Gazetesi'nin yaşadığı ilk kırılma noktası, 1957 yılında Malik Yolaç tarafından satın alınmasıdır. Osman N. Karaca, bu dönemde gazetenin genel yayın yönetmenliğini sürdürmüş ve İlhami Soysal ve Çetin Altan gibi sol kalemler ile birlikte Akşam Gazetesi'nin yayın politikası sola doğru kaymıştır. Malik Yolaç'ın 1975 yılında elinden çıkardığı gazete birkaç defa el değiştirmiştir.

Bundan yaklaşık 44 yıl önce, Akşam Gazetesi yazarı Seyhun Güleç, Darende'yi ziyaret etmiş ve izlenimlerini neşretmiştir. Seyhun Güleç'in dışarıdan bakan bir aydın gazeteci kimliğiyle, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.)'nin yaptığı hizmetleri ulusal bir gazetenin sütunlarına taşımış olması bize göre çok önemlidir. Çünkü o gazeteci, Darende'ye yapılan hizmetleri hatta yapılacakların mevcut nüvelerini bizzat müşahede etmiş, ileriye dönük neler yapılabileceğini, Hulûsi Efendi'nin tevazulu şahsiyetinin altında bir dâhinin var olduğunu sezebilmiştir.

Bugünkü Darende, Hulûsi Efendi'nin eseridir. Darende'de yeni yapılmış veya ihya edilmiş ne varsa altında ya bizzat o veya onun gayreti, teşviki vardır. Tasavvufta gaye; insanı yükseltmek, iyi bir Müslüman yapmak, onu Allah'a yaklaştırmak ve hatta her zaman ve her mekânda kulu, Allah'la beraber olabileceği mertebeye ulaştırmaktır. Bu mertebeye yükselmiş ve Müslümanlığı tam manasıyla yaşayacak olgunluğa ulaşmış mü'min kişiler etraflarına nur saçarlar. Böyle inanmış kimselerden oluşmuş bir millet düşününüz. Orada cehaletten, geri kalmışlıktan söz etmek mümkün müdür? Osman Hulûsi Efendi de milletimizi böyle üstün vasıflı kimseler olarak görmek istiyordu.

Bunun için o, büyük bir eğitim seferberliğine girişmiştir. Bununla ilgili olarak muhitinde hangi dernek, hangi cemi-yet veya vakıf varsa, bakıyorsunuz oranın ya başkanı veya üyesidir.

Önce Akşam Gazetesi'nin 19 Haziran 1974 tarihli nü-sasındaki Seyhun Güleç'in kaleme aldığı yazıyı birlikte okuyalım:

Darende'de Bir Hacı Hulûsi Efendi Var

"Malatya-Kayseri karayolu Darende'den geçer. Bir za-manlar, bir devletin başşehri Darende'nin hemen girişinde bir bayır çıkarsınız. Sonra bir köyden geçilir. Balaban köyü... Toprak damlı evleri ile bakımsız bir Anadolu köyüdür Bala-ban. Ama bir iki kilometre önceki bayırı tırmananlar, köyün evlerinden, önce fırlatmaya hazır bir uzay gemisinin dev gibi roketini hayretler içinde görürler. Sonra bayır biter, top-rak damların arasında alışılmamış bir inşa şekli ile yapılmış beş köşeli bir cami ve Tanrı'yı işaret edercesine göğe uzan-mış minaresi çıkar karşımıza. Cami, hemen hemen tamam-lanmış gibidir. Sadece her köşesine İslâmiyet'in bir şartı ya-zılacak, sonra da ibadete açılacaktır.

Önünüze çıkacak ilk kişiye, böylesine bir ibadethanenin kimin aklına geldiğini, kimin yaptırdığını soracak olursanız, alacağınız cevap "Hacı Hulûsi Efendi" olacaktır. Sonra ilâve ederler:

"Darende'nin çıkışından sağa dönün, eski Darende'yi ge-çin. İşte orada oturur. Somuncu Baba'nın torunudur, cami-nin de imamı. Muhterem bir kişidir, görmeden gitmeyin."

Darendede İmam-Hatip Okulu

Akarsular ve yeşillikler arasında geçtik Darendede'yi. Tarrif ettikleri kavşaktan döndük. Eski Darendede burada kurulu imiş. Ama bir zamanlar Anadolu'nun sayılı kentlerinden olan Darendede'nin yerinde kır bitkilerinin, çallıların sardığı birçok minare kalmış ayakta. Bir tek taşı kalmamış evlerin yanında, yüzyılların yıkamadığı bu minarelerin ustalarını düşünmemek elden gelmiyor.

Yolun sağ tarafında, kayalıkların üzerinde bir Hitit Kallesi'nin kalıntıları ve yamaca doğru da kalenin kemerli giriş kapısı görülüyor.

Ve bütün bunların arasında dev bir bina yükseliyor: Yatılı bin beş yüz öğrencinin okuyacağı İmam-Hatip Okulu. O da bu yıl içinde hizmete açılacak belki. Hacı Hulûsi Efendi'den bir kez daha söz ediliyor. Onun önyak olup yaptırdığı bu büyük okulda, bilinçli din adamları yetiştirilecek ve yurdun dört köşesine dağılacak.

Bünyan'ın Yeni Mahallesi'nde rastladığımız genç bir öğretmen'in sözlerini hatırlıyorum hemen. Namık Kemal İlkokulu öğretmen'i, "Köylerimizde bilinçli din adamlarına da ihtiyacı var." demişti. İşte Somuncu Baba'nun on ikinci kuşaktan torunu Hacı Hulûsi Efendi, bu gerçeği yerine getirmeye adanmış kendini.

Darendede İmam-Hatip Okulu 12 derslik tip projeye göre inşa edilmiş. 36 dershanesi, yetmiş odası var. Hacı Hulûsi Efendi'nin tahminine göre dört buçuk milyon liraya mal olacak. 1500 öğrencinin okuyup bilinçli birer din adamı

olmalarını sağlayacak olan İmam Hatip Okulu Hacı Hulûsi Efendi'nin yardımları ile tamamlanmak üzeredir.

Eski Darende'nin, belki daha yüz yıllar ayakta kalacak minarelerinin ve büyük okulun önünden geçip yolumuza devam ediyoruz. Kıraç topraklarda tek tük evler görülüyor. Kime sorsak "Hacı Hulûsi Efendi'nin evi biraz ileride, dere kenarında." diyor. Ama görünürlerde ne bir tek ağaç, ne de dere var. Anadolu halkımızın "Aha, şuracıkta..." deyimini doğruluyor yollar.

Sonra, eski Zengibar Kalesi'nin dibinde bir küçük cennet beliriyor. Ve ünlü din adamı, Divan yazarı Hacı Hulûsi Efendi'nin tek katlı kerpiç evi...

Darende'de Bir Dîvân Şairi

Eski Darende şehrinin yüksek kayalıklar üzerine kurulmuş Zengibar Kalesi'nin hemen altında çağlayarak akan bir derenin çevresinde bir cennet var. Daha ağaçların arasına girerken insanın içi bir rahatlık ve huzurla doluyor. Biraz ötede Somuncu Baba Camii ve Türbesi görülüyor. Camiin imamı ve ermiş kişinin on ikinci kuşaktan torunu Hacı Hulûsi Efendi'yi dere kenarındaki toprak damlı kerpiç evinde buluyoruz. Bizi kapıda ölçsüz bir tevazu ile karşılıyor. Güneşin sıcağından kurtulup buz gibi taşlığa sonra da büyükçe bir salona giriyoruz. Yer minderleri ve halılarla de serili odanın bir kenarında büyük bir semaver kaynıyor. Bir köşedeki kafesten muhabbet kuşlarının cıvıltıları geliyor. Selamlık olarak kullandığı odanın bir bölümü büyük kısmı el yazması olan değerli eserlerle dolu. Odada

bir hayli de konuğu var Hacı Hulûsi Efendi'nin. Pencere kenarındaki sedirde bir 1. Dünya Savaşı gazisi oturuyor. Sonradan öğrendiğime göre, Doğu Cephesi'nde tutsak olmuş, yıllarca Rusya'da kalmış. Duvar kenarlarını çevreleyen yün minderler gene çeşitli konularda fikrini almağa gelmiş konuklarla dolu.

Geçmiş devirleri hatırlatan bu selamlıkta hiçbir yadırgama duymuyorum. Onlar da öyle...

Değirmi kırçıl sakalını sıvazlayarak tevazu içinde Balaban'daki camiyi anlatıyor, İmam-Hatip Okulu'nu anlatıyor Hacı Hulûsi Efendi. "Caminin projelerini Şerif Ali Akkurt adında İzmirli bir mimara yaptırdık, inşaat sırasında bir hayli merak uyandırdı yörede. Ama halkımız bu alışılmamış mimari tarzını hiç de yadırgamadı." diyor.

Bu arada, geceleri füze minarenin üzerinde ışıklı bir yıldızın parlayacağını da öğreniyorum ama onun bütün tutkusu İmam-Hatip Okulu şimdi. Buradan mezun olacak genç din adamları ve onların yapacakları hizmetleri düşünüyor ve sözü dönüp dolaştırıp bu konuya getiriyor. İlgili bakanlıklarla yazışmalarında inşaat ve malzeme işlerinden çok, okulun kitaplığından söz ediyor.

Biraz da kendinden, Somuncu Baba'dan söz etmesini istiyorum. Dört yüz sayfalık bir el yazması Divan'ının bulunduğunu duyduğumu söyleyerek bunu neden yayınlamadığını soruyorum. Aynı tevazu içinde gülümsüyor. Oysaki bölgede onu tüm Divan şairleri ile mukayese ediyor bu işten anlayanlar. Israrım üzerine kitaplıktan aldığı Dîvân'ının rastgele bir sayfasını okuyor:

Nere baksa gözümüz vech-i dil-ârâda kalır

Kanda olsak ârzûmuz sâkî-i sahbâda kalır

Deldirir dağları Şîrîn leb ile Ferhâd'a

Aklı Mecnûn olânın kâkûl-i Leylâ'da kalır

İleri Görüşlülüğüne Bir Senet

Seyhun Güleç, Balaban Abdurrahman-ı Erzincanî Camii minaresi hakkında, “fırlatılmaya hazır bir uzay gemisinin dev gibi roketi” benzetmesini yaparken ileri görüşlü bir fikrin meydana koyduğu eserin modernliğine işaret etmiştir. Bu külliye hakkında geçen sayılarımızda malumat verdiğimizimizden ikinci işaret ettiği İmam-Hatip Lisesi konusuyla ilgili bir iki hatıra nakledelim:

1970’li yıllarda Darende İmam-Hatip Lisesi için yardım toplamak üzere köyleri dolaşan Osman Hulûsi Efendi, Aşağı Ulupınar, Sarılar Mahallesi’ni de bu sebeple teşrif ederler. Sarılar Mahallesi’nden H. Mevlüt Soylu da küçük bir cami yapmak için biraz ağaç almıştır. Bu ağaçları yapacakları caminin damına atacaklardır. Bir kenarda yığılı bu ağaçları gören Osman Hulûsi Efendi ne yapacaklarını sorar. H. Mevlüt Soylu da; “Efendim, mahallemize küçük bir cami yapacağız; onun için aldık, buraya istif ettik.” der. Bu sözün üzerine Osman Hulûsi Efendi “Bu devirde ahşap cami yapılmaz, betonarme bir cami yapın.” derler. H. Mevlüt Soylu, imkânlarının az olduğunu, betonarme cami yapacak kadar paralarının olamayacağını arz ederler. Osman Hulûsi Efendi şöyle buyururlar: “Eğer siz İmam-Hatip Lisesi yapımına

yardım ederseniz Allahu Teâlâ da sizin caminize yardım eder.” Bunun üzerine H. Mevlüt Soyulu, kıymete değer bir meblağ bağışta bulunurlar. Ertesi sene kayıslarından çok bol ve bereketli bir üretim gerçekleşir. Sarılar Mahallesi’ne de Osman Hulûsi Efendi’nin duası bereketiyle betonarme, altı lojman, üstü cami olmak üzere güzel bir cami yapılır.

Aslında bu hatıra da dikkatle okununca, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi’nin yine ileri görüşlülüğüne bir senettir.

Allahu Teâlâ, bu samimi gayretleri boşa çıkarmaz ve 1974 yılında Darende İmam-Hatip Lisesi eğitim öğretime açılır. Bu okuldan memleketimize hizmet eden çok sayıda vatan evladı yetişmiştir. Gerek devlet kademesinde gerekse dinî eğitimini aldıktan sonra ticaretle ilgilenen kişiler bu eğitim kurumunun kendi insanımıza olan hizmet fonksiyonunu daha iyi bir şekilde ortaya koymaktadır.

AKSAM
MUSTAFA KEMAL SİYASİ SABAH GÖZETESİ

KURTULUŞ YILI 1974   NÖMÜRÜ: 8.111.176.10.14.1   FİYATI: 10 Kuruş

AKSAM 30 HAZİRAN 1974 PİNGÖRBAŞI-SARPAZ

anadolu da bir ilçe DARENDE

Darende'de bir divan şairi

Darende'de bir ilçe

Darende'de bir divan şairi

Darende'de bir ilçe

Darende'de bir divan şairi

Darende'de bir ilçe

Darende'de bir divan şairi

Darende'de bir ilçe

Darende'de bir divan şairi

Hacı Halilî Efendi kenzî şairiyle derinleşti ve yusufun aşkından bir şairi çıkardı.

Bir Nakşî Mürşidinin Eseri

Seyhun Güleç, yazısının son bölümünde Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî'ye işaret ediyor. Prof. Dr. Mustafa Uzun'un Divan hakkındaki tespitleriyle yazımızı tamamlayalım:

“Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî de her bakımdan bu edebiyatın mahsulleri içinde ele alınacak özelliklere ve değere sahiptir.

Ahmed Yesevî'den itibaren birçok mutasavvıf şair elinde günümüze ulaşan Tekke Edebiyatı geleneğinde daha çok Kadîrlilik, Rufaîlik, Halvetîlik, Bektaşîlik gibi tarikatlarla ilgili; bunların çeşitli kollarına bağlı, her seviyedeki müntesiplerin ortaya koyduğu birçok edebî eser vardır. Bir başka deyişle edebî eser vermek bakımından zikredilen bu tarikat bağlılarının önde gelmelerine rağmen, Nakşîlerin edebî sahada daha az eser verdikleri bilinmektedir. Bu bakımdan Osman Hulûsi Efendi Divan'ı bir Nakşî mürşidinin eseri olarak ayrı bir ehemmiyet arz etmektedir.

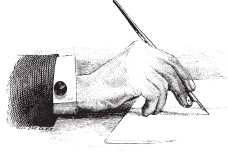
Hulûsi Efendi Hazretleri, tebliğ için bir vasıta olarak kullandığı şiir ile tesirini daha devamlı ve müessir kıldığı gibi, vezni ve formlarıyla artık öldü denilen Klasik Edebiyatımızın, her türlü menfiliklere rağmen günümüzde de yaşayabileceğini bilfiil ve olanca kuvvetiyle ortaya koymuş, bunun da en iyi şekilde İslâm kültürüne hakkıyla vâkıf olmakla ve tasavvufu bilmekle, hatta yaşamakla mümkün olabileceğini bizlere göstermiştir.” (Uzun, Mustafa, “Hulûsi Efendi Divanı'na Edebî Bir Bakış”, Somuncu Baba ve Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Sempozyumu Tebliğleri, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı Yay., Ankara 1997, s. 151-152.)

SOMUNCU BABA

(ŞEYH HAMİD-İ VELİ)

YAYINLAYAN : ŞEYH HAMİD-İ VELİ CAMİİ İHYA VE ONARIM BİREĞİ - DARENCE

53 Yıldır Okunan Bir Eser:

“Somuncu Baba Kitabı”

Somuncu Baba adıyla bilinen Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri hakkında tarih ve menakıp kitaplarında geçen bilgilerin, günümüz insanının bu yüce zattan istifadesi için bir araya getirilme çabaları 1960'lı yıllara dayanır.

1412 yılında Dar-ı Bekâ'ya irtihal eden Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri'nin Darende'de yaşayan evlatlarına Osmanlı padişahları tarafından verilen çeşitli evrak ve vesikaların ilk olarak kitap halini alması Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin teşvik ve gayretiyle olur.

Niğde Aksaray'dan Yüksel Adıgüzel adında bir öğretmen, Hulûsi Efendi Hazretleri'ne hitaben bir mektup yazar. Darende'de Somuncu Baba ile ilgili bilgi-belge olup olmadığını, kabr-i şerifinin nerede olduğunu sorar.

Hulûsi Efendi Hazretleri, önceden beri ecdadından intikal eden tarihî vesikaları saklamakta ve içeriklerini bilmektedir.

Tarihî vesikalarla Somuncu Baba'nın kabri-i şerifinin ilçemizde bulunduğunu ispatlayan bir kitap çalışması yapılmak üzere Darendeli öğretmenlerden Mehmet Gülseren ve Mehmet Ali Cengiz'e vazife verir. Darendeli öğretmenler, ellerinde bilgi ve belge olmadığını, bu işin nasıl vücut bulacağını sorarlar. Hazret de kendi şahsî kütüphanesindeki bütün belge ve dokümanların okunup kitapta yayınlanacak şekilde istifadeye açacağını işaret buyurur. Bu arada öğretmenler, "Efendim, kitabın içeriğinde bize yol gösterecek bir takdim yazısı lütfederseniz, biz de bu minval üzere, verdiğiniz bilgileri sıralayıp kitabın içine şekil verelim." derler. Bundan 53 yıl önce başlayan kitap çalışması, yeni bilgi ve belgelerle her geçen gün zenginleşmektedir.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri "Ceddim Ebu Hamid" adlı yazısını kaleme alır. O muhteşem ifadelerin günümüz Türkçesine çevirisi şöyledir:

Ceddim Ebu Hamid

"Ceddim Ebu Hamid'in bilinmezlik ününe nişan giydirmek isteyenler çok olmuştu. Lâkin o iz bırakmayan -Ebu Hamid'in- nihayet Zaviye'nin ücra köşesinde olduğu belirlendi.

O kâinatın kutb-u devrinin en büyük mürşidinin, kendisini, Zaviye'nin yalnız, تنها köşesinde gizlilik penceresine (şöhretten kaçış hâli) çekmiş olduğu görüldü. O, "Gizli bir hazineydim. Bilinmekliğimi istedim. Bilindim." kudsî hadisinde ifade buyrulan hakikatler, aklın alamayacağı hikmetler ve manalar hazinesi onun talebelerinin sezışleriyle orada bulundu. Hz. Muhammed (sav.)'in en büyük şefaata makamına erişti. Şükreden oldu. Hâmid oldu. Asıl ününe, temiz ismine onun için Hâmid, Hamideddîn denildi.

O, Cenâb-ı Hakk'ın lütuf ve ihsanı ile tecelli eden gece kandili gibi ilâhî nur saçan, güç ve ışık veren yüzü, bu toprağın -bu beldenin- mütevacı değerini yüceltmış, bu topraklar onun kabri olmak şerefine nail olmuştur; onun mezarı ile şerefelenmiştir.

O, Allah bilgisine ve ilâhî sırlarına ait gizli ilmi öğrenme isteklisi olarak, Kayseri'den Şam'a, Şam'dan Tebriz'e, Tebriz'den de Aliyyi Erdebilî'nin huzurundan kâmil ve mükemmel bir şekilde, Hakikat-ı Muhammediyye'nin ilmine sahip olarak Bursa'ya dönmüşlerdi. Nurlu, aydınlık kalbinin içlerinde tevhid nurlarının doğduğu, Hakk'ın tecelli ettiği yer olan kalb; çok ferah ruhları, görünüşteki bilinen (belli) duygularımızla, bilinmeyen ancak ruhlar ile meleklerle, cinlere mahsus olan görünemeyen âlemin keşfiyle ilâhî tecellinin nurlarının doğuşuna şahit, sırları, aklın eremeyeceği, Allah'ın vasıflarının bilinmeyen, ruhanî âlemlerle alâkalı gizliliklerinin bütün sırlarını öğrenerek, onlardan haberdar olarak en gizli sırlara vâkıf olmuştu.

İşte bu hakikatlerle yüklü, bunları bütün yönleriyle eksiksiz taşıyan "Ebu Hâmid" epeyce bir müddet Bursa'da kaldı. Şemseddinler (Emir Sultan ve Şeyhülislam Molla Fenari), Bedreddinler (Kızılca Bedreddin ve Karaca Bedreddin) onun güneş gibi parlak ve güzel yüzünden yayılan nurlarından aydınlanmış olup kutsal nurların ineceği yer olan kalb(leri) ilim irfan ile dolarak hissedar olmuşlardır. Bunların kalbleri de onun feyziyle dolarak nasiblenmişlerdir.

Bir gün oradan da ayrıldı. Aksaray'a geldi. Hacı Bayram'ın susamış kalbini o ilâhî aşk şarabı olan irşâd edici, uyarıcı kutsal duaları ve nefesleriyle susayan kalbini suya kanmış gibi tarikati ve Allah yolunu göstermesi ve hakikat sırlarının, iç

âleme ait gizli hakikatlerin bir alâmeti olarak soyu soppu temiz evlâdları Yusuf Hakikî'yi Aksaray'da bırakıp diğer oğulları Halil Taybî'nin yol arkadaşılığıyla hacdan dönüşlerinde de şimdi halkın ziyaret ettiği yer olan türbelerinin bulunduğu ve Darende'nin Eskişehir Hıdır'ının yeşil elbisesine bürünmüş Hıdırlık Mahallesi'nde 815 Hicri yılında -milâdi 1412- Cenâb-ı Hakk'ın lütuf ve ihsanı ile tecelli âlemine göçtü." (Günümüz Türkçesiyle Sadeleştiren: Dr. Cemil Gülseren)

Şeyh Hamid-i Veli Camii İhya ve Onarım Derneği yayını olarak, 1965 yılında Ajans-Türk Matbaası'nda basılan 68 sayfalık kitabın içinde, Darendeli mütehasıs doktor Dr. Abdullah Ertem'in Somuncu Baba hakkındaki bir yazısına da yer verilir. O metni de birlikte okuyalım:

Şeyh Hamid'i Ziyaret

Aslen Darende'nin Balaban bucağı merkezinden olan Dişçi Ahmet Ertem'in oğlu ve halen Adana'da birinci sınıf dâhiliye mütehasısı bulunan Dr. Abdullah Ertem'in notlarından alınmıştır.

"Şırl şırl akan sular ve yemyeşil ağaçlarla süslü bir vadinin hemen bitiminde minareler beldesine girilir. Eski bir saltanatın bu son varlığını gördükten sonra gözler yeni bir renk ile kamaşır. Burası Zaviye... Orada neler yok ki?..

Eski şehrin kenarında kendi kabuğuna çekilmiş asude durumu ve mistik tavrı ile insana büyük bir huşu veren Zaviye cidden görülmeye, övülmeye değer durumdadır.

İnsan orada dünyadan el çekip Allah'ın huzuruna kadar gidiyor, sonra da yıkanmış zinde bir ruh ile dönüyor. Zaviye denen bu yeri Tanrı, denilebilir ki, Şeyh Hamid-i Velî için

yaratmış ve ona hediye etmiş. İşte şimdi bu beldenin kutsiyetine bir de Şeyh Hamid eklenirse insan ruhu burada neler duyar ve nelere gark olur?..

Şeyh Hâmid, Balaban'da türbesi bulunan Şeyh Abdurrahman Veli'nin talebesi ve onun kızı Necmiye Hanım'la evlendiği için aynı zamanda damadı imiş. Bir ara Ankaralı Hacı Bayram'a hocalık da yapan bu ulu Veli, daha sonraları Bursa Ulu Camii'nde malûm şöhret ve rütbesine kavuşmuş. Somuncu Baba lâkabını aldığıında Fatiha-i Şerif'i yedi manada tefsir etmek mazhariyetine erişmiş o büyük zat işte burada yatıyor.

Burada ne yok ki?.. Her şey var. Bir tarafta mukaddes balık kuyuları, diğer tarafta çilegâhlar, beri tarafta yükselen sivri bir minare ve onun arkasında sevimli bir kubbe ve daha sonra yalçın kayalar... Sonra da çağıl çağıl akan ılık sular ile inin inin inleyen Tohma... Her şey sanki burada, dile gelmiş gibidir...

İşte Darendе'nin bu asil evlâdı, Bursa'dan bu aşk ile dönmüş, şan ve şerefine yakışır şekilde onun bekçisi olmuştur. Elem ve hazzı duyabilen herkes için Darendе gönle huzur, kalplere ferahlık vericidir. İşte böyle bir hava içinde yetişen Şeyh Hâmid-i Velî için ne yazılsa azdır..." (Bkz: Somuncu Baba Kitabı, s. 54-55)

Kitabın sayfaları ilerledikçe, Darendeli Avukat Ali Haydar Ocakçoğlu'nun da bir yazısına rastlanır:

Hamîdeddin-i Velî

Aslen Darendeli olup halen İstanbul'da avukatlık yapan ve daha önce de eski eserler ve müzeler müdürlüklerinde

bulunan ve Darende tarihi hakkında incelemelerde bulunduğu gibi Şeyh Hâmededdin-i Veli hakkında da etüdler yapan Avukat Ali Haydar Ocakçoğlu'nun notlarından alınmıştır.

“... Hâmededdin-i Velî yahut Ebu Hâmid bu güzel manzaralı memlekete geldiği zaman dergâhını Zaviye denen yerde kurmuştur. Dergâhının önünden hem Tohma Irmağı hem de kuyuların suyu akar. Yazları bilhassa çok serin ve güzeldir. İlk cemaat mahalline kayalıklardan akan sular için yol yapılmış ve abdest almak için teşkilât kurulmuştur. Bu dergâh ve sonraları türbe ve camie inkılâp edilen makam, son zamanlarda iki defa tamir görmüş ve şekli değişmemiştir. En son tamiri ahfadından Hulûsi Efendi tarafından yaptırılmıştır. Aynı zamanda bir büyük havuz ve abdest alma yerleri ve son cemaat mahallinde de bir kütüphane tesis etmiştir...”

“... Yaptığım incelemeye ve âlem-i mânaya göre Darendede yatan zat ilim âlemince tanınan Kayserili Ebu Hamid'dir ve Hamideddin-i Velî de denir. Oğlu Yusuf-u Hakikî Aksaray'da yatmaktadır. Bu zat Kayserili olup, Kayseri'de ilim tahsil ettikten sonra uzun bir seyahate çıkarak tâ Hoy şehrine kadar gitmiştir. Gördüğü şehirler: şam, Erdebil, Hoy, Bursa vs. Buralarda geniş din ve tasavvuf bilgileri edinmiştir. Aksaray'da kaldıktan sonra oğlu Halil Taybi'yi ve Bedreddinlerden birisini alarak Darendeye gelmiş ve orada kalarak ömrünün sonlarını Darendede geçirmiş ve orada vefat ederek bugünkü yerine defnolunmuştur. Bedreddin-i Velî de türbenin yanında bulunan hazirede yatmaktadır.”

“Gavs olan bu zat Peygamberimizin de vekilidir. Peygamberden sonra peygamber gelmeyecek ama vekilleri ulema gelecektir. Bu zat en yüksek makamı işgal etmiş ve ilmi, zamanında ve asırlar boyunca dağıtmıştır.

Bu zat Kayserili olduğu halde, Kayserililer ziyaretine bile gitmemektedirler. Hâlbuki O'nun nesilleri, ilmi Darende'den Kayseri'ye taşımışlardır. Bu zat dergâhından çıkıp ırmak kenarında istirahat ettiği zaman balıklar önüne gelip yüzerlermiş. Bu hal bugün de aynı şekilde devam etmektedir. Darende'ye gelen her zat mutlaka O'nun türbesini ziyaret eder. Muhtaçlar, dertliler, duaya muhtaç olanlar O'nun himmetine uğrarlar. Kimseden himmetini esirgememiştir..." (Somuncu Baba Kitabı, s. 55-56).

Yurdun Cennet Köşesi ve Evliyalar Beldesi Darende

1965 yılında yayımlanan Somuncu Baba Kitabı, o devrin şartlarında önemli bir boşluğu doldurur. Bazı suallere cevap niteliği taşır. Kitabın 5. sayfasında Osmanlı Devleti zamanında Darende'ye teftiş için gelen bir maliye müfettişinin şiirine yer verilmiştir. Şiirin ilk beyti şöyledir:

Bak ne hoş dilkeş ikametgâhı var Darende'nin

Cennet-âsa hoşça seyrangâhı var Darende'nin

"Yurdun Cennet Köşesi Ve Evliyalar Beldesi Darende" başlıklı ilçemizi tanıtan yazılar, resimlerle birkaç sayfa devam ediyor. Kitapta yer alan fotoğraflar, Devlet Su İşleri Umum Müdürlük Neşriyat Müdürü Mustafa Altok ve Türk Fotoğraf Ajansı'ndan Mehmet Sürenkök'ün gayretli çalışmaları sonucu kitaptaki yerini almış. Kitabın 21. sayfasında serlevha olarak; "Şirin Darende'yi kendisine son vatan olarak seçerek son günlerini burada geçiren ve bu güzel beldenin mutena bir köşesinde medfun bulunan büyük Mutasavvıf Somuncu Baba/Şeyh Hamid-i Veli" ibaresiyle yeni bir bölüm başlıyor. Hulûsi Efendi Hazretleri'nin özlü

tanıtım yazısından sonra, Somuncu Baba'nın hayatı, şahsiyeti, nesep silsilesi ve şiirlerine yer verilmiş. 29. sayfadan itibaren ise, Hazretin Darende'de medfun bulunduğunu ispat eden vesika ve fermanlar neşredilmiştir. 43. sayfada Kurgut Koca imzasıyla yayımlanan yazıda Somuncu Baba Hazretleri'nin Darende'de medfun olduğunu belirttiği makalesi, Balıkesir'de neşredilen Ateş Gazetesi'nin 22 Mayıs 1963 tarihli nüshasından alınarak burada okuyucuya sunulmuştur.

Osmanlı dönemi önemli kaynaklarından Bursalı İsmail Hakkı Efendi'nin "Silsilename", Sarı Abdullah Efendi'nin "Semeratü'l-Fuad", Mehmet Ali Ayni'nin "Hacı Bayram-ı Veli", Lamii Çelebi'nin "Nefhatü'l-Üns" adlı eserleri ile Salih Nihani ve Şükrü Erdoğan Ulu'nun eserlerinden ilgili bölümler verilerek konu genişçe izah edilmiştir. Kitabın son bölümünde hakkında yazılanlar ve ona ithaf edilen şiirlere yer verilmiştir. 63-66. sayfalarda ise kısaca Darende'deki diğer velilerden bahsedilmiştir. Şeyh Hamid-i Veli İhya ve Onarım Derneği'ni tanıtan özlü bir metinle kitap tamamlanmıştır.

Somuncu Baba'nın İsmi Kültür Dünyasında Ölümsüzleştirildi

1990 yılında Hulûsi Efendi Hazretleri'nin dâr-ı bekaya irtihalinden sonra, Somuncu Baba Külliyesinin restorasyonunu bir yandan devam ettiren H. Hamideddin Ateş Efendi, organize ettiği sempozyumlar, ilmî toplantılar kitap ve dergi neşriyatıyla Somuncu Baba Hazretleri'nin daha iyi anlaşılması için birçok çalışmalara öncülük etmiştir.

Prof. Dr. Ahmet Akgündüz'ün Osmanlı arşivlerinde yapmış olduğu araştırmalarla, H. Hulûsi Ateş Şeyhzadeoğlu Özel Kütüphanesi'ndeki ecdad yadigarı tarihî vesikalar

birleştirilerek, “Somuncu Baba ve Neseb-i Âlisi” adlı eser ilim dünyasına kazandırılmış, 1965 yılında Hulûsi Efendi Hazretleri’nin o zamanın şartlarına göre meydana koyulmasına vesile olduğu tanıtımını yaptığımız kitabın genişletilmiş, ilmî değerlendirmelerle yoğrulmuş yeni bir versiyonu Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı Yayınları arasında neşredilmiştir.

1994 yılında kurulan Somuncu Baba Dergisi maharetiyle de Somuncu Baba’nın ismi kültür dünyasında ölümsüzleştirilmiş, adeta âbideleştirilmiştir.

Yazımızı H. Hamideddin Ateş Efendi’nin şu samimi ifadeleriyle bağlayalım: “Somuncu Baba Hazretleri, Hicri 815, Miladi 1412 tarihinde Darende’nin Zaviye Mahallesi’nde âlem-i cemale intikal etmiştir. Bugün yüz binlerce insanın ziyaret ettiği Somuncu Baba / Şeyh Hamid-i Veli Külliyesi zarafetiyle, sadeliğiyle insanımızın kalbinde müstesna bir yer kazanmıştır.

...

Vakfımız çok önemli hizmetlere imza atmıştır/atmaktadır. Bu hizmetlerden birisi de Somuncu Baba Dergisi’dir. Dergimiz 1994 yılında dostlarımızın katkılarıyla, üç aylık olarak neşredilmeye başlandı. Okuyucularımızın teveccühüyle dergimiz insanımızın gönül dünyasına, ahlakî, ilmî ve kültürel tohumlar düşürmüştür. 2000 yılının Ocak ayından itibaren iki aylık yayın aralığı ile gelişerek devam eden dergimiz, 2005 yılının Haziran ayından itibaren aylık olarak bütün ülke sathına dağıtımı yapılan, 15.000 okuyucusu ile binlerce insana ulaşan bir yaygın organı olarak daha da gelişmiş ve konu zenginliği açısından yelpazesini genişletmiştir. Bir gül misali kültür bahçemizde açılan bu gülün rengi solmadan daima etrafına güzel kokular yayacaktır.”

3 Kasım 1972 Salı

Hürriyet

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SIMAVİ (1896 - 1953)

“Okumanın hududu yoktur.”

20. ASRIN FİLOZOFU

6048 ESKİ ESER: Darende ilçesinde “20’nci asrın filozofu, olarak tanınan Hulusi Hoca bugün 6048 kıymetli esere sahip. Zaman zaman profesör ve ilim adamları’da Darende’ye gelerek kütüphaneden faydalanıyor.

İMAMIN 6048 KİTABI VAR

Eyüp KAYA

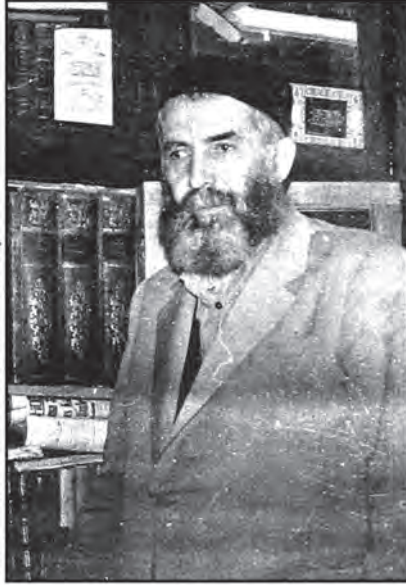
MALATYA (Haber Ajansı) — “Beşle-ten mesra kadeh ilim şarhu” diyen 65 yaşındaki imam Hulusi Ateş, evini kütüphane haline getirmiş, artan kitaplarını ise emzire yerleştirmiştir.

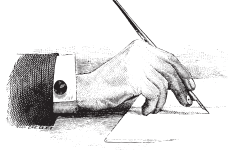
Darende ilçesinde “Yirminci asrın filozofu” olarak tanınan Hulusi Ateş, “Okumanın hududu yoktur. İnsan okudukça öğreniyor, öğrendikçe de cemiyete faydalı oluyor. Çok sevdiğim okuma yüzünden kazandığım bilmce parayı kitaba yatırıyorum. Bütün gündümleri bundaki okumakla geçiriyorum” demektedir.

Küçük yaşta beri titizlikle hazırladığı kütüphanesinde 6048 adet kitap bulunan Hulusi Ateş, bunlardan 2415’ini emziye yaptırdığı kütüphaneye yerleştirmiştir.

Kitaplığında çok kıymetli kitapların da bulunduğunu söyleyen Hulusi Ateş, zaman zaman profesör ve ilim adamlarının da Darende’ye gelerek, bunlardan faydalandıklarını sözlerine eklemektedir.

Hayatını okumakla geçiren aydın imam, evindeki kitaplığında bulunan 3633 kitabı öğrencilerin istifadesine açtığını, evini bir kütüphaneye haline getirdiğini söyleydi.

Kırk Beş Yıl Önceki Bir Gazeteci Tespiti: “Yirminci Asrın Filozofu”

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.)'nin kütüphanesi ve kitaplara olan sevgisiyle ilgili olarak 3 Kasım 1972 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde çıkan haber fotoğrafta “20. Asrın Filozofu” olarak takdim edilirken, “İmam-Hatip Hulûsi Ateş'in 6048 kitabı var” manşeti atılmıştır. Haberin içinde de evini kütüphane hâline getirmiş olduğu belirtilmektedir. Ayrıca Osman Hulûsi Efendiye atfen, onun düşüncelerini okuyucularına şu satırlarla duyurmuştur: “Okumanın hududu yoktur. İnsan okudukça öğreniyor, öğrendikçe de cemiyete faydalı oluyor. Çok sevdiğim okuma yüzünden, kazandığım bütün parayı kitaba yatırdım. Bütün günümü bunları okumakla geçiriyorum.” diye nakledilmiştir. Şimdi o haber metninin spot cümlesini birlikte okuyalım:

“6048 eski eser: Darende ilçesinde 20’nci asrın filozofu olarak tanınan Hulûsi Ateş, bugün 6048 kıymetli esere sahip. Zaman zaman profesör ve ilim adamları da Darend’e’ye gelerek kütüphaneden faydalanıyor.”

Kırk beş yıl önce atılan gazete manşeti ve haber metnini okuduktan sonra, zamanın şahitliğinde şimdi de Hulûsi Efendi Hazretleri’nin kitap merakı ile ilgili hatıra ve tespitleri nakledeyim:

Garip, düşkün, yoksul ve kimsesizlerin hâmesi olan Osman Hulûsi Efendi (ks.), ilk önce babası Hatip Hasan Efendi’den Kur’an-ı Kerim’i öğrenmekle tahsil hayatına başlamıştır. Hacılar Şeyhli Mahallesi Camii Medresesi’nde öğrenimine devam etmiş, Darende Dutluk Sıbyan Mektebi’ne bir müddet devam ettikten sonra yeni Türk Alfabeti’nin okutulduğu ve 1923 yılında eğitim-öğretime açılan Cumhuriyet İlkokulu’nda başladığı resmî eğitimini 1928-29 eğitim-öğretim yılında tamamlamıştır.

Korkmaz Hafız adıyla ma’ruf Darendeli bir zatın;

Almadın gerçi zâhir hocasından dersi

Okutup ilm-i ledün fâiku’l-akrân etmiş

şeklinde de belirttiği gibi, ilkokuldan sonra resmî bir öğrenim görme imkanı bulamamış ise de, o dâhi derecesindeki zekâsı, üslubu, edebî kabiliyeti, mantığı ve babasının gayretiyile kendisini sürekli yenilemesini bilmiş; Arapça, Farsça ve Edebiyat bilgisini ilerletmiş; bunları da şiirlerinde usta ve kıvrak bir üslup ile kullanma seviyesine gelmiştir.

İlim öğrenmeye ve kitaba olan merakı, onun gözlerini çevredeki kâğıt parçalarına mıhlamıştır. Bir defasında

Darende'deki bir leblebicinin kıymetli bir kitabın yapraklarını satış için külah olarak kullandığını görünce, onu almak istemiş ve cebinde yeterli para olmadığını fark edince, hemen evine dönmüş, kıymetli bir eşyasını satarak o kitabı satın almıştır. İşte bu olay da onun ilme, kültüre, irfana olan tutkusunu gösterir. Yeri ve zamanı gelince evindeki hayvanını bile satarak elde ettiği kitaplardan "Hacı Hulûsi Ateş, Şeyhzâdeoğlu Özel Kitaplığı"nı kurmuştur. Bu kütüphanede el yazması, taş baskısı, çeşitli dil ve konularda birçok eserler mevcuttur. Doğu'nun kültür hazinesi olarak da bilinen kütüphanesi, akademik çevreler tarafından sıkça ziyaret edilen mekânlardandır. Yazma eserleri antika değerinde olup bir başka nüshası bulunmayan ya da az bulunan eserler de mevcuttur. Muhyiddin-i Arabî gibi birçok şahsiyetin kendi el yazması olan eserleri, araştırmacı ve akademisyenlerin dikkatini çekmektedir. Ecdattan Darendeli Bakâî'nin Kerbela olayını nazmen anlattığı el yazması eser de bunlardan biridir. Bu değerli kitapları temin ederken Hulûsi Efendi Hazretleri büyük fedakârlıklarda bulunmuştur.

Yukarıda anlattıklarımıza ilave olarak şu hatırasını da nakletmekte fayda vardır: Değerli bir kitabı satın almak için evindeki marangoz malzemelerinden el matkabını çarşı tellalı vasıtasıyla satışa çıkarır. Çarşıda esnaf olan Tüfekçi Kadir Ağa, yakın dostu olması hasebiyle, satılan el matkabının Osman Hulûsi Efendi'ye ait olduğunu bilir ve ücretini ödeyerek alır. Daha sonra güzel bir şekilde paketlenerek bir hediye kabilinden tekrar Osman Hulûsi Efendi'ye takdim eder. Böylece bir başka kıymetli eşyanın da değer bulduğu yerde kalmasını sağlar.

Mahir Bir Ciltçi ve İyi Bir Şiraze Örmecisiydi

Hulûsi Efendi (ks.)'nin, kitaplarının çoğunu kendi elleriyle ciltlediği bilinmektedir. Kitaplarını okumaktan başka korunmasına da çok önem gösterirdi. Özel kütüphanesindeki yazma ve basma kitapları bizzat ciltleyecek kadar mahir bir ciltçi ve iyi bir şiraze örmecisiydi. Yazma kitapların dışında, tertip ve korunmasıyla da kendine has özelliği bulunan bu kütüphanede hemen her konuda eser görmek mümkündür. Ansiklopediler, lügatler, atlaslar, tefsirler, hadis ve fıkıh kitapları, divanlar, antolojiler, deneme ve fikir kitapları, fen bilimleri... gibi 10.000 cildi aşkın kitap bulunmaktadır.

Vaktiyle birçok ilim adamı ve üniversitede öğretim elemanı olan bazı akademisyenler gelerek, bazı eserlerin sayfa fotoğraflarını çekerek istifade etmişlerdir. Ord. Prof. Dr. Zeki Velidi Togan Hoca da Darende'ye gelenlerdendir. Osman Hulûsi Efendi'nin kütüphanesini görür ve "Hocam, müsaade ederseniz şahsî kütüphanenizi tetkik etmek istiyorum." der. Kütüphaneyi incelerken Fakih İmâd'ın eserini görünce, hayretini şu kelimelerle ifade eder; "Fakih İmâd'ın birçok eserini okudum. Şu anda kütüphanenizde bulunan eserini ilk defa görüyorum. Böyle güzide eserleri muhafaza ettiğiniz için sizi tebrik ederim." Bu kadar eşsiz bir güzelliğe sahip olan Osman Hulûsi Efendi, kitaba olan sevgisinin ölçüsünü şu sözleriyle dile getirmiştir: "... Hacca gitmeden önce dünya sevgisi olarak sadece kitapları seviyordum, şimdi onlar da ikinci sırada kaldılar."

Hulûsi Efendi daima ilim ehline saygı gösterir, kendini yetiştiren hocalarını da sık sık ziyaret ederdi. "Kişinin

hüsn-i nesebi, hüsn-i edebidir.” diyen Osman Hulûsi Efendi, daima büyüklere karşı saygılı, küçüklere karşı da şefkatli olmuştur. Son derece cömert olan Hulûsi Efendi, “Cömertlik bir civanmertlik şîâridir.” diye buyurmuşlardır.

Çocukluğu ve gençliğinde çok iyi bir güreşçi ve yüzücü olduğu söylenen Osman Hulûsi Efendi, babası tarafından geçimini temin etmesi için bir marangoz yanına çırak verilmiştir. Kendisi bu meslekte Şeyh Hamîd-i Veli Camii’nin çatısını bizzat yapacak derecede ağaç işçiliği hünerini geliştirmiştir. Ayrıca özel kitaplığındaki yazma ve basma kitapları bizzat ciltleyecek kadar mahir bir ciltçi ve iyi bir şiraze örücüsü idi. Mühür kazımak, matbaacılık, dizgi, baskı ve oymacılıkta da usta olduğu bilinen Osman Hulûsi Efendi’nin sanatkâr bir kişiliğe, ince bir ruh yapısına ve iyi bir estetik kabiliyetine sahip olduğu anlaşılmaktadır.

İrfan Hazinesinin Anahtarları

Ahmet Şemsettin Ateş Ağabey anlatmıştı: “Bir gün evde ailece oturduğumuz bir zamanda Efendi Hazretleri, ağabeyim Kemal Efendi’yi (o zaman Kemal Ağabey hayattaydı), beni ve Hamideddin Efendi’yi yanına çağırdı ve şöyle buyurdu: ‘Evlatlarım, derviş insanın dünyalık bir şeyi olmaz. Kitaplarımdan başka sizlere bırakacak bir mirasım yok. Kütüphanemin anahtarından üç tane yaptırдыm. İşte sizlere irfan hazinesinin anahtarlarını bırakıyorum. Kitapları okuyup sahip çıkın. Ölüm her an için hazırdır.’ dedi o anda bizler çok duygulandıık, gözyaşlarımızı tutamadık.”

Eski Malatya Müftüsü merhum Molla Nurettin Öner Efendi, Osman Hulûsi Efendi’yi Darende’deki evinde

ziyaret eder, kütüphanesini gezer ve çok etkilenir. Osman Hulûsi Efendi'ye; "Bu kadar hizmetleri yürütecek ve sizden sonra bu kadar talebe ve kitapları koruyacak birisini yetiştiriyor musunuz?" diyerek kaygılarını dile getirir.

Osman Hulûsi Efendi de; "Çocukların yetişmeleri için gayret ediyorum. Onlara irfan mektebinin anahtarlarını bırakıyorum. İnşallah benden sonra bu hizmetleri Hamid'im yürütecek." der.

Osman Hulûsi Efendi, Darendeli gazeteci Emin Tatlıcı'ya bir sohbetinde, Hamideddin Efendi'nin yetişmesiyle alâkalı: "Oğul, bende ne bilgi varsa onu, ona aktarıyorum." dediği, hizmetlerin devamının Hamideddin Efendi maharetleriyle yürütüleceğini işaret ettiği bilinmektedir.

Ayrıca Hulûsi Efendi Hazretleri'nin okumaya, öğrenmeye ve kitaplara verdiği değeri tarif etmek mümkün değildir. Şahsî gayretleriyle kurmuş olduğu "H. Hulûsi Ateş Şeyhzadeoğlu Özel Kitaplığı" çok yönlü bir kültür hazinesidir. Bu hazineyi koruduğu gibi, Şeyh Hamid-i Veli Camii'ndeki kitaplığın korunmasına da ayrı bir önem vermiştir. İşte yukarıda bahsettiğimiz bir hayat tarzını seçen Hulûsi Efendi, hakkında şu yorumların yapılmasına vesile olmuştur:

"Eğitimin sürekliliği ilkesine dayanarak ilme yaptığı katkılar ve faaliyetler son derece planlı ve programlıydı. Önce cami ve benzeri kuruluşların inşası ve ihyası, sonra lise çapında ilim yuvalarının yapımı ve daha sonra da fakültenin tesisi; gerçekten planlı, kademeli bir eğitim anlayışının neticeleridir. Ekmek, su gibi ihtiyaç duyulan kitap

ve kaynakları bir araya toplayan büyük bir kütüphane de kurmuştur.”

“Fırsat Buldukça Okuyup İnceliyorum...”

Bir arkadaş anlatıyor:

“Hulûsi Efendi Hazretleri’nin zahirde en belirgin ve örnek olan alışkanlıklarından birisi de kuşkusuz, kitap sevgisi, kütüphane kurması ve kitap okuyup inceleme alışkanlığıdır. Doğuş yolu ile edindiği bilgileri, hemen her fırsatta okuduğu kitaplar ve incelemeleriyle geliştirmesi ve pekiştirmesi buna paralel olarak da, duyuş ve duygularını yazmasıdır.

Darende’de çoğu okullarda, okulların açılması ve donanımlarında katkıları olduğu gibi özel ya da kamuya ait kütüphane kurulması; kitaba değer verilmesi, korunması ve okunmasında da büyük katkıları ve büyük teşvikleri olmuştur. ‘Darende’de bölgenin en zengin kütüphaneleri bulunmaktadır.’ tespitinin yapılmasını hazırlamıştır.

Bunca sevgisi, bunca gayreti ve sıcak ilgisiyle oluşturduğu kütüphanelerdeki kitapları ‘Acaba okuyabiliyor mu? En azından buna zaman bulabiliyor mu?’ sorusu çoğu kâfelerde belirir olmuştur.

Bir öğlen sonu, öğretmen arkadaşşımla, derneğin bir işi için ziyaretine giderken yolda kitap ve okumadan söz ettik ve ister istemez, ‘Osman Hulûsi Efendi bu kitapları okuma ve inceleme fırsatı buluyorlar mı acaba?’ sorusunu kendi kendimize sorduk. Eski, mütevazı tek katlı evlerine kabul

edilip huzurlarına vardığımızda, önlerinde beyaz kalın ciltli büyücek bir kitabı inceliyor olarak bulduk. Kapıdan içeri girer girmez bizi gördüklerinde biz daha bir şey söylemeden ilk sözleri: ‘Evet kardeşlerim, fırsat buldukça bu kitapları okuyor ve inceliyoruz.’ oldu.”

“Türk Bilgeliğinin Zirvesi”

2 Haziran 2012 tarihinde İstanbul Lütfi Kırdar Kongre Merkezi’nde Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı tarafından tertip edilen Uluslararası Somuncu Baba ve Hulûsi Efendi Sempozyumu’nda, yedi farklı ülkeden onlarca akademisyen tebliğ sundular. Bunlardan biri de Azerbaycan’ın kanaat önderlerinden çağımızın özlü söz üstatlarından, Hacı Ferhat Mirza’nın tespitleriyle yazımızı bitirirken, Hulûsi Efendi Hazretleri’nin filozof, şair, mutasavvıf, din adamı, mürşid-i kâmil, örnek insan, gönüller sultanı gibi güzel vasıflarının yanında filozoflukla paralel olarak, “Türk Bilgeliğinin Zirvesi” tabirinin konumuzla olan irtibatına dikkat çekmek istiyorum...

“Hulûsi Efendi Türk Bilgeliğinin Zirvelerinden Biridir.”

“Bugün manevî kişiliğinin, edebi-bedii düşüncelerinin ve muhteşem hayır an’anesinin ışığına topladığımız Es-Seyyid Osman Hulûsi Ateş Daredevî, Türk halklarının hepsi için büyük hürmet ve ihtiramla anılan, sevilen ve filozof şairdir.

Hulûsi Daredevî, yüzlerle Türk şairlerinden biri olarak asırlar boyu tetkik olunacak eserler bırakarak gitmiştir.

Ancak onun diğer şairlerden fevkalade farkları vardır. Öncelikle, O, yirminci asırda Divan yazan müstesna şairlerden biridir. Onun Divan'ında şiirin bütün vezinlerinde ve aruzun bütün behrelerinde yazılan eserler vardır. Orta asırlara has olan bu edebi üslup mikyası yirminci asırda herkese nasip olmuyordu. Daredevî bu bakımdan da, seçkindir. O baştan-başa hakka, adalete, yani Yüce Yaratan'ın yoluna hizmet etmektedir.

Hulûsi Efendi, Peygamber Efendimiz'in "Allah güzeldir ve güzel olan işleri görür." prensibini esas alarak 76 yıllık ömrünü baştan-başa insanlara hizmete adanmıştır.

Hulûsi Daredevî kendi manevî zenginliğini insanların mutluluğuna, ilmin, eğitimin inkişafına verdiği gibi, yıllar boyu sahip olduğu maddi zenginliğini de dar anlamda Türk insanının, bütünlükte ise beşer evladının kullanımına vermiştir.

Ben üstadın adını taşıyan vakfın internet sitesi ile tanışırken orada neler gördüm? Hazretin gerçekleştirdiği hayır tedbirlerinin çok geniş bir listesi var. O, 1960 yılından sonra, yaklaşık olarak 30 yıl manevî gelişimle birlikte maddi gelişimin de sağlanması için çok büyük fedakârlık etmiştir. Bütün kasaba ve köyleri kendileri at üstünde gezerek mescit, okul, hastane, yol yaptıran, sanayi kurumları oluşturan, üretim alanları kuran, insanlara iş yeri veren, yüzlerle, binlerle soydaşına para, kazanç yeri sunan bir insanı halk ve tarih nasıl unutabilir? Siz bu büyük tedbirle tarihe geçecek adımlar attınız. Bu kadirşinaslığın ödülünü Cenab-ı Allah versin."

Milliyet

Halk gazetesi

SALİ
11
MART
1986

Vatandaşların katkısıyla 2 milyar lira toplandı

Bakan'a çek-Malatya ili Darende ilçesinde de Hızır Acil Servisinin faaliyete geçirilmesi için vatandaşlarca

toplanan 2 milyon liralık çek Hacı Hulusi Ateş tarafından Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mehmet Aydın'a verildi.

Hızır Servis Türkiye'ye yayılıyor

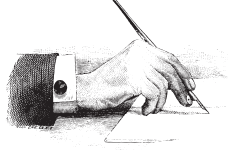
HIZIR Acil Servis uygulamasının Türkiye'ye yayılmasına hızla devam ediliyor.

Malatya ili Darende ilçesinde de Hızır Acil Servisinin faaliyete geçirilmesi için vatandaşlarca toplanan 2 milyon liralık çek Hacı Hulusi Ateş tarafından Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mehmet Aydın'a verildi.

Hacı Hulusi Ateş başkanlığında, Malatya milletvekili Fehri Şahin, Talan Zengin ile Belediye Başkanları Abdullah Karakurt, Abdurrahman Gülseren ve Osman Kul

ile ilçe temsilcilerinin hazır bulunduğu heyet Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mehmet Aydın'ı makamında ziyaret ederek sağlık sorunları ile ilgili isteklerini Bakan'a iletiler.

Görüşme sırasında Hacı Hulusi Ateş, Bakan Aydın'a Darende'nin acil ihtiyacı olan Hızır Acil Servis ambulansı için 2 milyon liralık bir de çek verdi. Ayrıca Hacı Hulusi Ateş, Bakan Aydın'a Darende ilçesine 200 yataklı tam tekküllu bir Devlet Hastanesi yaptırma da vadedi.

Milliyet Gazetesi'nin Büyük Manşeti:
“Hulûsi Efendi (ks.)'nin
Sağlık Hizmetleri”

Sizlerle paylaşacağımız basın belgesi, 11 Mart 1986 tarihli Milliyet Gazetesi. Allah'ın hikmetine bakın ki gazete o gün, 2 milyonluk çeki manşetinde “2 milyar” olarak okuyuculara vermiş. O zaman 2 milyar belki de Sağlık Bakanlığı'nın bütçesinden fazlaydı... Biz dönelim Hulûsi Efendi Hazretleri'nin sağlık hizmetlerine...

Sağlık Hizmetleri

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.), hayatının her döneminde eğitim ve sağlığa çok önem vermiştir.

Gençlik yıllarında tifo hastalığına yakalanmış, tedavisini Sivas'taki müşidi İsmail Hakkı Toprak Efendi (ks.) gayretleriyle kendisi yaptırmıştır. Aslında müşidinin bu alâkası ve geçirdiği tedavi süreci, Osmanlı'da olduğu gibi, aynı

zamanda onun manevî yönden bazı merhaleleri geçmesi için de özel bir dönem olmuştur.

Bir rahatsızlık vesilesiyle doktora giden bir arkadaşına doktorun sert tavırlar göstermesi, hastalığın çok ağır olduğunu söyleyerek çaresizlik ifadelerinde bulunmasına cevap niteliği bakımından Hulûsi Efendi, Âli Paşa'nın şu şiirini okur:

Kalb-i mecruha sakın açma tabip yâresini

Koyuver sargıda dursun açma gel yâresini

Açma gel hasta ile hastalığın arasını

Belki Allah yaratır çaresizin çâresini

Nâ ümid etme tabip hastayı dermânından

İhtiram üzre bulun his ile iz'ânından

Kesmez ümidin kul Rabb'inin ihsânından

Belki Allah yaratır çaresizin çâresini

Hulûsi Efendi, nazire olarak ardından bir rubai söyler:

Rıfk ile nabzımı tut eyle tebessümle nigâh

Bârid etvarın ile hâl-i dilin etme tebâh

Nâgehan ahî olup, vâsıl-ı dergâh-ı ilâh

Belki Allah yaratır çaresizin çâresini

Nazire-i Hulûsi

Yoluna canlar kurban edilecek sevgilinin yolunda candan kıymetli bir hediyenin olmadığını, hastaya yumuşak davranılmasını, soğuk tavırların insanları üzdüğünü, gönülden yaraladığını, dermansız dert yaratmayan Allah'tan istenirse şifa vereceğini ve bu konuda ümitsiz olunmamasını edebî bir üslupla tavsiye etmişlerdir.

Hulûsi Efendi (ks.)'nin Sağlık Hizmetleri

1980'li yıllarda Darende'de bir annenin doğum esnasında hastanenin elektriklerinin kesilmesinden dolayı müdahalenin gecikmesinden ötürü vefatı onu çok etkilemiştir. Yaşadığı ve mamur etmeye çalıştığı Darende'nin sağlık hizmetleri açısından en üst seviyeye gelmesini çok arzulamıştır. Bu gayeye matuf olarak, şahsi gayretleriyle ilçe hastanesine bir jeneratör temin edip hastaneye bağışlamıştır.

"Himmetin Sınırı Yoktur"

Sağlık Bakanı Mehmet Aydın zamanında Darende'nin ihtiyacı olan Hızır Acil Servis Ambulansının alımı için, 10 Mart 1986 tarihinde zamanın Sağlık Bakanına yardım çekini takdim ederken Darende'nin sağlık sorunları dile gelmiş ve Darende'ye 200 yataklı hastane yaptırmayı vaat etmiştir. Bu vaat, o tarihlerdeki ulusal basına da yansımıştır.

Bu günle ilgili bir hatıra şöyledir:

Darende'nin sağlık problemlerini zamanın Bakanı Mehmet Aydın'a iletmek üzere Hulûsi Efendi Hazretleri başkanlığında bir heyet teşekkül ettirilir. Milletvekilleri ve belediye başkanları randevu alırlar. Ankara'ya gidilir. Hulûsi Efendi Hazretleri Ankara'da misafir olduğu evde, ertesi günü Bakan Bey'in ziyaretine gidileceğini, 2 milyon liralık bir çek olsa Bakan Bey'e verilip, ambulans istenebileceğini ima eder. Esnaf-tan Osman Parlak'ın bütün serveti 2 milyon lira yoktur. Yine de 2 milyon liralık çeki hazırlar cebine koyar. Kendi arabasıyla Bakanlığa varılır, makama çıkmadan o esnaf ağabeyimiz, cebinden çeki çıkarır, "Efendim, 2 milyonluk çek hazırladım, emrinizde, istediğiniz hizmette kullanırsınız." der.

Hulûsi Efendi Hazretleri duygulanır. Çeki cebine koyar. Bakan Bey'le görüşürken, Darend'e'ye bir ambulans istediğini belirtir ve 2 milyonluk çeki takdim eder. Bakan Bey, bu olay karşısında bu hareketin örnek bir hareket olduğunu, basın mensupları vasıtasıyla halkımıza duyurulması gerektiğini söyler, basın mensuplarını çağırıp resim çektirir. Oradan ilgili yerleri arayıp, ambulansın hazırlanıp Darend'e'ye gönderilmesi talimatını verir.

Bu arada Hulûsi Efendi Hazretleri, ambulans için bir şoför kadrosu ile şoför tahsis edilmesi ricasında bulunur. Bakan Bey bunu da olumlu karşılar ve gereken talimatı verir.

Bu görüşmeden sonra akşam bir evde sohbet için arkadaşlar Hazret'in etrafına toplanmışlardır, Hulûsi Efendi Hazretleri gün boyu yapılan faaliyetler hakkında bilgi verir

ve "Osman Kardeşiniz bizim Bakan Bey'e verdiğimiz çeki verdi, ama bu kadar sermayesi yok bu parayı toparlamazsak, o arkadaşınız güç durumda kalabilir, haydin arkadaşlar bir yardım toplayalım. Ben memurum, maaşımdan 50.000 lira veriyorum, sizler ne veriyorsunuz?" der. Kısa bir zamanda 1 milyon 700 bin lira toplanmış olur. Hulûsi Efendi Hazretleri, toplanan parayı o çeki kesen arkadaşına verir, kalanı da senin hizmetin olsun. Oğul, memnun olduk, himmetin sınırı yoktur, sana himmet ettik." buyurur.

Yıllarca dostları, Hulûsi Efendi Hazretleri'ne Divan edebiyatı tarzında yazdığı şiirlerinin kitaplaştırılmasını arzu ettiklerini beyan etmişler, o ise hayatta iken şiirlerini kitap olarak yayınlamayı düşünmediğini söylemiştir.

HAZİRAN 1990

Dünya evreli hakikatler zenginliği... Hz. Muhammed (S.A.S.)

DARENDELİ nin sesi

YIL: 2 SAYI: 23 Darendelilerin onbeşgünlük haberleşme gazetesidir. Abonelere dağılır. Yıllık abone ücreti: 40.000 TL dir.

Es'Seyyid Hacı Osman Hulusi Ateş, İstanbul Üsküdar'da tedavi görmekte olduğu evde Gazetemizin Genel Yayın Yönetmeni Cengiz Özer'i kabul etti.

"HAYATTAKİ EN BÜYÜK ARZUM DARENDE'YE HASTANE YAPTIRMAK"

İstanbul'da misafir bulunduğu ve tedavi gördüğü evde gazetemizin Genel Yayın Yönetmeni Cengiz Özer'i kabul eden H. Hulusi Ateş, hasta yatağında Ateş, "Yıllardır arzuladığımız 200 yataklı hastaneyi inşaallah önümüzdeki günlerde yaptırmaya başlayacağız" dedi.

✓ Bugüne kadar Darende'de yaptırılan birçok eserde maddi veya manevi olarak imzası bulunan H. Hulusi Ateş, "Bugünkü en büyük arzum, yıllardır planladığımız 200 yataklı hastaneyi bir an önce yaptırarak hizmet sokmaktır" dedi.

✓ Sağlık durumunun düzelmekte olduğunu ve bu sene Hacı'ca gitmeyi de yine arzuladığını kaydeden Ateş, "Yakınlık adına yapılmayı planladığımız hastane ile ilgili müsbet gelişmeler var. İnşallah önümüzdeki günlerde faaliyete geçecektir" şeklinde konuştu.

Haber 6. sayfa

**İSTE HAYİRSEVERLİK,
İSTE HEMŞERİLİK :**

Doktor Anne SÖYÜMEZ - İSTANBUL
Dünyaevreli.com.tr İletişim Hattı : 0531 222 2222

Dostların ısrarı üzerine “Dîvân-ı Hulûsî-i Daredevî” (I. Baskı, İst., 1986.) adlı muhteşem eserin yayınlanmasını, Darende’ye 200 yataklı bir hastane yapılması kayd u şartıyla kabul etmiş, eserinin gelirini bu hastanenin yapılmasına bağışlamıştır.

Darende’nin gerek Malatya merkezine ve gerekse diğer komşu il merkezlerine uzak olması sebebiyle bu hastane hizmeti çok daha önem kazanmıştır. Dîvân’ının gelirleri Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı tarafından bu amaçla yönelik sarf edilmiştir.

Hulûsi Efendi’nin Mektubunda Ambulans İçin Gayret

Hulûsi Efendi, Darende’ye bir fabrika kazandırmak amacıyla yurt içinde ve yurt dışında geziler yaparak hemşehriler arasındaki tesanüdü temin etmek, memlekete bir hizmet sektörü kurabilmek amacıyla fabrika teşebbüsü için bir heyet halinde Almanya’ya gitmiştir. Almanya’nın Köln şehrinden oğlu Kemâl Efendi’ye hitaben bir mektup yazmıştır. Efendi Hazretleri mektubunda aile fertleri ve yakın uzak akrabalar ile dostların adlarını teker teker saymıştır. Mektubun metni şöyledir:

“23.11.976 / Köln

Nur-i Aynim Kemal’im;

Gözlerinizden öper, cümlelerinizi Allah’a emanet ederim. Burada üzerimize düşen memleket hizmetleriyle uğraşıyoruz. Bayramı evde geçirmek isterdik fakat işlerimiz ikmal olmadı, yine de ümitvâruz.

Valideniz, çocuklar rahatlar mı, gözlerinizden öperim. Akraba ve komşulara selam ve dualar ederim. Reis Bey'e, Niyazi Bey'e ve diğer memur arkadaşlara selamımı tebliğ et. Tayyar Efendi rahat mı? Eben, teyzen, dayın çocukları nasıllar? Ahmet Efendi ve Aliye Hanım'a selam ve hürmetlerimi bildir. Bedrettin Ağabey'in ve çocukları iyiler mi, rahatlar mı? Muhterem Hacı Hüsnü Dayı'mıza selam... Hacı Söylemez'in gösterdiği adrese mektup yaz, ahvalinizi bildir. Şimdiye kadar kaydedilen ortak taahhüdü yedi milyonu geçti. On milyondan artık olmasını temine devam edeceğiz inşaallah.

Babanız Hulûsi / İmza

Not: Ambulans için de çalışıyoruz. Fakat iki işi bir arada yürütmek çok müşkül oluyor. Dr. (Doktor) Bey'in gözlelerinden öperim. Birkaç cilt makbuz olsa çok iyi olacmış, artık bakalım. Gözlerinizden öperim. Bir arzunuz var mıdır? Hacı Mustafa Kara ve Hacı Hallo Dayılara selamlar, çocukları rahatlar."

Darende Hulûsi Efendi Devlet Hastanesi

24 Haziran 2000 tarihinde temeli atılan hastanenin arsası, Darende Belediyesi tarafından, vakfa tahsis edilmiştir. Yine yıllar öncesinden (1986) bir gün evlatlarıyla bir yere giderken şimdiki hastanenin yapıldığı yerde arabayı durdurup o tepeyi gezen Hulûsi Efendi Hazretleri şöyle buyurmuştur: "Bu tepeye bir hastane yaptıracağız inşaallah. Halkımız istifade edecek. Etrafında gül bahçeleri olacak, insanlar hem tedavi olacak hem gönül huzuruna kavuşacak. Böylece burası bedenler ve ruhlar için bir şifa yurdu olan hastane olacak."

Aradan yıllar geçmiş, hastane arsası temin edilmiş, Vakıf Mütevelli Heyeti Başkanı H. Hamideddin Ateş Efendi'nin Sağlık Bakanlığı nezdindeki girişimleri ve gayretleri neticesinde inşaatına başlanmıştır.

Vakıf Başkanı H. Hamideddin Ateş, bir konuşmasında ki: "Babamız Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin bütün arzularını gerçekleştirmek için 1990 yılından itibaren şevk ve gayretle çalışıyoruz. Arzulamış olduğu çok büyük hizmetler birer birer gerçekleştirilmiştir. Hastane için de gerekli çalışmalar başlatılmıştır, ilgili kuruluşların da görüşleri alınarak Hulûsi Efendi'nin bu arzusunun da hayata geçirilmesi için çalışmalarımızın proje safhasından tatbikî konuma geçirilmesi ve Darende'nin kalkındırılması için her türlü çabayı sarf edeceğiz." sözleri hastane inşaatının zamanında tamamlanacağını işareti kabul edilmiştir.

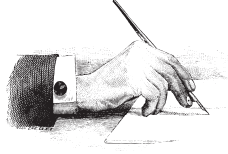
Darende Hulûsi Efendi Devlet Hastanesi'nin inşaatının tamamı Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı tarafından yaptırıldıktan sonra, Sağlık Bakanlığı ile yapılan protokolle bakanlığa devredilmiş, ikmal ve teçhizatı bakanlıkça karşılandıktan sonra 2006 yılının Kasım ayında hizmete açılmıştır. Hastanenin tefrişatı noktasında vakfın teşvikiyle, hayırsever vatandaşlarımız her yönden hastaneye destek vermiş, vermeye de devam etmektedir. Yalnızca Darende'nin değil, bölgedeki bütün insanlara sağlık hizmeti veren, 15 bin 400 metrekare kapalı alanı bulunan tam teşekküllü, 5 katlı hastane, müstemilatı ile tam donanımlı bir sağlık kurumu olarak hizmet vermektedir. Yıllarca Hulûsi Efendi, insanların dertlerine derman olmuş, onların acılarını, ıstıraplarını, sıkıntılarını gidermiştir. Bir şifa yurdu olarak onun civarında şimdi onun adını taşıyan hastane insanlara şifa dağıtıyor.

2000 yılında Vakıf Mütevelli Heyeti Başkanı H. Hamideddin Ateş Efendi'nin Sağlık Bakanı Osman Durmuş'la olan diyalogunu naklederek yazımızı bağlayalım:

Sağlık Bakanı Osman Durmuş Bey'le görüşmesinde H. Hamideddin Efendi, hastane projesinin 200 yataklı olarak tasarlanmasını talep eder. Bakan Bey, bir ilçe için 200 yataklı hastanenin çok büyük olduğunu, gerekli olup olmadığını sorar. Kendi kanaatince 50 yataklı bir projenin yeterli olacağını söyler ve ekler: "200 yataklı olması şartı nereden çıktı hocam, niçin ısrar ediyorsunuz?" der. H. Hamideddin Ateş Efendi, "200 yataklı olması konusundaki ısrarımız Hulûsi Efendi Hazretleri'nin arzusu ve vasiyetidir. Onların sözü tahakkuk eder. Siz projeye onay verin, Allah'ın izniyle biz gerisini tamamlarız." der. Bakan Bey de "Mademki Hazret'in kelâmı, o zaman şimdilik proje başlasın, ileride şartlara göre yatak sayısını belirleriz." der.

Eğitim Hayırseveri

Hulûsi Efendi (ks.)

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.) 76 yıllık ömründe bir insanın yapması hayli güç işleri başararak gerçek âleme göçmüştür. Geride büyük eserler bırakmış, sadaka-i cariyeler ihdas etmiştir. O, gönlünü Allah sevgisiyle doldurmuş ve bu sevginin, insanı gerçek manada sevmekten geçeceğine inanmıştır. İnsanı sevmenin; insanı insan olma şuuruna sahip olgun birer kişi hâline getirmekle, kemal sahibi yapmakla, ilim ve irfan ehli olmasını sağlamakla mümkün olacağına âdeta iman etmiş bir kişidir. O, hayatının büyük bir bölümünü ilme, irfana adayarak, bizzat insanı eğiterek geçirmiş; Hak rızasını ilim, irfan ve irşad da arayıp bulmuş bir bilge şahsiyettir. Çok sayıda ilim ve irfan hizmetinde bulunmuştur. Bu işlere verdiği önemin bir belirtisi de kendisinden sonra da onun eğitiminden,

rahlesinden, dersinden meşk almış kişilerin onun yolundan gitmiş olmalarıdır. Onlar onun istediği şekilde, şu anda olduğu gibi, ileride de nice ilim ve irfan yuvaları kuracak ve onun ruhunu şâd edeceklerdir.

İlim ve İrfan Ehli Yetiştirdi

Bugünkü Darende onun eseridir. Darende’de yeni yapılmış veya ihya edilmiş ne varsa altında ya bizzat o veya onun gayreti, teşviki vardır. Tasavvufta gaye; insanı yükseltmek, iyi bir Müslüman yapmak, onu Allah’a yaklaştırmak ve hatta her zaman ve her mekânda kulu, Allah’la beraber olabileceği mertebeye ulaştırmaktır. Bu mertebeye yükselmiş ve Müslümanlığı tam manasıyla yaşayacak olgunluğa ulaşmış mü’min kişiler etraflarına nur saçarlar. Böyle inanmış kimselerden oluşmuş bir millet düşününüz.

DARENDE İMAM HATİP LİSESİ'NDE 300 ÖĞRENCİ GİYDİRİLDİ

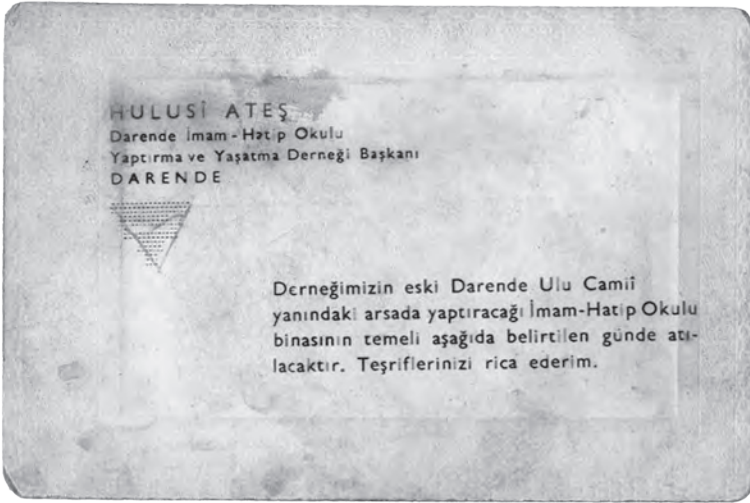
Darende İmam-Hatip Lisesinde okuyan 300 öğrenci 26 Ocak 1989 Perşembe günü yapılan bir tören ile iç çamaşır, ayakkabı ve takım elbise olarak tümüyle yeniden giydirildi. Aslen Darende - Aşağıulupınar Kasabası doğumlu olan ve İstanbul’da Derya Çamaşırları sahibi bulunan işadamı Hakkı Tunç tarafından giydirilen öğrenciler için bir de tören düzenlendi.

Törende Vali Kutlu AKTAŞ, Em. Müd. Hasan Özdemir, Din Eğitimi Genel Müdürü Halil Hayit, Darendeli ünlü düşünür Mutavvif H. Hulûsi Ateş, Darende Kaymakamı ve ötekî davetliler bulundular.

H. Hulûsi ATEŞ’in önderliğinde yapılan İmam - Hatip Lisesinin öğrencileri her yıl işadamı Hakkı Tunç tarafından giydirilmektedir.

Orada cehaletten, geri kalmışlıktan söz etmek mümkün müdür? Osman Hulûsi Efendi de milletimizi böyle üstün vasıflı kimseler olarak görmek istiyordu. Bunun için o, büyük bir eğitim seferberliğine girişmiştir. Bununla ilgili olarak muhitinde hangi dernek, hangi cemiyet veya vakıf varsa, bakıyorsunuz, oranın ya başkanı veya üyesidir.

İlim irfan ehli yetiştirmek eğitimle mümkündür. Eğitim bugün memleketimizde örgün ve yaygın bir şekilde yapılmaktadır. Devletin resmî müesseselerindeki örgün eğitimin yanında, daha çok halkın desteği ve gayretleri ile faaliyet gösteren kurslar, camiler vb. yerlerde yaygın bir eğitim faaliyeti yapılmaktadır. Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi, bu iki tarzda yapılan faaliyetlere de katkıda bulunmuştur. Bundan dolayı da Millî Eğitim Bakanlığı'nın başlatmış olduğu eğitim kurumlarını yapma seferberliğinde (1984), dönemin Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından

Çankaya Köşkü'ne davet edilen, eğitime önderlik eden insanlar arasında bulunmuştur. Hulûsi Efendi Hazretleri, bu davette Malatya ilini temsilen bulunmuş ve eğitime katkılarından dolayı da kendisine bir plaket verilmiştir.

Aslında tekkeler de birer ilim ve irfan müesseseleridir. Osman Hulûsi Efendi, binlerce müridini bizzat irşad etmek suretiyle bir eğitimci fonksiyonunu üstlenmiştir. Bugün onun irşadından yetişmiş birçok kişi, onun yolundan giderek vatan ve milletine katkıda bulunmaya çalışmaktadır. Bu ne büyük bir hizmet anlayışıdır.

Darende'de açılmasına vesile olduğu İlahiyat Fakültesi, müşahhas müesseseler olarak karşımıza çıkan müesseselerin en büyüğü ve en anlamlısıdır. Onun ve yetiştirdiği olgun insanların Darende'ye kazandırdığı ilim ve irfan yuvaları bununla bitmemektedir. Bakınız Darende İmam Hatip Lisesi, İmam Hatip Lisesi Öğrenci Yurdu, Şeyh Hamid-i Veli Camii'nin ihyası, Endüstri Meslek Lisesi ve Sadrazam Mehmet Paşa Kütüphanesi'nin kurulması; büyüklü küçüklü çeşitli okulların inşaatlarına katkıları, onun bizzat gerçekleştirdiği faaliyetlerindedir.

Gerçekten de Darende ve çevresindeki hemen hemen bütün hayır işlerinde Hulûsi Efendi'nin olması, onun ne kadar aktif bir insan olduğunun delilidir.

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin bu tür hizmetlerini anlatmakla bitiremeyiz. Çünkü kendisi yirmiye yakın derneğin başkanlığını yapmış ve birçok okulda, "Okul Aile Birliği"ne başkan seçilmiştir. Kısacası bir insan için yapması gereken den kat kat fazlasını yapmış ve birçok hayır faaliyetlerinde

bulunmuştur. (Aksoy, Hasan, “Osman Hulûsî Efendi Hazretleri'nin İlme Verdiği Değer ve Önem”, Somuncu Baba ve Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Sempozyumu Tebliğleri, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı Yay., Ankara 1997, s. 161.)

“Bu Paraya İki Kurban Alın, Keselim.”

Osman Hulûsi Efendi, sosyal yönü çok gelişmiş bir insandı; yapmış olduğu hizmetler gerek millet tarafından gerekse devlet tarafından takdirle karşılanmıştır. Bir sevgi ve hoşgörü sembolü olan Hulûsi Efendi, herkes tarafından sevilen ve hürmet edilen mümtaz şahsiyetlerdendir. Onun içindir ki devlet ricalinden ve siyasî parti başkanlarından, milletvekillerinden birçok insan çeşitli tarihlerde ziyaretine gelmiş, sohbet ve tavsiyelerinden istifade etmişlerdir. 1983 yılında bir siyasî partinin başkanı olan merhum Turgut Özal da, Prof. Dr. Erdal İnönü de Hulûsi Efendi'yi ve Somuncu Baba Külliyesi'ni ziyaret edenlerdendir.

Her siyasî fikre mensup olan insanlar ziyaret edip buradaki hizmetleri takdirle karşılamışlardır. Zaman zaman ülkemizdeki politik düşüncenin bazı zaaflarının tesirinden olmalı ki birtakım vaatler yerine getirilmemiştir. Tabii ki bu hususlar bazen Hulûsi Efendi'yi müteessir etmiştir. Konu ile alakalı bir hatıra şöyledir:

1977 yılında Darende'ye temeli atmak üzere zamanın hükûmet erkânından iki bakan gelir. Hulûsi Efendi, o gün cebinden maaşının tamamını çıkararak sonraları İlahiyat Fakültesi olacak yurt binasının temelini hazırlayan ustaya

verir: “Al bu parayı iki koyun al, biz de İlahiyat Fakültesi’nin temel hazırlıklarını bitirip Bakanlar geldiklerinde buranın da temelini atalım.” diye buyurur. Hazırlıklar yapılır. Yeni binanın temel atma merasimine geçilir. Orada bakanlardan biri bir konuşma yapar. Daha sonra Hulûsi Efendi’nin davetine binaen, “Hocamın bir çayını içelim.” diye Devlethaneye çıkarlar. Orada bakanlardan biri “Maşallah Hocam, devletten hiç yardım almadan devlete bu kadar güzel hizmetler yapmışsınız. Sizleri tebrik ederim. Yeni başlanan inşaatın demir ve çimentosunu da biz verelim.” der. Hulûsi Efendi de buna çok memnun olur.

Bir hafta sonra da belediye başkanı seçimleri vardır. Aradan birkaç gün geçer, Osman Hulûsi Efendi: “Bakanlar söz verdi, biz Ankara’ya gidiyoruz, inşaatın ihtiyaçlarını temin edeceğiz.” der; Ankara’ya hareket ederler. İlgili bakanla görüşüp, verdikleri sözü hatırlatarak yardımları almaya geldiğini söyleyince Bakan Bey: “Hocam, bizim size yardım edebilmemiz için Belediye Başkanlığını bizim partinin adayının kazanması lazımdı. Biz size yardım yapamayız.” deyince Efendi Hazretleri çok müteessir olur ve şu beyit doğar:

Olsalar da başına altundan tâç

Allah kapılarına etmeye muhtaç

Darende’ye döndüğünde bu beyti tekrar ederek: “Bunu bir kenara yazın.” dedikten sonra “Bunların içi dışına uygun değil oğul.” diye buyurmuşlardır.

Onun Eğitimciliğini Takdir Edenler

“Muhterem Hulûsi Efendi Hoca’mızın bu güzel kütüphanesi, Türk İslâm kültürünün eşsiz eserleri ile dolu. Türk millî eğitimine çok büyük yardımlarda bulunan Hulûsi Efendi’ye teşekkür borçluyuz. Nasıl yardımlarıyla Endüstri Meslek Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve diğer birçok müesseseler yapıldıysa, inşallah İlahiyat Fakültesi de kurulacaktır.

Muhterem Hocamıza tekrar şükranlarımı sunar, dualarını esirgememesi dileğiyle uzun ömürler niyaz ederim. Hürmetlerimle. 19 Kasım 1988”

Hasan Celal Güzel

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

*****

“Muhterem Hacı Hulûsi Ateş Hoca’mızı ziyaret etmekten duyduğum memnuniyeti bilhassa belirtmek istiyorum. Özellikle İmam-Hatip Lisemize yaptıkları değerli hizmetlerini ve bir İlahiyat Fakültesi açılması hususundaki samimi gayretlerini görmekten mutluluk duydum.

Dualarını diler, Cenabı Hak’tan Zât-ı Âlilerine hayırlı ve uzun ömürler niyaz ederim. 26.1.1989”

...

Halil Hayıt

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Din Eğitimi Genel Müdürü

*****

“Muhterem Gönül Dostumuz,

Hulûsi Efendi, sevgi, hoşgörü ve yardımseverliğin, edebî ve manevîyatın asrımızda sönmez bir meşalesi ve sembolüdür.

Kendisine uzun ömürler, sağlıklar diliyorum. Yardım ve hizmetlerinin daim olmasını Yüce Allah’tan niyaz ediyorum. Sevgi ve saygılar.”

Mehmet Yazar

Devlet Bakanı

*****

“Muhterem Hulûsi Ateş Beyefendi Hazretleri’ni ziyaretimizde “İlim rütbesi rütbelerin en yücesidir.” ışıklarını, kütüphanesi ve müzesinde müşahede etmek ve insan hayatının vazgeçilmez unsurlarından;

Bilmek, inanmak, düşünmek ve çalışmak ruhunu yaşam ve çalışmalarında görmekle müftehir oldum.

Aziz vatanımızın muhtaç olduğu eğitim ve kültür hizmetlerine katkıların ve hizmetlerin en mukaddesi olarak mütalâa ettim.

“İnsanların en hayırlısı insanlara en faydalı olanıdır.” hadis-i şerifinin ışığında devam eden hizmetleri her türlü takdirlerin üstünde olup başarılarının devamını, Cenab-ı Hakk’tan niyaz eder,

Hayra matuf hizmetlerin daha nice yıllar devamı için hayırlı ömürler diler, en derin hürmetlerimi sunarım.
23.9.1987”

M. Mehdi Sungur

Emekli General

İleri Görüşlü, İnsanlığa Hizmet Aşkı ile Dolu

İlçenin yüz akı olan bu güzel hizmetlerin ve eserlerin meydana getirilmesinde babasının 1990 yılında ahirete irtilalinden sonra Hamid Hamideddin Ateş Efendi de eğitim alanında yaptığı çalışmalarla örnek bir hizmet anlayışı sergilemiştir.

Çünkü o, vatan sevgisinin imandan geldiğini bilen ender şahsiyetlerdendir. Babasının ve ecdadının izinden yürümektedir. Hizmetler yapılacağı zaman gerekli teknik kişilerle görüşür, konu hakkında gerekli araştırma ve incelemeleri yaptırır, mimar ve mühendisler tarafından projelendirir. Hizmetlerin daha önceden planlanması ve programlanarak yapılmasını sağlar.

Teknik konuların muhakkak bu konuda uzmanlaşmış kişiler tarafından yapılmasını sağlar. Sanatın ve sanat erbabı insanların onun yanında ayrı bir değeri vardır.

İlim ve bilim adamlarına babası Osman Hulûsi Efendi gibi çok saygı gösterir ve önem verir. Cehaletle savaş için eğitim hizmetlerinin gelişmesi hususunda önemli gayretleri vardır. Bütün insanlığa hizmeti Allah'a hizmet kabul eden bir felsefeyi benimsemiştir.

Her türlü hayrî ve sosyal hizmetleri devam etmektedir. Vakur kişiliği ile etrafına örnek olan bir şahsiyet, insanların ihtiyaçlarına göre projeler üreten bir düşünce mimarı, herkesi kucaklayan bir yelpazeye sahiptir.

Yazımızı bitirirken, İnönü Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ömer Şarлак'ın kaleme aldığı satırları sizlerle paylaşmak istiyorum:

“Darendede'deki bütün eğitim kuruluşlarına büyük destek ve yardımları olan, eğitim amaçlı pek çok yapıtın tamamlanmasını sağlayan ve vasiyetinde sağlık kuruluşlarının yapımını isteyen ileri görüşlü, insanlığa hizmet aşkı ile dolu Osman Hulûsi Efendi'yi buradan rahmetle anıyorum.

Mevla'mızın onu ebedî istirahatgâhında mükâfatlandırmasına dua ediyorum.

Yaptıkları hayırlı işler için şükranlarımı sunuyorum. Değerli evlatlarına en iyi dileklerimi ve hayır işlerinde babalarının yolunu izlemelerini diliyorum.

Allah razı olsun. 21.10.1996''

Prof. Dr. Ömer Şarlak

İnönü Üniversitesi Rektörü

16 29 Nis. 2012
108 TL (KDV Dahil)

Halkın ve Devlet Tercüman

Her sabah dünya yeniden kurulur. Her sabah taze bir başlangıçtır

MALATYA'LI HACI ADAYLARINDAN BİR GRUP..

Hacı adayları mukaddes topraklara kafileler halinde hareket ediyorlar

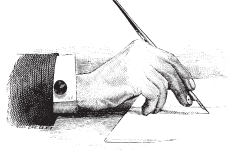
ADANA, (Tercüman)— Hac farizesini yerine getirmek için sabırsızlanan hacı adayları, mukaddes topraklara kafileler halinde hareket ediyorlar. Çeşitli illerden karayolu ile Arabistan'a gidecek olan hacı adayları çıkış işlemlerinin yapıldığı İskenderun Havaalanı'nda konaklıyorlar.

Konaklama merkezinde her hangi bir sıkıntı ile karşılaşmadıklarını belirten hacı adayları, her türlü ihtiyaçlarını İskenderun Belediyesi'nin getirdiği hizmetlerden karşıladıklarını, çıkış işlemlerinin çabuk yapılmasından memnun

olduklarını söylüyorlar.

**MALATYA'LI HACI ADAYLARI
ARASINDA EN ÇOK İLGİYİ HACI
HULUSİ ATEŞ GÖRÜYOR**

Üte yandan, Cüvegözü'nden mukaddes topraklara hareket etmeden önce çıkış işlemleri için İskenderun'daki konaklama merkezinde bekleyen kafileler arasında en çok ilgiyi Malatya'lı hacı adaylarından Daren'de Şeyh Hamidi Veli Camii imamı Hatibi Hacı Hulusi Ateş gördü. Malatya'lı hacı adaylarının Hacı Hulusi Ateş önünde saygı ile eğildikleri görüldü.

Hulûsi Efendi (k.s.) ve Hac Hatıraları

Hac, dinimizin beş temel şartından olup, hem bedenî hem de malî bir ibadettir. Haccın farz oluşu Kur'an-ı Kerim'de Âl-i İmran Suresi'nin 97. ayetiyle sabittir. Bu ayette Cenab-ı Hakk (cc.) mealen şöyle buyurur.

“Hacca gidip gelmeye gücü yetenlere, Allah için Kâbe'yi ziyaret etmek farzdır. Bir kimse küfreder, haccı terk ederse, şüphesiz Allahu Teâlâ âlemlerden (her şeyden) müstağnidir.”

Hız. Peygamber (sav.) de bir hadis-i şeriflerinde; “Ey insanlar! Allah, haccı üzerinize farz kıldı, öyle ise haccediniz.” buyurmuşlardır.

Müslümanlara hac ibadetinin farz kılınmasında, büyük hikmetler ve sayısız faydalar vardır.

Her yıl milyonlarca insan dünyanın çeşitli ülkelerinden kalkarak, türlü zahmet ve maddî külfetlere katlanarak; İslâm güneşinin doğduğu, İslâm Peygamberi'nin yaşadığı, sahabelerinin şehit düştüğü mukaddes beldeye buluşuyor; kutsal mekân ve makamlarda toplanıyorlar.

İrk, renk, dil ve mevki farkı gözetmeksizin, her türlü sıfatlardan sıyrılarak, aynı şekil ve aynı renkteki ihramlar (örtüler) içinde bir tek Allah (cc.)'a yöneliyor, O'nun yüce huzurunda durarak O'na ibâdet ediyor; hep beraber O'na kulluk borçlarını ödüyorlar.

Bu yazıyı kaleme almamızın esas sebebi, 1982 yılında Tercüman Gazetesi'nde neşredilen bir haberdir. Haberin metni şöyledir:

“Hacı adayları mukaddes topraklara kabileler halinde hareket ediyorlar.

Hac farızasını yerine getirmek için sabırsızlanan hacı adayları, mukaddes topraklara kabileler halinde hareket ediyorlar.

Çeşitli illerden karayolu ile Arabistan'a gidecek olan hacı adayları çıkış işlemlerinin yapıldığı hac konaklama tesislerinde kalıyorlar.

Konaklama merkezinde herhangi bir sıkıntı ile karşılaşmadıklarını belirten hacı adayları, her türlü ihtiyaçlarını İskenderun Belediyesi'nin getirdiği hizmetlerden karşıladıklarını, çıkış işlemlerinin çabuk yapılmasından memnun olduklarını söylüyorlar.

Malatyalı Hacı Adayları Arasında En Çok İlgiyi Hacı Hulûsi Ateş Görüyor

Öte yandan, Cilvegözü'nden mukaddes topraklara hareket etmeden önce çıkış işlemleri için İskenderun'daki konaklama merkezinde bekleyen kabileler arasında en çok ilgiyi, Malatyalı hacı adaylarından Darende Şeyh Hamid-i Veli Camii İmam-Hatibi Hacı Hulûsi Ateş gördü."

Sevgili Peygamberimiz hayatı boyunca dört defa umre, bir defa hac ziyaretinde bulunmuştur. Bu durumu Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri manzum olarak şöyle ifade ediyor:

Çâr umre vâhid hac yaptı ol Rasûl

Bu haber sıhhati sîkatten menkûl

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi, Mektûbat'ındaki ikinci mektubunu mahdumlarına kutsal beldelelerden yazmışlardır. Mektup şöyledir:

"Ahmed Şemseddîn ve Hâmid Hamîdeddîn,

26 Zilkade-i Şerîf'e mütesâdif cuma namazını Mescid-i Nebevî Aleyhissalatü Vesselam'da kıldık. Münevver Ravza-i Aleyhissalatü Vesselam'a bakarak mektûbu yazıyorum ve sizleri de hatırlıyorum. Muhtelif ırklara mensûb Müslüman kardeşlerimizin içinde bir huzûr-i ma'neviye bulunmakta ve onların refîk kabûllerini nebean eden muhabetlerinin mazhariyetiyle dil-şâd olmaktayız.

Yarın inşallahü teâlâ farîza-i haccı îfâ için, Mekke-i Mükerrerme'ye hareket etmek müyesser olursa gideceğiz. Cümle hüccâc-ı kirâm sıhhat ve âfiyetteler. Ol tarafta

cümle ahbâba ve akrabâya selâm ve dualar eder, gözlerinizden öperim.”

Hac yolculuğu tatlı hatıralarla doludur. Tasavvuf büyüklerinin bu yolculuklarda yaşamış oldukları hatıralar bizlere yön verir. Hulûsi Efendi'nin hac hatıralarından çeşitli örnekleri sizlerle paylaşalım. İnşallah bir gün bizler de bu kutsal yolculuğa büyüklerimizle çıkar ve manevî hazlar aldığımız hac ibadetini kâmilen yerine getiririz.

Hulûsi Efendi (ks.), 1964 yılında hacca giderlerken Konya'ya uğrar. Mevlâna Hazretleri'nin türbesini ziyaret eder. Orada görevli bir komiser, Osman Hulûsi Efendi'ye: “Efendim, hacca gidiyorsunuz, Allah (cc.) kabul etsin. Fakat bu kabir ziyareti ne oluyor, dinimizde böyle bir şey var mı?” der.

Hulûsi Efendi Hazretleri: “Evet, hac ibadeti dinî bir vazifedir. Dinimizin bir umdesi de, büyüklere hürmet,

küçüklere şefkattir. Burada medfun bulunan Hz. Mevlâna (ks.), bir İslâm büyüğümüzdür. Hem de Allah (cc.)'ın bir velisidir. Onun için burayı ziyaret ediyoruz.” der. Komiser tekrar sorar: “Efendim, bu Allah (cc.)'ın velisi ne oluyor, bunlar da bizim gibi insan değil mi?” Hulûsi Efendi Hazretleri şöyle buyurur: “Siz sigara içer misiniz?” Komiser: “Evet, içerim.” der. Osman Hulûsi Efendi: “Peki, sigaranı güneşe şöyle tutup yakabilir misin?” der. Komiser “Hayır, yakamayız.” der. Hulûsi Efendi şöyle buyurur: “Adese (mercek) diye bir cam parçası vardır, adeseyi güneşe tutar, güneş ışınlarını sigaranın ucunda toplarsan bir müddet sonra sigaranın yandığını görürsün. İşte Allah (cc.)'ın velileri de adese (mercek) gibidir. Cenab-ı Allah (cc.)'ın füyuzatını alır, kullarına aktarır. İşte velilerin normal insanlardan farkı budur.” Komiser aldığı cevap karşısında memnun olur. Hulûsi Efendi Hazretleri'nin elini öper, dua ister.

“Darendе'nin Suyundan Bir Avuç Su, Toprağından Bir Avuç Toprak Olsam O Şeref Bana Yeter.”

Hulûsi Efendi Hazretleri, bir sohbetlerinde şöyle buyurur:

“Pirimiz İhramcızâde Hazretleri, hac dönüşü Darendе'yi teşrif ettiler. Bizim bahçede oturuldu, çok kalabalık vardı. İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi (ks.): “Gardaşlarım, Darendе'ye ilk geldiğimizde bir çocuk bize yol gösterdi. Biz de o çocuğa para vermek istedik, parayı almadı, “Ben himmet isterim.” dedi. Biz de ona himmet ettik. İşte o çocuk bu Hulûsi Efendi'dir. Gardaşlar, şimdi Hulûsi biz, biz Hulûsi, olduk. Darendeliler, Darendе'nizin kıymetini

bilin. Darende'nin suyundan bir avuç su, toprağından bir avuç toprak olsam o şeref bana yeter." diye buyurdular. Pir Efendimiz, o yıl Darende'yi üç defa teşrif ettiler. 1969 irtihâl senesiydi. "Cebrail (as.), Rasûlullah (sav.) Efendimizi her yıl ziyarete gelir, Kur'an-ı Kerim'i hatmettirirdi. Rasûlullah (sav.)'ın irtihâli senesi üç defa gelmiş, üç defa hatmettirmişti. Pir Efendimiz de o yıl üç defa Darende'ye geldiler (Osman Hulûsi Efendi bunları anlatırken gözleri yaşla dolu dolu idi, cemali ise renkten renge giriyordu). Hazret aslında Dîvân'ında bu manevî vazifeyi şöyle ifade buyuruyor:

Hulûsî yektâ-yı cihân ankâlîğın kesb eyledin

Şimden geri dil-dar ile menzil-gehindir lâ-mekân

Bir arkadaş anlatıyor: "Bir hac ziyaretinde Altınoluğun karşısında idik. Arkadaşlar Hulûsi Efendi'nin etrafında oturuyorlardı. Bazı arkadaşlar Efendi'ye müteveccihen oturdukları için, Kâbe'ye arka dönmüş oluyorlardı. Bu durumu gören bir zat, arkadaşlara: "Kâbe'ye arka dönülmez." dedi. Adam gitti. Osman Hulûsi Efendi; "Âdem'e arka dönmeyin de nereye dönerseniz dönün." diye buyurdular.

Hacı Naciye Ateş Valide, bir hac hatırasını anlatıyordu: "Efendi ile beraber Arafat vazifemizi ifa ettikten sonra Müzdelife'ye gidecektik. O sırada Elbistanlıların kamyonu geldi. Biz Efendi ile şoför mahalline bindik, arkadaşlar da kamyonun üzerine bindiler. Bir ara Efendi, "Gönlümüzde bir sıkıntı oldu. Arabadan inin.", diyerek arkadaşlara inmelerini söyledi. Arkadaşlar çok çabuk arabadan atladılar. Yaya olarak Müzdelife'ye vardık. Henüz kimse gelmemişti.

Bir çeşmenin yanına durduk, su akılmıyordu. Efendi ilerideki tepeyi gösterdi, tepenin arkasından bilek kalınlığı su akıyordu. Hulûsi Efendi arkadaşlara hemen abdest almalarını, su kaplarını doldurmalarını söyledi. Abdest aldık, kapları doldurduk, su kesildi. Bir daha su akmadı. Himmetlerini her yerde gördük, dağın başında bile ihvanını susuz koymadı, ihvanına sahip çıktı.”

H. Hamideddin Ateş Efendi de, 2000 yılındaki hac ziyaretinde, Arafat’a çıkarlar. Yanındakilere, ‘Namaz için hazırlıklarınızı yaptınız mı?’ diye sorar. Arkadaşlardan bir tanesi uyukladığını ve abdestinin olmadığını söyler. Bu arada Hazret, buldukları mekânın az ilerisinde bir kaya üzerinde 5 litrelik bir su bidonunu işaret ederek, ‘Su hazır, hemen abdest alın.’ buyurur... Böylece arkadaşlarının dara düşmesine razı olmaz... Aynı yıl Mekke’den Medine’ye gitmek üzere dört arkadaşla hareket edileceğini akşamdan bildirir. Üç arkadaş hazır olur ancak bir ağabeyimiz gecikir. Valizler arabanın bagajına yerleştirilmiştir. Araba bir müddet bekler, ancak yine arkadaş gelmez. H. Hamideddin Efendi şöyle buyurur: “Biz yol arkadaşımızı almadan gitmeyiz, valizleri indirin, otobüsle gideriz.”. Valizler indirilir bir müddet sonra, mahcup bir şekilde arkadaş telaşla gelir. Ona hitaben: “Seni almadan gitmeyeceğimizi söyledik ve bekledik. Bizde vefasızlık olmaz.” buyurur...

“Hac Arkadaşımız Olursunuz.”

Her türlü sosyal faaliyetin başında yer alan Hulûsi Efendi Hazretleri, Darend’e bir fabrika kazandırmak

gayesiyle 1970 yılında yoğun çalışmalar başlatmış; hatta Darendeli'den bir heyetle yurt dışı gezisine çıkarak Almanya'daki hemşehrileri ziyaret etmiştir. Türkiye'ye döndükten sonra aynı amaçla, yurt içindeki bazı illeri de ziyaret ederek oralardaki hemşehrilerinin bu husustaki yardımlarına aracılık etmiştir. Böylelikle, önce Çimento Fabrikası olarak düşünülen ve daha sonradan İplik Fabrikası'na dönüştürülen tesisin açılmasına, memleketin millî gelirine katkıda bulunulmasına önderlik etmiştir.

Yurt dışı gezilerinde yanında bulunanlardan Darendeli esnaf, konu ile alakalı bir hatırasını şöyle anlatıyor:

“Hulûsi Efendi ile birçok ülkenin sınır kapısından geçerek Almanya'daki hemşehrilerimizi ziyaret ettik. O öyle büyük bir insan, Allah'ın öyle sevgili kulu idi ki, yabancı devletlerin sınır kapılarındaki görevliler bile, onun valizini kontrol amaçlı hiç açmadılar, onun üzerini hiç aramadılar. Bizim bütün eşyalarımız gözden geçirilirken, muhterem Osman Hulûsi Efendi'ye yabancı görevliler bile hürmet ediyor, ona güveniyor ve saygı gösteriyorlardı. O, bütün âlemin sevgisini ve güvenini kazanmış bir şahsiyetti. Onun için büyük işler başarmış ve millete, memlekete hizmet etmiştir.”

Hulûsi Efendi Hazretleri, orada Darendeli esnaftan yol arkadaşı olan H. Ahmet Söylemez'e “İnşallah sizinle bir de hacca tavaf yaparız. Hac arkadaşımız da olursun.” buyurur. Zaman elvermez, yıllar geçer. Hulûsi Efendi Hazretleri ahirete irtihal eder.

2000 yılında Darendeli hacılar bir kabile ile H. Hamideddin Ateş Efendi'nin yanına gelip “Allah'a ısmarladık, hacca

gidiyoruz, dua buyurun.” derler. Bu kafilenin içinde Hulûsi Efendi Hazretleri’nin Almanya yolculuğunda yanında bulunan ve “Hac arkadaşımız da olursunuz.” buyurduğu H. Ahmet Söylemez de vardır.

Aradan günler geçer, ani bir kararla H. Hamideddin Ateş Efendi de bayrama yakın hac ziyareti için Hicaz’a giderler. Önceden planlı olmadığı için, otel odası aranır. Çok büyük bir oda bulunur. Efendi Hazretler tutalım der. Yanındaki arkadaşlar, bu kadar büyük odayı ne yapacağız Efendim, deseler de Efendi Hazretleri, lazım olur, tutalım buyurur. Otele yerleşirler, dışarı çıkarlar. Karşı otelin önünde duran Darendeli bir hemşehri (Şeyho Yurdakul), aniden H. Hamideddin Ateş Efendi’yi uzaktan görünce şaşırır. Acaba yanlış mı görüyorum, birkaç gün önce, Allah’a ısmarladık dedik, Efendi geleceğim falan demedi, demek ki birini benzetiyorum, diyerek yaklaşır. H. Hamideddin Ateş Efendi halini sorar, görüşürler. Hemşehriler nerede derler, otel yakın olduğu için o da “Biz arkadaşların yanına gidelim görüşelim.” buyururlar. Onlar da koridorda karşılar, hürmet gösterirler. Bu arada H. Ahmet Söylemez, “Efendim, muhterem babanız Almanya’dayken bir sözü vardı, ‘Sizinle bir tavaf yaparız, hac arkadaşı oluruz.’ buyurmuştu. O sözü gerçekleştirmek size nasip olacak... Sizinle birlikte bir tavaf yapabilir miyiz?” der. Efendi Hazretleri de “Efendi Hazretleri’nin sözünü biz yerine getirelim.” buyurur ve beraber tavaf ederler. O gün akşam 40 kişilik Darendeli hacılar gurubunu akşam yemeğine ve çay içmeye otele davet ederler. İşte o zaman, büyük odanın tutulmasının sırrı da ortaya çıkmıştır.

Darende'nin SESİ

İKİ HAFTADA BİR ÇIKAR MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

HAYIRLI OLSUN YERTEKS'in Temel Atma Töreni Muhteşem Oldu

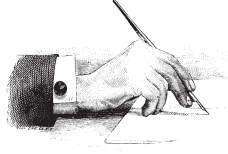
20 NISAN 1987

PAZARTESİ

Metin Emiroğlu, ilk harcı atması için H.Hulusi Ateş'i davet etti ve ilk harç Hoca Efendi tarafından dua yapılarak atıldı

- ★ DARENDE, TARİHİ
BİR GÜN YAŞADI...
- ☆ FABRİKA BİR YIL
SONRA ÜRETİME
GEÇECEK...

Darende'nin Kalkınma Umudu Hulûsi Efendi (k.s.)

Her türlü sosyal faaliyetin başında yer alan Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.), Darende'nin kalkınması için yürütmüş olduğu eğitim faaliyetlerine ve sosyal faaliyetlere ilave olarak, kalkınma sahasında ve ekonomik sahalarda da gelişmelerin ufkunu açmış, önder olmuştur. İlçemize bir fabrika kazandırmak gayesiyle 1970'li yıllarda yoğun çalışmalar başlatmış; Darende'nin gelişmesi için fevkalade gayretler göstermiştir. 1977 yılında hemşehrilere Hulûsi Efendi Hazretleri'nin imzasıyla gönderilen bir matbu mektup bu gayreti bizlere göstermektedir. Mektubun metni şöyledir:

“Sayın Darendeli Hemşehrilerim.

Darende Çimento Fabrikası 7/3/1977 tarihinde TeTan İnşaat Limited Şirketi'ne Müteahhit firma olarak ihale

edilmiş olup 1/4/1977 tarihinde inşaatı başlamış; halen ambar binaları, atölye binası, işletme binası, laboratuvar binası, müdüriyet binası, işçi yemekhanesi, işçi yatakhaneleri, dizel binası, şantiye kontrollük binasının kaba inşaatı bitmiş; lojmanlar garaj binası, yıkama yağlama binası ve diğer sosyal tesislerin de su basmana kadar olan inşaatı yapılmıştır. İnşaat büyük bir hızla devam etmektedir.

Fabrika saha tesviyesi ve yolları tamamlanmış, T.E.K. ile enerji anlaşması yapılmış, su için gerekli etütler yaptırılmıştır.

Hammadde etütleri yaptırılmış ve toplam olarak 500 yıllık ihtiyacımızı karşılayacak hammadde ocaklarının ruhsatı alınmıştır.

Arsaların istimlak bedeli ödenmiş, tapuları alınmıştır. Fabrikamızın temeli Sayın Sanayi Bakanı Oğuzhan Asiltürk ve İmar Bakanı Recai Kutan tarafından atılmıştır.

Fabrikamızın transit yolu üstünde olması, enerji hattının yakından geçmesi, bol miktarda su bulunması, hammaddemizin yakın kaliteli ve bol miktarda bulunması nedeniyle mevcut çimento fabrikalarının en iyisi olduğu, yapılan teknik araştırmalarda görülmektedir. Bu, bizlere çok parlak geleceğin bir nişanesidir.

Şirketimiz, Çimento T.A.Ş. ile prensip anlaşmasına varmış ve sermayeyi 125 milyon TL yapma kararını almıştır. Şu anda şirketimizin 70 milyon TL taahhütlü ortağı vardır, geriye kalan meblağın temini için ortak kaydı devam etmektedir. Mevcut ortaklarımızın gerek hisselerini artırarak gerekse yeni ortak bularak sermaye artırımımıza yardımcı olması ve bunu bir vazife bilmesini dileriz.

Makinelerin getirilmesi için 375 milyon TL hükûmet yardımı olarak temin edilmiştir. Fabrikamızla aynı kapasitede olan Adana Çimento Fabrikası'nın yıllık kârı 20 milyonun üstündedir. Ak Çimento'nun 1000 TL'ye satılmış olan hisse senetleri bu gün 10.000 TL'ye satılmaktadır. Fabrikamızın geleceğinin bu fabrikalardan daha iyi olacağı ortadadır.

Sayın hemşehrilerim, şirketimizin hiçbir kötü niyeti yoktur. Lütfen inanın, güvenin. Bu hayırlı müessesenin memleketimize, milletimize hayırlı uğurlu olması dileği ile mübarek Kurban Bayramı'nızı kutlar, dualarımla gözlerinizden öperim.

Darende Çimento ve Mamulleri A.Ş. Fahri Başkanı

Hacı Hulusî Ateş"

Mektubun sonunda hissedar olabilmenin şartları belirtilirken, Fabrika İdare Meclisi Başkanı Hacı Ahmet Söylemez'in de ismi geçmektedir.

Hulûsi Efendi Hazretleri, Çimento Fabrikası'na hissedar kazandırmak için, Darende'den bir heyetle yurt dışı gezisine çıkarak Almanya'daki hemşehrileri ziyaret etmiştir.

Türkiye'ye döndükten sonra aynı amaçla, yurt içindeki bazı illeri ziyaret ederek oralardaki hemşehrilerin bu husustaki kalkınma adımlarına olan katkılarına aracılık etmiştir.

"Büyük İşler Başarmış, Millete-Memlekete Hizmet Etmiştir."

Darende'ye bir çimento fabrikası olarak düşünülen eserle o, memleketin âtil vaziyetteki madenlerini ekonomiye

kazandırmayı arzu etmiştir. Bu müessese daha sonraları, 1988 yılında, iplik fabrikası olarak hizmete girmiştir.

Kapısı herkese açık olan bu büyük insan memleketin her tarafında, hatta yurtdışında hüsnü kabul gören, hürmet edilen örnek ve önder şahsiyet olarak yaşamıştır. Kendisini ve kütüphanesini ziyaret maksadıyla memleketin her kademesinden idareci, politikacı, akademisyen, araştırmacı ve gönül ehli insanlara hiçbir ayırım yapmaksızın kucak açmıştır.

Turgut Özal Bey, 1983 yılındaki seçimlerden sonra başbakan olduktan sonra, “Ben Darende’nin milletvekiliyim.” deme nezaketinde bulunmuştur. Hulûsi Efendi (ks.)’nin Darende’den heyetler hâlinde birçok kez Turgut Özal’ı ziyaret ederek memlekete birçok hizmetin yapılmasına vesile olduğu bilinmektedir. Bu konuyla alakalı Darende eski Belediye Başkanlarından Abdullah Karakurt Bey şöyle bir hatıra nakletmektedir:

“Osman Hulûsi Efendi, Darende’ye bir Sümerbank Fabrikası’nın kurulmasını çok istiyordu. Ankara’ya gittik. O zaman Başbakan, daha sonra da Cumhurbaşkanı olan Turgut Özal’la görüştük. Özal, Sümerbank Genel Müdürü’nü arayarak, Darende’ye bir Sümerbank Fabrikası kurulması için talimat verdi.

Sümerbank Genel Müdürü, fabrikanın yerini görmek için Darende’ye geldi. Biz geleceğini haber alınca kendilerini Balaban’da karşıladık. Fabrikanın yerini gösterdik. Yeri çok beğendi. Kendilerini Hocamın yakın alakası ile ağırladık. Genel Müdür’ün eşi, gösterilen ilgi ve misafirperverlikten çok etkilenmiş olacak ki, beyine “Hiçbir yerde böyle bir karşılama ve ilgi gösterilmedi. Bu fabrikayı

buraya kurun.” diye telkinde bulunmuştu. Bu arada biz devamlı Ankara’ya gidip geliyoruz. Sümerbank Genel Müdürü’yle görüştüğümde bana: “Ben Denizli veya Balıkesir’deki fabrikayı söküp Darende’ye kurmak istiyorum.” dedi. Durumu Hocama anlattım. Sümerbank Genel Müdürü böyle söyledi dedim. Hocam, duruma çok

üzüldü. Bütün çabası Darende’ye yeni bir fabrika kurmak-tı.”

Turgut Özal ile her görüşmesinde Çimento Fabrikası, olmazsa, İplik Fabrikası, Gökpınar Projesi ve İlahiyat Fakültesi’nin açılmasını dile getirirdi. Darende’nin bir fabrikaya değil birden çok fabrikaya ihtiyacı olduğunu söylerdi.

Biz yine Hulûsi Efendi ile bu fabrika işini Başbakan’la görüşmek üzere Ankara’ya gittik. Metin Emiroğlu ve Hüsnü Doğan, Hocamın geldiğini duyunca bizimle ilgilendiler. Başbakan Özal’la görüştük. Başbakan’a Sümerbank Genel Müdürü’nün söylediklerini aktardık. Bizim eski fabrika istemediğimizi söyledik. Başbakan “Hocam, ben de sizin gibi düşünüyorum. Darende’ye eski fabrika kurdurmam.” dedi.

Hulûsi Efendi, “Bunlar bizi oyalıyorlar oğul.” deyince Özal da “Siz merak etmeyin, sizin himmetinizle biz bu fabrikayı kurarız.” dedi. 1987 yılında temeli atıldı. 1988 Nisan ayında da büyük bir kalabalık bürokrat ve davetliyle açılışı yapıldı. Böylece Darende’ye bir üretim ve kazanç kapısı kazandırıldı.”

Darendelilerin Umudu İplik Fabrikası

26 Nisan 1987 tarihli bir gazete kupürü, bu umudun temel atma törenini şöyle özetliyor:

“Yerteks Tekstil Sanayii Genel Müdürü Cavit Şentürk, törende yaptığı konuşmada, yatırımın gerçekleşmesinde büyük katkısı bulunan Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Emiroğlu’na, Türkiye Vakıflar Bankası Genel Müdürü M. Sami Erdem’e verdikleri kredi ile kuruluşu finanse eden Başbakanlık Toplu Konu ve Kamu Ortaklığı Dairesi Başkanlığı’na teşekkür ederken Darende ilçesi yöneticilerine ve Darende halkına da gösterdikleri yakınlığı bilhassa vurguluyordu.

Türkiye Vakıflar Bankası Genel Müdürü M. Sami Erdem ise, bir zamanlar burada çimento fabrikası için girişim olduğunu, Darende'ye daha cazip yatırımlar gerektiği için zamanla ihtiyaca binaen Sayın Hacı Hulûsi Ateş'in duaları ve fikirleri bizleri de Darende'ye tekstil yatırımına özendirdi. Bankamız olarak da bu tür yatırımları destekliyoruz. Sadece bu beldede bugüne kadar 100 bin iplik kapasitede kredi verdik. Sadece memleketim olan Darende'ye değil, yurdun dört bir yanına böyle yapılar yükselterek ekonomimizin sağlıklı bir düzeye ulaşmasında emeği bulunanlara teşekkür etmek isterim." diyordu.

Darende Belediye Başkanı Abdullah Karakurt'un ise konuşması özellikle bu yatırıma, bu ilçeye gösterilen yakınlık ve ilgiye teşekkürle yoğunlaştu.

Bakan Emiroğlu, tesisin temelinin atılmasından önce yaptığı konuşmada ise, mutlu bir gün yaşandığını, böyle bir tesisin yapılmasında Darendelilerin ve özellikle Sayın Hulûsi Ateş'in büyük emeği bulunduğunu belirterek, "Darende'ye tekstil fabrikasının yapılmasında emeğim olması benim için gurur vesilesidir. Bu başka tesislerin başlangıcını da teşkil edecektir. Burası GAP sayesinde pamuk bölgesi olacak, bu yörenin insanları kendi mahsullerini kendi bölgelerinde değerlendirebileceklerdir." derken bu tesisin her aşamasında büyük emeğinin bulunduğunu ifade ettiği Vakıflar Bankası Genel Müdürü M. Sami Erdem'e de teşekkürlerini dile getirdi."

"Oğul, Memleketimize Bir Hizmet Olur Diye Uğraşıyoruz."

Darendeli işadamı Hakkı Tunç, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'nin Darende'ye hizmet için çok büyük fedakârlıklar gösterdiğini bir hatırasında şöyle anlatıyor:

“1987 yılında, Millî Eğitim Bakanı Metin Emiroğlu’nun Malatya ziyaretinde Darende Belediye Başkanı ve Kaymakam Bey’in içinde bulunacağı ilçeden bir heyetin Emiroğlu’nu Doğanşehir ilçesinde karşılamaya gideceğini söyleyip Hazret’in de heyette yer alıp teşrif etmesini isterler. Ertesi gün sabah araba göndereceklerini beyan ederler. Bir gün önce ani bir kararla ben de Darende’ye ziyarete gitmek için arabamla İstanbul’dan yola çıkmıştım. Sabah 8.00’de devlethanenin önündeydim. Baktım ki, Hulûsi Efendi Hazretleri paltosunu giymiş, bir yolculuğa çıkacak vaziyette dışarı çıktı. Ben kendilerini görünce şaşırđım. “Oğul, iyi ki geldin, biz de Belediye Reisi ve Kaymakam Bey’le Bakan Bey’i karşılamaya gidecektik.” dedi. Hemen yola koyulduk. Belediye Başkanına Efendi Hazretleri’ni benim götüreceğimi, araba göndermelerine gerek kalmadığını söyledim. Yola devam ettik. Yolda gönlümden, “Hulûsi Efendi Hazretleri bu yaşına rağmen acaba niçin bu zahmetlere katlanıyor, buna ne gerek var?” gibi duygular geçti. Aradan bir dakika geçmeden Efendi Hazretleri “Oğul, memleketimize bir hizmet olur diye uğraşılıyorz. Zahmet değil rahmet olur.” buyurdu.

Karşılama yerine gittik. Vali Bey, Malatya Belediye Başkanı, Kaymakamlar, İlçe Belediye Başkanları, İl Müdürleri, siyasi parti başkanları sıraya geçmişler, bekliyorlardı. Bakan Emiroğlu arabasından iner inmez uzaktan Hulûsi Efendi Hazretleri’ni gördü. Oraya dizilmiş il heyetini ve bütün bekleyenleri geçerek; “Efendim, zahmet etmişsiniz, bizi mahcup ettiniz. Ben sizin yanınıza gelecektim. Bütün arzularınız bizim için bir emirdir.” diyerek iltifatta bulundu. Sonra diğer erkânla görüştü...”

Bakana Hediye Edilen Esans

Malatya Milletvekili ve Eski Millî Eğitim Bakanı Metin Emiroğlu'nun bir Darende ziyaretinden sonra yaşadığı hatırayı H. Hamideddin Ateş Efendi'den naklederek yazımızı bağlayalım:

“Avrupa Güvenlik ve İşbirliği toplantısına katılmak üzere Bulgaristan'a giden Bakan Emiroğlu, AGİK Başkanı ile Bulgaristan'daki Türklerin problemlerini görüşmek için bir araya gelirler. AGİK Başkanı'nın sert tutumu karşısında Emiroğlu ortamı yumuşatmak için bir ikramda bulunmak ister (Bu ziyaretten önce de Malatya gezisi esnasında Darende'de Hulûsi Efendi Hazretleri'ni ziyaret etmiş, duasını almış ve bu arada Hulûsi Efendi (ks.) Sayın Bakan'a bir esans hediye etmiştir.). Eliyle cebini yoklayan Emiroğlu, Hulûsi Efendi'nin kendine hediye ettiği esansı bulur ve AGİK Başkanı'na hediye eder. Başkan esans şişesinin kapağını açarak koklar ve çok hoşuna gider. Bu sayede bir yumuşaklık oluşarak görüşme olumlu sonuçlanır. Bulgaristan'daki soydaşlarımıza özgürlük hakları verilir. Bakan Emiroğlu bu hatırayı anlatırken, bir güzel kokunun nelere vesile olduğunun canlı şahidi olarak iftiharla Hulûsi Efendi Hazretleri'ne her zaman minnet borçlu olduğunu beyan etti.

Darende'nin SESİ

İKİ HAFTADA BİR ÇIKAR MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

15 ŞUBAT 1987

PAZARTESİ

Kuran-ı Kerim Okuma Yarışması

Büyük ilgi Gördü

Darende İmam - Hatip Lisesi öğrencileri arasında tertiplenen Kuran-ı Kerim Okuma Yarışması 14.2.1987 günü, Darende Çarşı Merkez Camii'nde yapıldı. Bu yarışmaya halk dinleyicisi olarak katıldığı, Yarışma zeyneli ilgi çekici ve güzel geçti. İmam - Hatip Liseli Müdürü, Ömer Faruk Taştın halkten İmam - Hatip Lisesi'ne gösterdiği maddi ve manevi desteğe teşekkür etti. Mesleki dersler öğretmeni Hasan Ay ise Kuran-ı Kerim okumasını, öğreniminin ve öğretiminin önemli ayrıntı ve kısımlarıyla açıkladı. Yarışma neticisi 1, 2 ve 3'ncü derecelere giren öğrencilere B. Hulusi Ateş Hocamız 10'er bin lira, yarışmaya katılan diğer öğrencilere ise 5'er bin lira para dağıttılar. Darende Belediye Başkanı Abdullah Karakurt ilk

üçe giren öğrencilere birer Kuran-ı Kerim, diğerlerine ise birer kalem hediye ettiler. Ayrıca Vakıflar Bankası Darende Şube Müdürü ve Din Görevlileri Dereceye alanlara çeşitli hediyelerde bulundular. Yarışmayı izleyenler arasında dışardan gelen misafirlerde bulundu. Örneğin, Gürün Müftüsü, Çukurova Vakıflar Bankası Bölge Müdürü ve Çukurova Davandemler Derneği Başkanı Yusuf Doğu Gürün P.T.T. Müdürü. Yarışmada derece alan öğrenciler şunlar : 1. Hulusi Güleç, 2. Hasan Yaylıcı, 3. Ramazan Sevin. Diğerleri ise sırasıyla, Fikret Güler, Sinan Güler, Kadir Çopur, Münaf Karabulut, Ali Camsı, Abdurrahman Erden, Feyzullah Ateş, Peşantoc, Yılmaz Bekir Şihşit.

Fotoğrafta H. Hulusi ATEŞ ve Vakıflar Bankası Çukurova Bölge Müdürü Yusuf Doğu Darende Merkez Camii'nde.

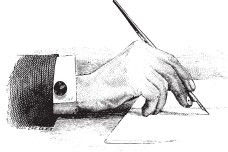
Darende'nin Bakan Metin Emiroğlu'ndan İstekleri

5.2.1987 günü, Malatya'ya giden Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Metin Emiroğlu'na Darende Belediye Başkanı Abdullah Karakurt tarafından Darende'nin istekleri pa-

keti sunuldu. İstikler paketinde şunlar vardı:

«Sayın Bakanım, Ağrıya sıraladığım konular, Bakanın Bakanlığının iftindiren ö-

» (Devamı Sayfa 4'e)

Kur'an Âşığı

Hulûsi Efendi (k.s.)

Kur'an-ı Kerim, bir hidayet rehberi ve insanlığı doğru yola iletmek üzere gönderilmiş eşsiz bir mucizedir. Hz. Muhammed (sav.)'e 23 yıllık peygamberlik süresi içinde, Arapça olarak vahiy yoluyla indirilen, Fatıha Suresi'yle başlayıp Nas Suresi'yle biten, mushaflarda yazılı olup mütevâtir olarak nakledilegelen, tilâvetiyle ibadet edilen mucize kelâmdır.

Namaz kılmak farz olduğu gibi, Kur'an'dan, namazlarda okunacak miktarı öğrenip ezberlemek de farzdır. Kur'an'ı tilavet etmek sünnet, dinlemek ise farzdır. Onun için Kur'an okunan yerde başka şeyle meşgul olunmaz. Kur'an, lafzı ve manasıyla mucizedir.

Tasavvuf ehli, “Kur’an ehli, Allahu Teâlâ’nın ehli ve seçilmiş kullarıdır.” (Nesâî, es-Sünenü’l-Kübrâ, Fedâilül-Kur’ân, 26 (V: 17) hadisinin müjdesine ulaşmaya can atmaktadırlar.

Kur’an’a hizmet eden, ilgili müesseseler kuran, insanların özellikle gençlerin Kur’an’la tanışmasına, Kur’an ahlakıyla yetişmesine vesile olan önder insanlardan biri de Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.)’dir.

15 Şubat 1987 tarihli Darende’nin Sesi Gazetesi’nde yayınlanan bir haber, onun bu yönünü açıkça ortaya koymaktadır.

Kur’an-ı Kerim Okuma Yarışması Büyük İlgi Gördü

“Darende İmam-Hatip Lisesi öğrencileri arasında tertiplenen Kur’an-ı Kerim Okuma Yarışması 14.2.1987 günü, Darende Çarşı Merkez Camii’nde yapıldı. Bu yarışmaya halk dinleyici olarak katıldı. Yarışma gayet ilgi çekici ve güzel geçti. İmam-Hatip Lisesi Müdürü Ömer Faruk Taşkın, halkın İmam-Hatip Lisesi’ne gösterdiği maddî ve manevî ilgiye teşekkür etti. Meslekî dersler öğretmenini Hasan Ay ise Kur’an-ı Kerim’i okumanın, öğrenmenin ve öğretmenin önemini ayet ve hadislerle açıkladı. Yarışma neticesi 1, 2 ve 3’üncü derecelere giren öğrencilere H. Hulûsi Ateş Hoca’mız 10’ar bin lira, yarışmaya katılan diğer öğrencilere ise 5’er bin lira para dağıttılar. Darende Belediye Başkanı Abdullah Karakurt, ilk üçe giren öğrencilere birer Kur’an-ı Kerim, diğerlerine ise birer kalem hediye ettiler. Ayrıca Vakıflar Bankası Darende Şube Müdürü ve Din Görevlileri Derneği derece alanlara çeşitli hediyeler verdiler.

Yarışmayı izleyenler arasında dışarıdan gelen misafirler de bulundu. Örneğin, Gürün Müftüsü, Çukurova Vakıflar Bankası Bölge Müdürü ve Çukurova Darendeliler Derneği Başkanı Yusuf Doğru, Gürün PTT Müdürü. Yarışmada derece alan öğrenciler şunlar: 1. Hulûsi Güleç, 2. Hasan Yaylacı, 3. Ramazan Sevin. Diğerleri ise sırayla, Fikret Güler, Sinan Güler, Kadir Çopur, Muzaffer Karabulut, Ali Camcı, Abdurrahman Erden, Feyzullah Ateş, Feramuz Yılmaz, Bekir Şimşir.”

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.), henüz yedi yaşında iken babası Hasan Feyzî Efendi (ks.)’den Kur’an-ı Kerim okumayı öğrenmiş ve hatmetmiştir. Sevgili Peygamberimizin “*En hayırlınız Kur’an’ı öğrenen ve öğreteninizdir.*” (Buhari, Kitab-u Fezaili’l-Kur’an, Ebu Davud, 1452 ve Tirmizi; 2909.) emr-i şerifine uyarak hayatı boyunca Kur’an öğretilmesi için gayret göstermiş, hayatını Kur’an’a göre yaşamaya çalışmıştır. Çocuklarına Kur’an-ı Kerim’i bizzat öğretmiştir.

En Güzel Hediye Kur'an

Hulûsi Efendi (ks.), yıllarca Kur'an'a meraklı insanlara belki binlerce Kur'an-ı Kerim hediye etmiş, onları okumaya teşvik etmiştir. 1947 yılında Darende Hacılar Mahallesi'nden olan Şeyho Yurdakul, Osman Hulûsi Efendi (ks.)'nin ziyaretine gelir. Daha çocuk denecek yaşta olan hemşehrisine gereken ilgiyi gösteren Osman Hulûsi Efendi (ks.), Şeyho Yurdakul'un dedesi olan Kasım Hoca'dan bahsederek, "Sıbyan mektebinde" iken onda okuduğunu, âlim bir insan olduğunu söyler ve kitaplarını sorar. Şeyho Yurdakul ise sınıktılı dönemlerde evde bulunan bütün kitapların yakıldığını veya Tohma'ya atıldığını söyler ve ekler; "Hatta evde bir Kur'an-ı Kerim bile yok ki, okumayı öğreneyim, Efendim." Osman Hulûsi Efendi (ks.) cebinden bir kart çıkarır; arkasına bir şeyler yazar ve şöyle buyurur: "Bu kartı çarşıdaki falan kitapçıya götür; selamımı söyle, o sana gerekeni yapacak." Kartı alan Yurdakul, doğru kitapçının dükkânına gider ve kartı uzatır. Kitapçı, hürmetle kartı alıp cebine koyar ve bir adet Kur'an-ı Kerim verir, para talep etmez. Çünkü bu Osman Hulûsi Efendi (ks.)'nin âdeti veçhiyle bir hediyesidir.

Hulûsi Efendi (ks.)'nin her sabah namazından sonra bir cüz Kur'an-ı Kerim okuduğunu aile fertlerinden öğreniyoruz. Yine Peygamberimiz (sav.)'in; "*Şüphesiz Allah (cc.), bu kitapla birtakım kavimleri yüceltir. Diğer bir kısım topluluğu da alçaltır.*" (Müslim; Kitabı'l-Misafirun, 817.) hadis-i şerifinde belirtmiş olduğu imanî yüceliği topluma kazandırmak için, başta Darende İmam-Hatip Lisesi olmak üzere çeşitli köy ve kasabalarda Kur'an kursları açılmasına, yaşamasına ve yaşatılmasına bir ömür adamıştır.

Kur'an Müesseseleri Kuran

1969 yılında temeli atılan, 1974–1975 Eğitim ve Öğretim Yılı'nda faaliyete başlayan İmam-Hatip Lisesi, Darende'deki genç neslin Kur'an öğrendiği önemli bir kurumdur. İhtiyaca binaen, 2003-2004 Eğitim-Öğretim Yılı'nda İmam-Hatip Lisesi'ne iki kat daha H. Hamideddin Ateş Efendi'nin gayretleriyle vakıf tarafından ilave edilerek bu hizmet genişletilmiş ve günümüze kadar yaşatılmıştır.

Hulûsi Efendi (ks.)'nin Darende'de açılmasına vesile olduğu İlahiyat Fakültesi, müşahhas müesseseler olarak karşımıza çıkan müesseselerin en büyüğü ve en anlamlısıdır. Onun Darende'ye kazandırdığı ilim ve irfan yuvaları bununla bitmemektedir.

Hulûsi Efendi (ks.), bir sohbetlerinde şöyle buyururlar: "Bir gün Yenice kasabasına Kur'an Kursu yapımı ile ilgili çalışma yapmak için gitmiştik. Darende Müftümüz de vardı. Müftü Efendi bir gün bize gelerek halkın bize gösterdiği ilgiyi bildiği için şöyle dedi: "Kurs binasının yapılacağı arsayı araştırdık, uygun bir yer bulunamadı. Müftülük olarak biz gayret gösterdik ama köylü uygun bir yer vermiyor." dedi.

Müftü Efendi'yle beraber halk bizi hürmetle karşıladı. Kur'an Kursu yeri için araştırma yaparken güzel ve müsait bir arsa gördüm. "Burası kimin?" diye sordum. Kasabalılar, "Burası Kemal Yücel'in, fakat kendisi şu an burada yok." dediler. Ben arkadaşı daha önceden tanıdığım için bize olan bağlılığına istinaden arsaya kurs yapabileceğimizi hatta temelini bile atabileceğimizi söyledim. Müftü Efendi: "Sahibinin rızası olursa daha iyi olur." dedi. Ben hemen: "Kemal Yücel'e kefilim. Siz kazmayı vurun."

dedim. Müftü Efendi tekrar “Sahibinin rızası olması gerekir.” dediyse de kasabalıların çoğu “Biz de Efendi (ks.)’nin buyurduğu gibi Kemal Yücel kefiliz. Sizler buradayken temel kazmaya başlayalım.” dediler. Halk, temeli kazmaya başladı. Bir müddet sonra Kemal Yücel çıktı geldi. “Kemal Ağa sana kefil olduk, senin arsayı Kur’an Kursu’na verdik, ne diyorsun bu işe?” dedim. Kemal Ağa elime sarıldı. “Efendim, bir arsanın ne kıymeti var, siz emrettikten sonra bütün tarlam, arsam, evim hayır hizmete feda olsun.” dedi. Yenice Kur’an Kursu’nu böylece başlatmış olduk. Şimdi orada kadrolu hanım Kur’an Kursu Hocası var. Kasabadaki gençlerin yetişmesine katkı sağlıyor.”

Kur’an-ı Kerim İnsanın Ufkunu Açar

Bir ikinci namazından sonra Hulûsi Efendi (ks.) Somuncu Baba Camii avlusunda arkadaşlarla beraber oturuyorlarken bir arkadaş “Efendim, ben Miftahu’l-Kulûb isimli kitabı okuyorum, bir mahzuru var mı?” diye sordu. Osman Hulûsi Efendi (ks.) buyurdular ki; “Oğul, Miftahu’l-Kulûb sende, senin içinde. O kitabı yazan Ebulleys Semerkandî Hazretleri demirci imiş. Bir müşterisi gelerek kendisine bir miftah yapmasını söylemiş. O da “Miftah nedir ki?” demiş. Müşterisi kızmış, hem demircilik yapıyor hem de miftahın ne olduğunu bilmiyor, demiş. Miftah Arapça anahtar demektir. Ebulleys Semerkandî Hazretleri sonradan, “Kalplerin Anahtarı” demek olan bu kitabı yazmıştır.” diye buyurdular. Arkadaş tekrar sordu ki: “Efendim, Kur’an okuyabilir miyim?” Osman Hulûsi Efendi (ks.): “Elbette okuyabilirsiniz. İleri derslerimizde zaten Kur’an okuma vardır.” diye buyurdular.

Kur'an-ı Kerim'in insanın ufkunu açtığına işaret eden Dîvân'daki bir beyti şöyledir:

Okunur kitâb olur feth-i bâb

Yetmiş bin hicâb yâr eder aç gel

Divân Şiiri'nin kaynakları arasında Kur'an-ı Kerim önemli bir yer tutar. Şairler, birçok ayetleri mânâ veya söz yoluyla iktibas ederek şiirlerinde kullanırlar.

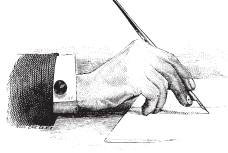
Yüz dört kitâbın sırrını yârın yüzünden okuyup

Ol mushaf-ı hüsn ile dolmuş mağz-ı Kur'ân olmuşum

beytinde ise Hulûsi Efendi (ks.), Allah'a vâsıl olan bir mürşid-i kâmil olarak O'nun yüzünün güzelliğinde yüz dört kitabın hikmetini okuyup, Hak kelimelerinin sırlarına vâkıf olup, sinesinin Kur'an'ın özü gibi olduğunu söylemiştir.

Darende, yıllardır hatimle teravih kılınan ender yerlerden biridir. Çünkü çoğu il merkezlerinde bile bunu görmek mümkün olamamakta. Darende'de ömrünü Kur'an'a vakfetmiş olan Pir Efendimizin başlattığı bu güzel geleneği Efendi Hazretleri devam ettirmektedir. Her ramazan akşamında cemaatin önüne geçen hafızlar, hiç teklemeyen bir cüz yani yirmi sayfa Kur'an'ı namaz esnasında okuyarak yüce kitabımıza hizmet etmektedirler 1960'lı yıllardan itibaren yapımını arzu ettiği hafızlık kursu ise, kurucusu olduğu Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı maharetiyle hayata geçirilmiş, H. Hamideddin Ateş Efendi'nin gayret ve himmetiyle Hulûsi Efendi (ks.) Erkek Yatılı Hafızlık Kursu'nda birçok hafızımız yetişmiştir. Yetişmeye de devam edecektir... Ayrıca Kız Kur'an Kursları'nda bayan hafızlar yetiştirilmiş olup, Kur'an müesseselerine destek devam etmektedir.

Herkesin Sevdığı ve
Saydığı Bir Gönül Sultanı:
Hulûsi Efendi (k.s.)

Gönül dünyamızı yüzünün nuruyla, sözünün sürûruyla ışık ışık donatan gönüller sultanının hayatını, fikirlerini ve eserlerini tanımak ve tanıtmak suretiyle gönül iklimimiz genişleyebilir.

Yaşadığı asra hizmet mührünü, gönüllere muhabbet mührünü vuran müşid-i kâmil olarak bıraktığı eserlerle daha doğrusu ölümsüzlük sırrına eren gönlüyle canlı olarak aramızda yaşamaktadır.

O, ciddi bir manevî eğitimden geçerek kâmil bir insan olarak yetişmiş ve insanları kemal sıfatlarla olgunlaştırmak için gönül kazanmıştır. "Gönül Medeniyeti"ni bu şekilde inşâ etmiştir.

O mübarek zatın gönül medeniyetinin esası sevgi ve

aştır. Allah'ın yarattığı her varlığı kutsal bilip yaratılanı yaratandan dolayı sevmek inancı gönül medeniyetinin temel felsefesidir. O gönül mimarı, gönül medeniyetini muhabbetle inşâ etmiştir. Kimden bahsettiğimizi anladınız herhalde...

Bu yazımızda, Gönüller Sultanı Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri hakkında 5 Mart 1989 tarihli, Kadir Dikbaş imzasıyla yayınlanan bir yazı ile bu hakikati dilendirmeye çalışacağız. Önce 24 yıl önce neşredilen gazete yazısını birlikte okuyalım:

Herkesin Sevdiği ve Saydığı Bir Gönül Sultanı: Darendeli Şeyh Hacı Hulûsi Efendi

“Darendelilerin olduğu kadar, yurt içinde ve yurt dışında birçok İslâmî çevrelerin tanıdığı, sevdiği ve saydığı Hacı Hulûsi Ateş Efendi'nin yaptığı hizmet ve iyilikler sayılamayacak kadar çok. İlçedeki, kasaba ve köylerdeki pek çok camide, okulda, hastanede, yolda, çeşmede onun maddî ve manevî katkısı var.”

Şeyh Hamid-i Velî/Somuncu Baba'nın (ks.) on ikinci batından torunu olan Darendeli Hacı Hulûsi Ateş Efendi ile mütevazı evinde görüştük.

Darendeli'nin ve Darendelilerin gözbebeği, çok sevilen ve sayılan bir kişi olan Şeyh Hulûsi Efendi'nin yurt içinde olduğu kadar yurt dışında da pek çok muhibbi var. Darendede deyince Şeyh Hulûsi Efendi'yi hatırlamamak mümkün değil. Zaviye Mahallesi'ndeki evinin kapısı herkese açık. Somuncu Baba Camii'nin imamlığından emekli olan ve dinî sohbetlerin yanı sıra sosyal faaliyetlere de son derece önem veren Hulûsi Efendi, şu anda Darendeli'ye bir hastane

yaptırmak için kolları sıvamış durumda. Hoca Efendi, bu hayır müessesesinin yapımı için Dîvân-ı Hulûsî-i Dâren-devî adlı nefis baskılı şiir kitabının gelirini tamamen bu işe hasretmiş durumda.

Akşam namazından sonra duasını almak için yanına gittiğimizde evlatları sofraya kurmakla meşguldü. Bizden başka, Şeyh Efendi'nin duasını almak için yurdun çeşitli bölgelerinden gelmiş misafirler vardı. Hep birlikte sofraya oturduk. Şeyh Efendi'nin sohbetinde bulunmak, onun hayır duasını almak, anlattıklarını dinlemek bizim için bulunmaz bir nimetti gerçekten. Yemekten sonra bize çay ikram ettiler, bu arada gelen giden misafirler oluyordu yine. Herkese hayır duâ ettiklerini tekrarladı sohbet esnasında.

Tekrar tekrar hayır duasını aldıktan sonra, çok değişik duygular içinde ayrıldık huzurundan. Yanımızda bulunan misafirlerden, Darende eşrafından birinden, Şeyh Hacı Hulûsi Ateş Efendi ile ilgili olarak oldukça sitayişkâr sözler dinledik. Neler söylemedi ki:

“Şeyh Hâmid Hazretleri'nin torunudur. Peygamber Efendimizin soyundandır. Ziyaretine herkes gelebilir, çayını içer, hayır duasını alarak gider. Derdine derman arayanlar da gelir bazen. Bu bir iman ve inanç meselesidir. Darende Çarşı Camii'nin ve İmam-Hatip Okulu'nun yapımında maddî ve manevî katkıları oldukça fazladır.”

Şeyh Efendi'nin huzurundan ayrıldıktan sonra civardaki Şeyh Hâmid Hazretleri'nin türbesinin de bulunduğu camiyi ziyaret ettik. Caminin önündeki havuzun içi balık doluydu. Suyunun şifalı olduğu söylenir. Aynı balıkların suyun çıktığı kuyularda da bulunduğunu gördük. Dışarıya hayli soğuk olmasına rağmen su oldukça ılıktı. Caminin

bir yanında, orada yetişmiş velilerin kabirleri de bulunuyordu.

Bir Dareneliden Şunları Dinledik

Darendeli Şeyh Hacı Hulûsi Efendi'nin evindeki kütüphanesi de oldukça zengin ve çok değişik kitaplarla dolu. Darendeye hayat veren Şeyh Hacı Hulûsi Efendi'nin mütevazı hizmetleri hakkında bir Dareneliden şunları dinledik:

“Biz Darenelilerin olduğu kadar, yurt içinde ve yurt dışında birçok İslâmî çevrelerin tanıdığı, sevdiği ve saydığı Hacı Hulûsi Ateş Efendi'nin yaptığı hizmet ve iyilikler sayılamayacak kadar çoktur. Halen yapımı süren Darendede Devlet Hastanesi'ne ve İmam-Hatip Okulu'na maddî ve manevî büyük yardımları olmuştur. Aşağıulupınar kasabasında yapılan camide büyük emekleri vardır. Bir süre önce hizmete açılan Yerteks İplik Fabrikası'nın faaliyete geçmesinde bile onun katkıları çok büyüktür. İlçedeki, kasaba ve köylerdeki pek çok camide, okulda, hastanede, yolda, çeşmede onun maddî ve manevî katkısı vardır. Bazı camilerin inşaatında ise bizzat amele gibi çalışmış, taş taşımış, harç karmıştır.”

Darendede havalisinde, kasaba ve köylerde barış ve huzurun temininde ve korunmasında Hacı Hulûsi Efendi'nin rolünün büyük olduğunu belirten Dareneliler, bu sayede bu hayalinin barış ve huzur içinde bu günlere geldiğini ifade ediyorlar.

Gönüller Sultanının İnsanlığa Nasihati

Kendisini ziyaret için, hayır duasını almak için gelenler arasında üst düzey yöneticilerin de bulunduğunu belirtelim. Dinî ve millî bayramlarda fakirlere ve muhtaçlara mutad yardımlarını yapan, millî eğitimle iç içe olan gençleri ve çocukları çok seven, hastane ve hapisaneleri ziyaret ederek oradakilerin gönüllerini hoşnut eden Şeyh Hacı

Hulûsi Efendi'nin çok güzel bir nasihati ile satırlarımızı noktalayalım:

*Âlemi sen kendinin kölesi kulu sanma
Sen Hakk için âlemin kölesi ol kulu ol
Nefsin hevâsı ile mağrûr olup aldanma
Yüzüne bassın kadem her ayağın yolu ol
Garazsız hem ivazsız hizmet et her cânlıya
Kimsesizin, düşkünün ayağı ol, eli ol
Allâh için herkese hürmet et de sev sevil
Her göze diken olma, sünbülü ol gülü ol
İncitme sen kimseyi, kimseye incinme hem
Güler yüzlü tatlı dil her ağzın balı ol
Nefsine yan çıkıp da Ka'be'yi yıksan dahi
İncitme, gönül yıkma ger uslu ger deli ol
Güneş gibi şefkatli, yer gibi tevâzu'lu
Su gibi sehâvetli, merhametle dolu ol
Gökçek gerek dervişin sanı yoksula baya
Suçluların suçundan geçip hoş görülü ol
Varlığından boşal kim yokluğa erişesin
Sözünü söyle gerçek Hulûsî'nin dili ol*

“Gönül ve Aşka Dair”

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.), gönül merkezli tasavvuf şiirimizin son yüzyıldaki en önemli temsilcilerinden biri olarak temayüz etmiştir. Prof. Dr. Mahmut Kaplan, Dîvân-ı Hulûsî-i Darendevî'yi satır satır inceleyerek, gönül konulu beyitleri inceleyerek bir kitap çalışması ortaya koymuştur. “Gönül ve Aşka Dair” kitabının önsözünde, Prof. Dr. Mahmut Kaplan şöyle diyor:

“Osman Hulûsi Efendi (ks.) de bu büyük geleneğin bir

takipçisi, bir mensubu olarak yüzyılımızda gönül dünyamızı ihtizaza getiren eserler kaleme almış, edebiyatımızı, kültür dünyamızı eserleriyle tezyin etmiş muhterem bir kâmil insan ve mutasavvıf şair olarak yerini almış bulunmaktadır. Geleneği bu denli samimiyet ve ihlâsla sürdüren şiirleri meclislerin süsü, gönüllerin pasının silicisi, ruh iklimlerinin enisi olmuştur. Şiirlerini okuduğumuzda her birinin zengin bir iç âlem muhtevası ile lebalep olduğunu hissederiz. Bu şiirde sun'ilik, tasannu söz konusu değildir. Kalbin bakir derinliklerinden nebean eden manalar şiir formunda ifade edilerek insanların istifadesine sunulmuştur.”

Kitabın içeriği şu başlıklardan meydana geliyor: Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin Dîvânı'nda Gönül, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin Dîvânı'nda Aşk, Gönül ve Aşk Merkezli Makalelerden Örnekler...

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi üzerine çalışma yapacaklar için ufuk açıcı bir kitap olan “Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Dîvânı'nda Gönül ve Aşka Dair”, Nasihat Yayınları'nın da 33. eseridir (Mahmut Kaplan, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Dîvânı'nda Gönül ve Aşka Dair, 177 s., Ankara 2012.).

Gönüllere Hizmet Eden Bir Yüce Şahsiyettir

Gönüller Sultanı'nı basın belgeleri vesilesiyle anarken, H. Hamideddin Ateş Efendi'nin Hulûsi Efendi Hazretleri'nin gönül anlayışını gayet öz bir şekilde tarif eden şu kelimeleri yazımızı bitirelim:

“Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri, tasavvufî düşüncesiyle hep gönüllere hitap eden, gönüllere hizmet

eden bir yüce şahsiyettir. Ona göre, gönül; aşkın membaı, manevî ilham ve duyguların zuhur ettiği yerdir. Hakk'ın sırlarının tecelli ettiği aynadır. Samimi gönül; sahibini Allah'ı her an kalpte zikretmeye ve ona tam bir imanla yönelmeye sevk eder. Hayatına bakıldığında, insanlar arası ilişkilere çok geniş seviyede yer verdiği ve bu konularda çok hassas olduğu görülmüştür. Hizmetleri ve hareketleriyle, ihlâs ve samimiyetin eseri olarak insanlara karşı yardımsever ve hoşgörülü, içinde yaşadığı topluma karşı güven verici ve barışı sağlayıcı bir manevî görevi üstlenmiş olduğu açıkça müşahede edilebilir.

O, hizmetlerini halka halka genişletmiş, başkanlıklarını yürüttüğü dernekler ve kurmuş olduğu vakıf vasıtasıyla, eğitim, sağlık sahalarıyla sosyal ve kültürel sahalarda her türlü toplumsal meselenin halli için gece gündüz çalışmıştır. Altyapı hizmetlerinin vatandaşlar tarafından imce usulü ile yapıldığı dönemlerde, elektrik hatlarının mahallelere çekilmesi, suyollarının ve tesisatının döşenmesi, yolların genişletilmesi gibi toplum hizmetlerinde her defasında ilk adımı atan, ilk kazmayı vuran o olmuştur. O, bütün ömrünü insanlığa, toplumun bütünleşmesine, toplum barışına ve vakıf hizmetlerine adanmıştır. Tabî ki emekleri meyvesini vermiş; şimdi onun sevgi ve gönül medeniyeti olarak inşa ettiği muhkem hizmet âbidelerinin kapılarında ismi serlevha olarak yazılmakta, hatıraları dillerde dolaşmakta ve insanların sevgilisi olmakta, muhabbeti gönüllerde yaşamaktadır. Eserleri ve hizmetleriyle nâmu gök kubbede bir hoş sadâ olarak yankılanmaktadır.

Gönül dostlarına, gönül dolusu selamlar...”

Halk'a ve olaylara Tercüman

HER SABAH DÜNYA YENİDEN KURULUR, HER SABAH TAZE BİR BAŞLANGIÇDIR

Tercüman

14 TEMMUZ 1977 PERŞEMBE

UİTRİN

YAVUZ
DONAT

KOKUNUN HİKÂYESİ

Sonra sıra Necmettin Erbakan tarafından Süleyman Demirel ile Alparslan Türkeş'in eline sürülen "gülyâğı"na geliyor. Kimine göre bu gülyâğı Isparta'dan gelmedir, kimine göre de Hicaz'dan.

MSP'li Recai Kutun sözü alıyor:

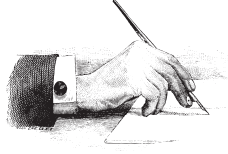
"Efendim Malatya'nın Darende ilçesinde önemli bir türbe vardır. Somuncu Baba Türbesi..."

Süleyman Arif Emre araya giriyor:

"— MHP'li Sadi Somuncuoğlu'nun sülalesi oraya dayanır."

Recai Kutun devam ediyor:

"— Bu türbenin bulunduğu yerdeki caminin imamı Hacı Hulusi Efendi adında bir din âlimidir. Bu âlim bir divan adamıdır. Darende'li işçileri bir araya getirmek için Almanya'ya bile gitmiştir. İşte bu Hacı Hulusi Efendi ile Sayın Erbakan bir münasebetle görüşmüşlerdi. Erbakan hocamızın Demirel ve Türkeş'in eline sürdüğü koku, Hulusi Efendi'nin, Erbakan'a verdiği kokudur.

Güzel Kokunun Hikâyesi ve Hulûsi Efendi (k.s.)

Yaratılan her şeye Allahu Teâlâ tarafından ayrı ayrı kokular verilmiştir. Her insanın, her bitkinin kısaca her mahlûkatın kendine mahsus bir kokusu vardır. Yüce Mev-la'mız, "Biz insanı güzel bir ölçü üzere yarattık." (95/Tin, 4) ayetinde belirttiği gibi, insanı belli âhenk ve denge içerisinde yarattığından diğer mahlûkattan ayrı bir özellik vermiştir. Güzel koku, âlemlerin rahmet peygamberi olan, iki cihan serveri Hz. Muhammed (sav.) ile intişar etmiştir. Güzel koku çiçeklerin başında gül gelir.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi, Dîvân'ında;

*Sen ki gülden bûyini aldın meğer Peygamber'in,
Mazhar oldu ânın bu devlet-i uz mâ neden?*

beyitlerinde bülbüle hitap ederken, gülün kokusunu Peygamberimizin terinden aldığını belirtir. Halk arasında

“Gül koklamak sevaptır.” sözü de daha çok bu çiçeğin Hz. Peygamber (sav)’in sembolü olmasından kaynaklanmaktadır. Hulûsi Efendi Hazretleri Dîvân’ında şöyle buyurur:

*Karanfiller tütsün dursun
Çiçeklerin başı güldür
Bülbülleri ötsün dursun
Gözlerimin yaşı güldür*

Tasavvufi sembolizmde gül ilâhi güzelliği ifade ettiği gibi, Allah’ın mahububu Hz. Muhammed (sav.)’i de temsil eder. Rasûlullah Efendimizin kendine has güzel kokusu olduğundan, bir şey sürmese dahi, vücutları misk ve amber gibi güzel kokardı. O kadar ki, mübarek elini, bir kimsenin eline veya elbisesine değdirse, o gün boyunca, güzel kokusu o elini sürdüğü şeyden duyulur ve koklanırdı.

Rasûlullah Efendimiz bir sokaktan geçtiği zaman; o gün boyunca oradan geçenler, Rasûlullah Efendimizin kokusunu alır ve o sokaktan geçtiğini anlardı. Peygamber Efendimizin âdeti idi. Bir çocuk gördüğü zaman onun başını mübarek elleri ile okşardı. Hangi çocuğun başını okşasa, o çocuğun yanına varanlar, güzel kokusundan anlardı ki, Rasûlullah Efendimiz o çocuğun başını okşamış.

Kokunun Hikâyesi

Bu yazımızı kaleme almamızın esas sebebi, 14 Temmuz 1977 tarihli Tercüman Gazetesinde yayınlanan Yavuz Donat’ın “Kokunun Hikâyesi”dir. TBMM’deki bir toplantı sırasında, Prof. Dr. Necmettin Erbakan, cebinden “esans şişesini” çıkarır. Süleyman Demirel ile Alpaslan Türkeş’in

eline “gül yağı” sürer. Önce, 36 yıl önceki yazının devamını birlikte okuyalım:

“Sonra sıra, Necmettin Erbakan tarafından Süleyman Demirel ile Alparslan Türkeş’in eline sürülen “gül yağı”na geliyor. Kimine göre bu gül yağı Isparta’dan gelmedir kimine göre Hicaz’dan. MSP’li Recai Kutan sözü alıyor:

- Efendim, Malatya’nın Darende ilçesinde önemli bir türbe vardır. Somuncu Baba Türbesi...

Süleyman Arif Emre araya giriyor:

- MHP’li Sadi Somuncuoğlu’nun sülalesi de oraya dayanır.

Recai Kutan devam ediyor:

- Bu türbenin bulunduğu yerdeki caminin imamı Hacı Hulûsi Efendi adında bir din âlimidir. Bu âlim bir divan adamıdır. Darendeli işçileri bir araya getirmek için Almanya’ya bile gitmiştir. İşte bu Hacı Hulûsi Efendi ile Sayın Erbakan bir münasebetle görüşmüşlerdi. Erbakan Hoca’mızın Demirel ve Türkeş’in eline sürdüğü koku, Hulûsi Efendi’nin Erbakan’a verdiği kokudur.”

Yavuz Donat, 1977 yılından sonra farklı tarihlerde Darende ve Hulûsi Efendi Hazretleri ile ilgili iki yazı daha kaleme almış, Vitrin isimli köşesinde neşretmiştir.

Darende’de Tabelalar Hep “Somuncu Baba”lı.

Yavuz Donat’ın önce, 01. 08 2005 tarihli yazısını paylaşalım:

“Darende...

Türkiye'nin doğusunu, batısına bağlayan D-300 karayolunun üzerinde şirin bir ilçe. Bu yol, Van-İstanbul yolu... Eski İpek Yolu. "Malatya'ya 120 kilometre. Kayseri'ye 230. Sivas'a 180.

...

Nüfus 14 bin. Köyleriyle birlikte 64 bin. "Türkiye genelindeki Darendeli nüfusuna" gelince... Biri diyor ki "500 bin." Diğeri diyor ki "700 bin." İstanbul, Ankara, İzmir, Mersin, Adana, Osmaniye'de "Darendeliler Mahallesi... Darendeliler Çarşısı" var.

- Yavuz Efendi, şincik eyi dinleyesen... Siz şehirli sipermarket deyiniz ya... Büyük dükkân... Onun mucidi Darendelilerdir... Biz deyiriz, çerçi... Çerçi, aklına gelen her şeyi satar... Çerçi, büyük şehirde oldi, sipermarket. Otobüs terminallerinde, çarşıda, pazarda esans satanlar vardır. Sorarsanız "Darendeli olduğunu" söyleyecektir. "Esans satıcısı" hep Darendeden çıkarmış.

...

Darendede "İlk Çağ"dan kalıntılar bulunan bir yer. Hititler... Mitanniler... Asurlar... Persler... Makedonyalılar... Romalılar... Nereye baksanız tarih kokuyor. Darendede "açık hava müzesi... Tarih üniversitesi" gibi.

Darendede tabelalar hep "Somuncu Baba"lı; Somuncu Baba Eczanesi, Somuncu Baba Fırını, Somuncu Baba Seyahat, Somuncu Baba Kırtasiye, Somuncu Baba Bakkaliye...

Asıl adı "Hamid Hamidüddin." Osmanlı Padişahı Yıldırım Beyazıt döneminde yaşamış. Kayseri'nin Akçakaya

köyü doğumlu. Peygamber'in 24. kuşaktan torunu. Şam'da, Tebriz'de eğitim görmüş. Halkı aydınlatmak için Bursa'ya yerleşmiş.

Çilehanesinin yanına bir fırın yaptırmış. Pişirdiği somunları fakire, fukaraya dağıtırmış. Adı Somuncu Baba'ya çıkmış. Bursa'daki Ulu Cami'nin açılış hutbesini o okumuş. Namı yayılınca... "Şöhretten sakınmak için" Bursa'dan ayrılmış. Yaşamı "iyiyi, doğruyu, güzelliği" anlatmakla, "Türk-lüğü ve İslâm'ı yaymakla" geçmiş.

Somuncu Baba'nın torunlarından "Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi" 1914-1990 yılları arasında yaşamış. Darendede okul yaptırmış. Atatürk büstü yaptırmış. Yol yaptırmış. Onun adına kurulan vakıf "hayır işleri yapmayı sürdürüyor."

Somuncu Baba Türbesi'nin bulunduğu yer, Darendeye 2 kilometre. Geçen yıl 200 bin kişi ziyaret etmiş. Türbenin önünden "Gürün'ün Gökpınar Gölü'nden doğup Fırat'la birleşen Tohma Çayı" akıyor. Çevrede balıklı kuyular var. Kudret havuzu var. Gelenler türbeyi ziyaret ediyor. Piknik yapıyor.

"Duamız Birlik, Beraberlik İçin..."

Burada "siyaset" yok. "Adak... Dilek" yok. "Ağaca çaput bağlamak" yok. Bütün söylemler "birlik, beraberlik, laik Cumhuriyet'e sadakat, Atatürk ilkelerine bağlılık, eğitimin önemi, kızların okula gönderilmesi" üzerine.

Turgut Özal, ANAP'ı kurarken Darendeye gelmiş. Somuncu Baba'nın torunlarından "Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'yi" ziyaret etmiş. "Hayır duasını" almış.

Hulûsi Efendi'nin oğlu Hamid Hamidüddin Ateş, şimdi Somuncu Baba Camii'nin imamı. "Burada siyasete izin vermez." dedi:

- Bizim bütün söylemimiz vatanın kalkınması için... Duamız birlik, beraberlik için... Mehmetçik için... Darende bir huzur beldesidir... Allah, huzurumuzu bozmasın.

Somuncu Baba Türbesi'nin çevresi "piknik alanı." Piknik yapan kadınların içinde başı kapalı olan da var, açık olan da. Kimi bize "somon" ikram etti. Kimi "lahmacun." Kimi "Darende'nin yerel yemeğini." Otoparkta "otomobil plakalarına" baktık. İstanbul'dan, Ankara'dan, Almanya'dan, Hollanda'dan gelenler vardı.

Darende'de bize bir kitap hediye ettiler:

- İçinde sizin de yazınız var. Kitabın adı: "Gönüller Sultanı Es-Seyyid Hulûsi Efendi." 606 sayfa. Bizim 14 Temmuz 1977'de yazdığımız bir yazı, kitabın 377. sayfasında.

Olmayasın Beş Beldenin Birinden

Halk arasında yaygın bir sözdür:

- Olmayasın 3 beldenin birinden... Darende'den, Arapkir'den, Gürün'den. Bazı yerlerde "sayı" 5'e çıkarılarak söylenir:

- Olmayasın 5 beldenin birinden... Darende'den, Divriği'den, Arapkir'den, Eğin'den, Gürün'den. Darende'ye gince sorduk:

- Bu söz nereden gelir?

Darendede ile Arapkir, Malatya'nın ilçeleri Divriği ile Gürün, Sivas'ın. Eğin (Kemaliye) de Erzincan'ın. Darendeliler dedi ki:

- Osmanlı döneminde 5'i de aynı eyalete bağlıydı. Darendede'nin aksakallı kanaat önderleri anlattılar ki... "Fi" tarihinde, İstanbul'da, Koca Ragıp Paşa Medresesi'nde, hoca zor bir soru sormuş. Öğrenciler birbirine bakakalmış. Küçük bir çocuk, parmak kaldırmış. Ve zor problemi çözüvermiş. Hoca "Aferin!" diye söze başlamış:

-Olmayasın 5 beldenin birinden... Darendede'den, Divriği'den, Arapkir'den, Eğin'den, Gürün'den. Yani "Böyle bir problemi ancak bu 5 beldenin halkından olan çözebilir... Onlar öyle zekidirler ki..." Eğin'e giderseniz "zor soruyu yanıtlayan çocuğun" Eğinli olduğu söylenir. Arapkir'e giderseniz, Arapkirli. Darendeliler dediler ki, o çocuk Darendeliydi. "Olmayasın" diye başlayan tekerleme pek çok yerde "olumsuz anlamda" kullanılır. Darendeliler ise "öğünerek" anlatıyorlar."

"Halka Hizmet Hakk'a Hizmettir."

Yavuz Donat'ın 4 Şubat 2012 tarihli üçüncü yazısı da Hulûsi Efendi Hazretleri hakkında...

Turgut Özal

Gönül ne kahve ister ne kahvehane... Gönül sohbet ister, kahve bahane. Bizim "hasta ziyareti" de ona benzedi. Ali Abi ile derin bir sohbeta daldık.

"Hastalık... Hastane..." Hepsi bahane.

Turgut Özal, parti kurup siyasete atılmaya niyet edince...

Ali Coşkun'a demiş ki:

- Gel seninle "bir yere" gideceğiz... "Akıl" danışacağız.

"Hacı Hulûsi Efendi Hazretleri'ne" gitmişler. Meşhur "Somuncu Baba'nın torununa."

Ali Coşkun, "Neler konuştuk, anlatayım mı?" diye sordu.

"Anlat anlat!.. Heyecanlı oluyor." dedik... Dinleyelim.

Al Sana Akıl

Turgut Özal, "konuyu" uzun uzun anlatır... Özetleyelim:

Parti kurup seçime girmek niyetindeyim. Millî Güvenlik Konseyi yeşil ışık yakıyor. Sizin düşünceniz benim için önemli... Ne diyorsunuz?

Söz sırası Hacı Hulûsi Efendi Hazretleri'nde:

"Hayırlı olsun... Allah, yolunu açık etsin.

Sana birkaç şey söyleyeceğim. "Ben ben ben deme... Bencillik insanı şaşırır... Doğru yoldan uzaklaştırır.

İstişareye önem ver... Siyasette diyalog esastır. Devlet idaresinde dürüst ol...

Dünya malına tamah etme... Devletin malını, parasını gözün gibi koru.

Sakin ola ki makam hırsına kapılma."

Halka Hizmet

Turgut Özal, Ali Coşkun'dan "not almasını" ister.

Coşkun da "Sohbeti... Öğütleri" not eder.

Görüşme bitmiştir... Çıkmak üzereler.

Hacı Hulûsi Efendi Hazretleri “son bir şey daha” söyler:

- Halka hizmet Hakk’a ibadettir... Ama sen bu sözü kullanırken “ibadet” deme... Yoksa sana “takunyalı” derler... En iyisi sen de ki: Halka hizmet Hakk’a hizmettir.” (Daha sonra bu veciz ifade parti sloganı olarak kullanılmıştır.)

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi’nin, güzel kokuyu sevdiğini ve hediye ettiği güzel kokuların değişik vesilelerle gönüllerin tesanütüne de bir vasıta olduğunu arz ettiğimiz bu hatıralardan sonra, şunu da söylemek gerekir ki; Hulûsi Efendi (ks.)’nin kendine has güzel bir kokusu vardı. Rasûlullah’tan sürüp gelen bu nesebde elbette ki böyle güzel hasletlerin olması mümkündür. Hulûsi Efendi’nin oğlu ve manevî vârisi H. Hamideddin Ateş Efendi’nin bir umre ziyaretindeki hatırasını naklederek yazımızı tamamlayalım:

Medine-i Münevver’e de cezaevi vaizi olarak görev yapan Suriyeli âlimlerden Seyyid Ömer, 1988 yılında Hulûsi Efendi ile Medine’de görüşüp sohbet etmiştir. Aradan yıllar geçer, 1996 yılında bir grup arkadaşla umre ziyaretine giden H. Hamideddin Ateş Efendi, Medine’de bir eve davet edilir. Ev sahibi, yakın komşusu olan Seyyid Ömer’e bir misafiri olduğunu belirterek onu da davet eder. Hamideddin Efendi, bazı arkadaşlar ile içeride otururken, evin dış kapısından giren Seyyid Ömer, “Burada Hacı Hulûsi Efendi’nin kokusu var.” diyerek hayretini gizleyemez, içeri girdiğinde ise, içeride daha önce hiç görmediği H. Hamideddin Efendi’nin olduğunu görünce boynuna sarılır, kucaklaşır ve saatlerce sohbet ederler

DIRİLİŞ

Haftalık Düşünce, Edebiyat ve Siyaset Dergisi

5 Ocak 1990

Yıl : 30, Dönem : 7, Sayı : 77

1000 TL. (KDV Dahil)

BÜYÜK MİLLET

Sezai KARAKOÇ

Ortadoğu denilen İslâmın merkez bölgesi için en büyük felâket, 19. milâdî yüzyılda Avrupa'dan ithal edilen milliyetçilik anlayışı oldu. Avrupalılara mahsus, tek ırk, tek dil anlayışına dayanan «millet» (nati-on) kavramı, bölge aydınlarınınca aktüel problemlere bir çare, bir çözüm gibi ithal edildi. Yanlış teşhis, yanlış tedavi getirdi. İslâm toplumuna musallat olan hastalık, kuryacağına iyice azdı.

Bir «ithal» hadisesi diyoruz. Ama belki de bu gerçekte «ithal» kılıklı bir «ihraç» hadisesiydi. Avrupa, insanlar arasındaki bağları gevşeyen bu bölgeye «şifa» adı altında «zehir» ihraç etmişti. Bölge de bu zehri, şifa diye sevinçle ithal etmek gafletini gösterdi.

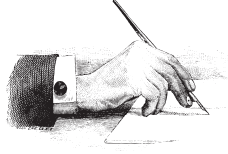
Tek dil, tek ırk esasına dayanan «millet» kavramı, Avrupa'daki halklar için faydalıydı. Çünkü onlar, Hıristiyanlığın hakim olduğu Ortaçağ ve sonrası döneminde derebeylikten öte bir devlet ünitesi gerçekleştirememişlerdi. Mukaddes Roma-Germen İmparatorluğu, bir devletten çok, bir konfederasyona benziyordu. Sayısız derebeyliğin konfederasyonu idi bu amorf kitle. Zaten, Hıristiyanlık «millet» fikrinden çok, «fert» ve «cemaat» fikrine yakın ve yakındı. Önün için Avrupa'da doğan ırk ve dil birliği esasına dayalı «millet» fikri, mevcut sınıflı varoluşlardan çok daha büyüklerini oluşturma imkânını getirdi. Mesela : Almanlar, İtalyanlar ırklı ufaklı bir çok devletçiğe bölünmüşken, «Alman milleti»-«İtalyan milleti» fikri, bunları milli birliklerini sağlama imkânına kavuşturdu. Fransızlar, İspanyollar bu imkânı daha önce kavuşmuşlardı.

Doğuda ise durum çok farklıydı. Daha

Büyük Millet	Sezai KARAKOÇ
Kardeşlik	DIRİLİŞ
«Heldesger»le	
Yapılan Bir	Çev. : Kâmil
Konuşma»dan	ÖZTÜRK
Risâle-i Behâiyye	
Üçüncü Selim Devri	Z.N.
Hâtralar	Sezai KARAKOÇ
Bir Tereddüt	
Döneminin	D.
Anatomisi	DIRİLİŞ
Tren Kalktı	
Çar ile Kayzar	D.
Gene Karşı Karşıya	«Cervantes»den
mi?	André SUARES
«Cervantes»den	Çev. : Tahir YÜCEL
Ötesi	M.L. ROSENTHAL
Yenilik ve	Çev. : Turhan
Günümüzün Şiiri	AKIŞIK
Mevide Kaynak	
«Olan Sıyer-i Nebi	Şahir DICLEHAN
«Yeniden Aşık	
Olmak»	Muzaffer BUDAK

büyük bir birlik getiren bu Avrupa formülü, doğuda tersine çözücü bir etki yapacaktı. Bizans İmparatorluğu, ırklar ve diller koleksiyonu gibiydi. Ortaçağda Ortadoğuda tek dil, tek ırk esasına dayalı bir devlet yoktu. Bizans'ın yansız kurulan İslâm devletleri de, ırk ve dil esas almıyan bir millet fikrine dayalı idiler. Abbasîler, Selçuklular, Osmanlılar çok ırk ve çok dilin bağdaştığı çok cephele bir millet fikrinin devletini gerçekleştirdiler.

Hıristiyanlıkta İslâm arasında bu konuda esaslı bir fark vardır. Bu fark, Hıristiyan-

Sezai Karakoç'tan Hatıralar ve Hulûsi Efendi (k.s.)

“Somuncu Baba'nın türbesine ve camiye gelip giden ziyaretçilere sahip çıkma görevi, Hulûsi Efendi'ye babadan dededen kalma bir vazife imiş. Hulûsi Efendi'ye gelen giden, onu ziyaret eden çok kişi oluyormuş. O yıl, İçişleri Bakanı olan Namık Gedik de gelmiş, bir gece Hulûsi Efendi'de misafir kalmıştı. Hatta bakan, doktor olduğu için Hulûsi Efendi ona yazma bir tıp kitabı hediye etmiş.”

Âb-ı hayât; ebedî dirilişin esrarına vâkıf olarak, ölüm-süzlük sırrını yakalamaktır. Âb-ı hayât, insân-ı kâmilidir. İnsan-ı kâmiller, gönüllere diriliş ruhu ve canlılık verir, yüreklere muhabbeti nakşederler. Divân-ı Hulûsi-i Darendevî'nin beyitlerinde hayat kaynağını bulanların, bir emlik kuzunun anasını emdiği gibi, doya doya bu mısralardan, ilahi feyz ve ilham alıp gıdalandıklarını bir beyitte şöyle buyurmuş Hazret:

*Ölmeden öndin bul memât, hayy ol içip Âb-ı hayât
Hem ol ki mahvü mahz-ı zat cân vâkıf-ı esrâr ola*

Onların mübarek elleriyle çevrelerine avuç avuç saçtıkları hizmet ve muhabbet suyu o toprakların her zerresine dokunduğu için güller bitiren altın damlalarıdır. Onların selamları, kelâmları, şairleri, beyitleri, sohbetleri, dirilik suyu, hayat çeşmesidir.

İşte Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'yi Darende'de ziyaret edip âb-ı hayat misali sohbetine bundan 55 yıl önce; yani 1958 yılında katılan Şair ve Mütefekkir Sezai Karakoç, özündeki diriliş ruhunu şahlandırmıştır.

Şimdi, Diriliş Haftalık Düşünce Edebiyat ve Siyaset Dergisi'nin satırlarındaki hatıralarını birlikte okuyalım:

Sezai Karakoç'tan Hatıralar/ Malatya - Akçadağ - Darende

“Akçadağ'da teftişte iken, cumartesi öğleden sonraları ve pazarları, Malatya'ya gidiyordum. Bu sebeple Malatya'yı gezmiş, görmüş ve tanımış oldum. Eski Malatya'yı da gidip gezdik Malatyalı arkadaşlarla. Orası tam tarihî bir hava taşıyordu gördüğümde. Battal Gazi'nin ruhu hissediliyordu havasında. Zaten Malatya'da ve her Malatyalıda Battal Gazi'den adeta bir iz, bir cezbe, bir coşku vardır. O ruhun şuurunu taşıyan Malatyalıda, bu coşku, amacına varmaktadır.

Hulûsi Efendi'yi Ziyaret

Ben Akçadağ'dayken, İhsan (Babalı) da Malatya'dan Darende'ye geçti. Darende'de Maliye'nin defterleri yanmış

HÂTİRALAR

Sezai KARAKOÇ

LXXVII

MALATYA - AKÇADAĞ - DARENDE

Akçadağ'da teftişte iken, cumartesi öğleden sonraları ve pazarları, dediğim gibi, Malatya'ya gidiyordum. Bu sebeple Malatya'yı gezmiş, görmüş ve tanımış oldum. Eski Malatya'yı da gidip gezdik Malatya'lı arkadaşlarla. Orası tam tarihî bir hava taşıyordu gördüğümde, Battal Gazî'nin ruhu hissediliyordu havasında. Zaten Malatya'da ve her malatyalıda Battal Gazî'den adeta bir iz, bir cezbe, bir coşku vardır. O ruhun şuurunu taşıyan malatyalıda, bu coşku, amacına varmakta, ama kaderi ve yetişmesi gereği bu ruhtan uzak olanlarda bir aşırılık, bir taşkınlıktan ibaret kalmakta.

★

Malatya'da, eskiden kalma yer, isimlerinin üzerinde biraz düşününce bunların türkçeden geldiklerini keşfettim diyebilirim. İlk bakışta ise bu belli olmuyor, aksi kanaat doğuyor. *Asbuzu* ismi. Bana kalırsa, bu *esb-özü*'nden gelmekte. Öz, yer bildiren bir kelime, *Asbuzu*, Atların kaldığı yer anlamında. Diğer bir kelime; *Ordusu*. Bence, bu da ordu-özünden gelmekte. Orduğah mânâsına. O semte ordu yerleşmiş. Atların tavalları da *Asbuzu*'da yapılmış. Bir başka kelime; *Çırmızu*. Yine bunda da *özü* kelimesinin olduğu açık. Ama *çırmı* kelimesi neyin bozması, onu hulamadım. Diğer bir semtin adı, *Çırmıhtı*. Bunun da yakınma yeri olan çermikten geldiği açık. Zaten orası bol sulu bir yer.

★

Malatya'da Çekmeçiller'in yanısıra tanıştığım bir arkadaş da Sabri Kelemeroğlu'dur. Duyarlılığı bir arkadaşta Sabri. *Doğu Kınası* adlı bir şiir kitabı vardır. Sonradan Malatya'nın bir çok yöresine ait güzellmelerinden oluşan bir kitabı daha çıktı.

Yıllar sonra, benim *Şahdamar* adlı şiir kitabım çıktığında *Arapkir Postası*'nda eleştiri hüduvunu geçen bir yazıyla bana hücum etmişti. O olaydan da bir kaç yıl sonra İstanbul'a geldi. Bir kitabını bastırıyormuş, benden yardım istedi. Ben kendisine uygun matbaaları salık verdimse de, yine de ucuz olduğu için, kitap

dizme ve basılmasına pek de uygun olmayan bir matbaaya vermiş. Ordakilere tashihleri bana getirmelerini tembihlemiş. Tashihler geldi. Arkadaşlık hatırı için son derece dikkatle düzeltmeleri yaptım, o matbaaya verdim. Ama hiçbir tashih, nazar-ı itibarı alınmadan öylece basılmış. Sabri, kitabını almaya geldiğinde bana sitemde bulundu, darıldı gitti, ilgilenmemişim gibi. Alâkâmı makbule geçmediği gibi, bir de güvenme aldım.

★

Ben Akçadağ'dayken, İhsan (Baba) da Malatya'dan Darend'e ye geçti. Darend'e de maliyenin defterleri yanmış olduğundan kayıtların yeniden tesisi gerekiyormuş. Bir pazar günü, Akçadağ'dan, mal müdürüyle, ziraat müdürüğüne ait bir ciple Darend'e ye gittik. Mal müdürü, ayrılıp arkadaşlarının yanına gitti. Ben ve İhsan ise Hulûsi Efendi'yi ziyarete gittik. Hulûsi Efendi, Somuncu Baba ahfâdından olup o zaman dahi tasavvufî şîrlerinin meydana getirdiği bir divana sahip bir zat idi. Darend'e, çok enteresan eski bir şehrimizdir. Evleri aralıklı, bahçelli olup arabayla belki yarım saatten fazla gittiğimiz halde öbür ucuna varamadık. Her ev bir kale gibi idi. Bu evlerin, daha çok savunmaya göre yapılmış olduğu ilk bakışta anlaşılıyordu. Hulûsi Efendi'nin oturduğu Zaviye Mahallesi ise, Darend'e'den uzakta, ayrı bir semti. Hatta oraya giderken yıkılmış eski bir mahallenin tek başına kalmış minaresini gördük. Bu minarenin yalnızlığı bana dokunmuştu. Bu anımı asla unutmuyorum.

Zaviye Mahallesi kavak ağaçları içinde sevimsiz bir yerdi. Hulûsi Efendi, bizi vakur, samimi bir şekilde karşıladı. Kütüphanesinde oturduk. Daha sonra taştan duvarlar gibi yükselen, yazın en sıcak gününde serin bir havası olan bir boğaza, Tohma ırmağının kıyısına gittik. Suyun kenarında ağaç altına kılımler serilmişti. Semaver süreklince kayınıyordu. 15-20 kadar kişi, ak saçları da dahil son derece saygı gösteriyorlardı. Hulûsi Efendi'ye, Aşkî hizmet ediyorlardı. Orda oturup çay içip sohbet ettik. O zaman genç denecek bir yaşta olan Hulûsi Efendi'nin, olgun-

SAYFA : 7

olduğundan kayıtların yeniden tesisi gerekiyormuş. Bir pazar günü, Akçadağ'dan, Mal Müdürü'yle, Ziraat Müdürlüğü'ne ait bir ciple Darend'e ye gittik. Mal Müdürü, ayrılıp arkadaşlarının yanına gitti. Ben ve İhsan ise Hulûsi

Efendi'yi ziyarete gittik. Hulûsi Efendi, Somuncu Baba ahfadından olup o zaman dahi tasavvufî şiirlerinin meydana getirdiği bir Dîvân'a sahip bir zât idi. Darende, çok enteresan eski bir şehrimizdir. Evleri aralıklı, bahçeli olup arabayla belki yarım saatten fazla gittiğimiz halde öbür ucuna varamadık. Her ev bir kale gibi idi. Bu evlerin daha çok savunmaya göre yapılmış olduğu ilk bakışta anlaşılıyordu. Hulûsi Efendi'nin oturduğu Zaviye Mahallesi ise, Darendeden uzakta, ayrı bir semtti. Hatta oraya giderken, yıkılmış eski bir mahallenin tek başına kalmış minaresini gördük. Bu minarenin yalnızlığı bana dokunmuştu. Bu anımı asla unutamıyorum.

Zaviye Mahallesi kavak ağaçları içinde sevimli bir yerdi. Hulûsi Efendi, bizi vakur, samimi bir şekilde karşıladı. Kütüphanesinde oturduk. Daha sonra taştan duvarlar gibi yükselen, yazın en sıcak gününde serin bir havası olan bir boğaza, Tohma Irmağı'nın kıyısına gittik. Suyun kenarında ağaç altına kilimler serilmişti.

Semaver sürekllice kaynıyordu. 15-20 kadar kişi, ak saçlıları da dâhil, son derece saygı gösteriyorlardı Hulûsi Efendi'ye. Aşkla hizmet ediyorlardı. Orada oturup çay içip sohbet ettik. O zaman genç denecek bir yaşta olan Hulûsi Efendi'nin olgunluğu ve seçkinliği hemen göze çarpıyordu. Daha sonra o bizi Somuncu Baba'nın türbesinin içinde yer aldığı camiye götürdü. Orada aileleriyle ziyarete gelmiş birçok kişi gördük. Büyük bir kalabalık vardı orada. Günlerce kalırlarmış gelenler. Hulûsi Efendi'ye bağlı olup Adana'da veya başka yerlerde bulunan kimselerin gönderdikleri bağışlar, hatta tüccarların dükkânlarından gönderdikleri giyim eşyası vs. oraya gelenlere tahsis edilir,

dağıtılmış. Oraya gelenler misafir kabul edilir ve ağırlanmıştır.

Somuncu Baba'nın türbesine ve camiye gelip giden ziyaretçilere sahip çıkma görevi, Hulûsi Efendi'ye babadan dededen kalma bir vazife imiş. Hulûsi Efendi'ye gelen giden, onu ziyaret eden çok kişi oluyormuş. O yıl, İçişleri Bakanı olan Namık Gedik de gelmiş, bir gece Hulûsi Efendi'de misafir kalmıştı. Hatta Bakan doktor olduğu için Hulûsi Efendi ona yazma bir tıp kitabı hediye etmiş.

“Cennetten Bir Zamanı Yaşadık.”

Tohma Suyu'nun coşkunculuk içinde aktığı boğazın yarma gibi görülen kenar kayalarının içinde, çok eski medeniyet dönemlerinden kalma su yolları vardı. Bu yollardan biri, kayaların içinde bir havuz yapıyordu. Kral kızının orada yıkandığını rivayet edermiş halk efsanesi.

Ayrıca o kayaların içinde ince su kanalları bulunuyordu ve bu kanallar bazı yerlerde biraz genişliyordu. Oralarda da, hiçbir yerde görülmeyen balıklar yaşıyordu. Yeşil renkli bu balıklar, sanki camdan ve naylondandı ve etsizdi. Zaten bu balıklara dokunulmuyordu. Adeta kutsal kabul ediyorlardı. Bunlar sanki balık değil de, ruhların tecessüm etmiş görüntüleri idi.

Tohma'nın kenarında sanki ebedî bir yazı, cennetten bir zamanı yaşadık birkaç saat, Hulûsi Efendi ve dostlarıyla. Kırk yıl beraber kalmış gibi kaynaşmış ve içten dost olmuştuk. Kelimelerle ifade edilemeyen, sükût içinde açmış çiçeklerle bezeli bu manevî havayı akşama kadar teneffüs ettikten sonra adeta istemeyerek oradan ayrıldık.

Darende'de Sakız Satan Çocuklar

Darende eski bir şehir. Sokaklarında çocuklar bağıra çağıra sakız satıyorlardı. Sanırım, iş hayatına küçükten alışmaları için. Yoksa orada kim sakız alacaktı? Kayseri'de de çocuklar marul satmakla işe başlarlarmış.

Marul sonradan geldi Türkiye'ye. Eskiden yerli marula has denirdi. Has, küçük fakat lezzetli yerli marul tipiydi. Denildiğine göre, Kayseri'de her çocuk, zengin fakir farkı olmaksızın, has satmak zorundaymış. İşte Darende'de de, bunun gibi, gördüğüm, çocukların sakız satması âdeti vardı.

Bir de anlatıldığına göre, Darende'de ancak Darendelilerin bildiği özel bir dil varmış. Bunu yabancıların yanında anlamasını istemedikleri konuları konuşurken kullanırlarmış. Bu anlattıklarım, 1958 yılına ait, kulağıma çalınanlardı.

Hulûsi Efendi ve Darende'nin Dirilişi

Darende'ye giderken, bahçelik bir yer gösterdiler; burada vaktiyle, bu yörede yetişmiş otuz üç paşanın buluştuğunu söylediler. Yani Eğinli, Arapkirli, Darendeli otuz üç Osmanlı Paşası orada buluşmuşlar. Orası da ismini bu buluşmadan almış. Osmanlıların insan yetiştirmekteki kudretini ifade eden parlak bir misal. Hulûsi Efendi Zaviye Mahallesi'ni çalışıp çabalayarak ihya etmişti. Daha Darende'ye elektrik gelmeden Zaviye Mahallesi'ne elektrik getirmişti. Duyduğum doğruysa sonradan hastane yaptırma gayretinde imiş. Bu yıllarda da İnönü Üniversitesi'ne bağlı bir kampüs olarak bir fakülte yapılması söz konusu idi. Yine Hulûsi Efendi'nin yardımıyla tabii. Bilmiyorum, o fakülte yapıldı mı?

Mal Müdürüyle buluşup yola koyuldum. Belki on defa bozulan aracımızın bu arızaları yüzünden ancak sabaha doğru 2 veya 3'te Akçadağ'a vardık. Hatta sonunda benzinimiz de bitti, neyse ki ondan sonra yolumuz hep iniş olduğundan benzinsiz olarak ilçeye varmayı başardık. Yaz olduğu halde, kara iklimi olduğundan gece de oldukça soğuktu. Bir hafta sonu tatilinde de Akçadağ'dan Ergani'ye gidip ailemi ziyaret ettim."

(Sezai Karakoç, Hatıralar, Diriliş Haftalık Düşünce Edebiyat ve Siyaset Dergisi, Yıl: 30, Dönem; 7, Sayı: 77, 05 Ocak 1990.)

Sezai Karakoç ve Diriliş Dergisi

Sezai Karakoç, 22 Ocak 1933 tarihinde Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde dünyaya geldi.

Gaziantep Lisesi'nden 1950'de mezun oldu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni kazanarak başladığı yükseköğrenimini 1955'te fakültenin mali şubesinden mezuniyetle tamamladı. Mecburi hizmet sebebiyle Maliye Bakanlığı'nda Hazine Genel Müdürlüğü Dış Tediye Muvazenesi Bölümü'ne atandı. Daha sonra Maliye Müfettişliği Sınavı'na girdi ve kazanarak ve 11 Ocak 1956'da müfettiş yardımcılığı görevine başladı. 1959 yılında İstanbul'da Gelirler Kontrolörü olarak görev aldı. 1973'ten bu yana da hiçbir resmî görev almadı.

İstanbul'da Diriliş Yayınları ve Diriliş dergisini kurdu. 2006 yılında Kültür Bakanlığı Özel Ödülü ile ödüllendirildi. Şair, yazar, mütefekkir ve siyasetçi olan Sezai Karakoç, 2011 yılı Cumhurbaşkanlığı Edebiyat Ödülü'ne layık görüldü. Halen İstanbul'da yaşamaktadır.

Sezai Karakoç, 1960'tan itibaren, Diriliş dergisini yayımladı. Diriliş dergisi yerli düşünce ve edebiyatın en önemli dergilerinden biri oldu. Diriliş dergisi, gerek edebiyatımız gerekse fikir ve kültür hayatımız için bir okul olmuş, çok sayıda aydın ve sanatçı yetiştirmiştir.

Diriliş Akımının Yol Haritası

Sezai Karakoç, Diriliş akımının yol haritasını şöyle özetlemektedir:

“Diriliş yolu ve akımı, İslam'ın ruhundan, ilkelerinden, ahlakından alınan ilham ve aşkla, kendimizi yeni bir 'ses'e kavuşturmanın yoludur. 'Öfke' yolu değildir. Dirilmiş bir gençlik, aydınlık bir gelecek, altın bir şimdiki zaman. Size bir harita açtık. Bir rüya haritası.

Hakikat aşınmaz. İpekten yumuşaktır hakikat, ama çelikten de, elmastan da, platinden de serttir. Onların aşındırmak için yaptıkları, sonunda hakikatin daha iyi ortaya çıkmasına yarayacaktır. Ve hakikat erlerinin çalışmalarına Allah'ın verdiği zafer bir gün gerçekleşir, ölüm ve batım günleri sona erer, Diriliş günü gelir.”

Diriliş erinin bilmesi gereken şey; “Güneşin doğmasını sabırsızlıkla bekleyen insan, uykuda kalmaktan korkuyorsa, bütün geceyi uykusuz geçirmeyi göze almalıdır.”

Yunus Gönüllü Bir İnsan

İslamî hassasiyete sahip bir şair olarak Sezai Karakoç, Yunus gönüllü bir insandır. Yunus Emre incelemesini 1965 yılında yayınlamıştır.

Eser, yayınlanmasından hemen sonra dikkatleri üzerine çekmiş ve günümüze kadar Ahmet Kabaklı'dan Konur Ertop'a, Gaffar Taşkın'dan Cahit Zarifoğlu, Vehbi Vakkasoğlu, Şakir Diclehan, Selahaddin Yaşar, Nurettin Durman ve Şaban Sağlık'a kadar çok farklı kişilerin kitap ve yazılarına konu olmuştur.

Yunus Emre kitabında Karakoç, Yunus'un yetiştiği çevrenin bir manzarasını çizer. 13-14. yüzyıllar Anadolu'nun ruhî, sosyal, tarihî rönesansının çağıdır ve Mevlâna, Hacı Bektaş, Hacı Bayram'la tarikatların ortaya çıkışı "Osmanlı'nın bir uçak hızıyla gelişmesi, Anadolu'yu her yönden bir yediveren üzüm kütüğü haline" getirmiştir.

Dünya sağ ve sol (Haçlı ve Moğol) eliyle Anadolu'yu boğmak isterken o, dünyaya meydan okumalı ve ayağa kalkmalı idi. Veya hiç ve yok olmalı. İşte Yunus, Büyük Anadolu'nun bu şafak görünüşünde "Âb-ı hayattan" başka bir şey değildir.

Sezai Karakoç'a göre bu devirde, "Milletlerin birer tabî-i manevîsi olan Şeyh Hamid-i Veli, Hacı Bayram-ı Veli gibi büyük adamlar ve liderler arka arkaya sökün etmemiş olsaydı, bir taşın üstünde tüneyip bin yıl kıpırdamadan duran entrika bakışlı Bizans baykuşu" yeniden dirilip belki de Anadolu'yu ele geçirecekti."

Karakoç, şairlerin ortaya çıkışını da şöyle anlatır: "Bu şekilde Anadolu baştanbaşa yenilenirken İslâm'ın gelenekleşmiş şiir ve şiir adamları da zuhur edecektir. Yani İslâm bülbülleri zuhur edecektir. Onun ideali, "İslâm'ı en sade fakat en güçlü deyişler içinde halka yaymaktır."

Milliyet

Halk gazetesi

28 EYLÜL 1985

● Pakıstanlı Şeyh Muhammed, Darendede Nakşibendi oldu

Tekbirlerle karşılandı

● ANAP'lı sünnetçi Kemal Özkar'la Malatya'ya giden Şeyh Muhammed, Darendede ve 8 kilometre kala dualarla karşılandı

DARENDE, ÖZEL

● AKİSTAN İslam Yurta Cemiyeti Başkanı Şeyh Muhammed Yakup, sünnetçi Kemal Özkar'ın doğum yeri olan Malatya'nın Darendede ilçesinde karşılandı. Toplu sünnete katıldı. -

AP Tokat eski milletvekillerinden Osman Sarı, İstanbul hâfızlarında Şerâfettin Famaşlı ve Mustafa Tapoza ile birlikte Darendede'ye gelen Şeyh Muhammed Yakup, ilçe merkezine 8 kilometre uzaklıkta çok büyük bir kalabalık tarafından "tekbir" sesleri ile karşılandı.

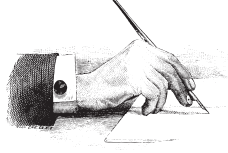
Pakıstan İslam Yurta Cemiyeti Başkanı Şeyh Muhammed Yakup, Malatya'nın Darendede ilçesinde Nakşibendi tarikatı lideri Şeyh Hüslal Ateş'in elini öpererek müridi oldu.

Şeyh Muhammed Yakup, Nakşibendi tarikatı liderinin kendinden 3 yaş küçük olduğunu öğrenmiş olduğunu, elini öpererek kendisine büyük saygı duyduğunu belirtti. Tarıkteye girmeden önceki yıllerde 50 bin müridi olduğu söylenen Nakşibendi tarikatı lideri, "Kaç müridiniz var?" sorusuna, "Hiç müridim yok" diye yanıttı.

TARİKATTA GİPİLDİ Pakıstan İslam Yurta Cemiyeti Başkanı Şeyh Muhammed Yakup, Malatya'nın Darendede ilçesinde Nakşibendi Şeyhi Hüslal Ateş'in elini öperiyor. Yakup, Ateş'e, büyük saygı duyduğunu söyledi. El öpmeye, sünnetçi Kemal Özkar da torlarda gösterildi. Hazır bulundukları Şeyh Ateş, Yakup'un "Kaç müridiniz var?" sorusuna, "Hiç müridim yok" şeklinde cevapladı. Şeyh Ateş'in, 50 bin müridi olduğu ileri sürüldü.

YER SOFRASI Şeyh Muhammed Yakup ve beraberindekiler, "Somuncu Baba Türbesi"ni ziyaret ettiler, belediye tarafından verilen yemeğe katıldılar. Pakıstanlı din adamı Şeyh Sayit Muhammed Yakup, bir de vaaz verdi. Pakıstanlı din adamını ilçe merkezine 8 kilometre uzaklıkta büyük bir kalabalık karşıladı.

Evrensel Görüşleriyle Bir Lider: Hulûsi Efendi (k.s.)

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'nin fikirlerinin, görüşlerinin, liderlik vasfının evrensel boyutta olduğu bir hakikattir. 2014 yılının doğumunun 100. yılı olması hasebiyle, UNESCO tarafından "Hulûsi Efendi Yılı" olarak ilan edilmesi için Hulûsi Efendi Vakfı'mız tarafından başvuru yapılmış ve çalışmalar devam etmektedir.

Biz bu yazımızda, bu evrensel mesajların yıllar öncesinden verilmeye başlandığını, bugünkü çalışmaların temelini teşkil edecek gayretlerin Hazret'in hayatının kesitlerini oluşturduğunu gözler önüne sermeye çalışacağız.

Milliyet Gazetesi'nin 28 Eylül 1985 tarihli nüshasında, Pakistanlı Seyyid Muhammed Yakup'un Darende'yi, Hulûsi Efendi Hazretleri'ni ziyareti konu edilmiş:

Tekbirlerle Karşılandı

Pakistanlı Şeyh Muhammed, Darende’de Nakşibendî oldu

Sünnetçi Kemal Özkan’la Malatya’ya giden Şeyh Muhammed, Darende’ye 8 kilometre kala dualarla karşılandı. Pakistan İslâm Yayma Cemiyeti Başkanı Seyyid Muhammed Yakup, sünnetçi Kemal Özkan’ın doğum yeri olan Malatya’nın Darende ilçesinde düzenlediği toplu sünnete katıldı.

AP Tokat eski milletvekillerinden Osman Saraç, İstanbul hafızlarından Şerafettin Pamuklu ve Mustafa Taşova ile birlikte Darende’ye gelen Seyit Muhammed Yakup, ilçe merkezine 8 kilometre uzaklıkta çok büyük bir kalabalık tarafından “tekbir” sesleri ile karşılandı.

Pakistan İslâm Yayma Cemiyeti Başkanı Şeyh Muhammed Yakup, Malatya’nın Darende ilçesinde Nakşibendî tarikatı lideri Şeyh Hulûsi Ateş’in elini öperek müridi oldu. Şeyh Muhammed Yakup, Nakşibendî tarikatı liderinin kendisinden 5 yaş küçük olmasının önemli olmadığını, elini öperek kendisine büyük saygı duyduğunu belirtti. Türkiye çapında çeşitli illerde 50 bin müridi olduğu söylenen Nakşibendî tarikatı lideri, “Kaç müridiniz var?” sorusuna, “Hiç müridim yok.” diye yanıt verdi.

Seyyid Muhammed Yakup ve beraberindekiler, “Somuncu Baba Türbesi”ni ziyaret ettiler, belediye tarafından verilen yemeğe katıldılar. Pakistanlı din adamı Şeyh Seyyid Muhammed Yakup, bir de vaaz verdi.

Pakistan İslâm Yayma Cemiyeti Başkanı Seyyid Muhammed Yakup, bu ziyareti esnasında H. Hulûsi Ateş Şeyhzadeoğlu Özel Kitaplığı’nın Özel Defteri’nde duygularını şöyle dile getirmiştir:

"O, Sadece Türkiye'de Değil, Pakistan'da da Büyük Bir Şahsiyettir."

Bismillahirrahmanirrahim

Son bir haftadan beri, burada, Türkiye'deyim. Birçok hatıralarım var, bilhassa Türk halkının sevgisi olan Darend'e. Bugün 26 Eylül 1985. Hazret Hacı Hulûsi Ateş ile tanışmak ve

mensubu olduğum Nakşibendî Tasavvuf Tarikatı'nın merkezini görmek şerefine nail oldum. O, sadece Türkiye'de değil, Pakistan'da da büyük bir şahsiyettir. O, tasavvuf üzerine Divân ve başka eserler yazmıştır. Bunların Pakistan'daki ruhani kimselerin ve bu silsilelerin takipçilerinin yararlanmaları için tercüme ettirilmelerini dilerim.

Genel olarak, Türk halkının, çok disiplinli, hürmetkâr, İslâmlığı sever, gençlerini çok terbiyeli, memurlarını çok nazik ve affedici ayrıca Türk toprağını İslâm ihtişâmının ve demokrasinin merkezi olmuş buldum.

Türkiye ve Pakistan'ın kardeş halkı çok yaşa. Onları selamlıyorum. Allah'a ısmarladık... Hafız.

Esselamualeyküm ve Rahmetullah. Saygılarımla.
26.09.1985

I am here in TURKEY for the last one week I have many memories, particularly in DARENDE, of love of people of TURKIYA.

TODAY 26 SEPT 1985 I have had the honour of seeing and meeting Hazret HACI HULUSI ATEŞ and his MARHAZ (CEMARE) of TARIQAT-TASAVVUF-E-NAKŞİBANDI to which I belong. He is a great personality not of TURKIYA but also for PAKISTAN. He has written DIVAN on TASAVVUF and other things. I wish these should be translated for the benefit of RUHANI PEOPLE and followers of this SILSILA both in PAKISTAN.

In general I have found people of TURKIYA very disciplined, respectful, love for Islam. (1) their youngsters very well-behaved, (2) their officers very kind and forbearing. (3) Moreover TURKISH SOIL has been MARKAZ of Islamic glory and IS. of DEMOCRACY.

LONG LIVE brotherly relations of TURKIYA and PAKISTAN. I salute them good-bye and Ichanda HAFIZ WAJIB HASTA HAHS.

Sımyaqul
26/9/85

Es-Seyyid Muhammed Yakup Nakşibendî Müceddidi

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.)'nin Türkiye'nin sağlam İslâm inanç ve imajını Müslüman halklara anlatması ve Orta Doğu'da Türkiye imajının güç kazanması gerektiğine işaret eden Elbistan'ın Sesi Gazetesi'nin 9 Eylül 1985 Pazartesi tarihli nüshasında da Mehmet Göçer imzasıyla şu gerçeklere vurgu yapılmıştır:

H. Hulûsi Ateş:

Müslüman'ım, Müslümanlık öz şiarımdır benim,

Tabiiyyetim Türk'dür, Türklük iftiharımdır benim

Başbakanımız Sayın Turgut Özal'a sesleniyoruz; lütfen bu sese kulak verilsin:

Dünyada Müslümanlık kurallarının en gerçeğini bilen ve uygulayan Türk milleti olduğu halde; başta İngilizler olmak üzere, Orta Doğulu Müslüman kardeşlerimize uzun yıllardır ticarî ilişki kuran Avrupalılar tarafından "İslâmlıkla İlişkisi Olmayan Millet" olarak tanıtıldığımızı devlet büyüklerimizin bilmesinde büyük fayda var!..

Bunun tek çaresi; dinimizin emir ve yasaklarını harfiyen uygulayan, Hacı Bayram Veli Hazretleri'nin Şeyhi, büyük kerametleriyle anılan Somuncu Baba/Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri'nin 12. göbek ahfadı ve aynı caminin de imam-hatibi, okul, cami, talebe yurdu, çeşme ve benzeri tesislerin hizmet, destek ve takipçisi Sayın H. Hulûsi Ateş başkanlığında, Arapçası kuvvetli sayın vaaz ve müftülerimizden oluşan bir heyetin Orta Doğu'ya gönderilerek, "Müslümanlık kaybolursa, yeniden yazacak âlimler diyarı" olduğumuzu anlatmaktır.

ELBİSTAN'IN

SİYASİ BAĞIMSIZ SESİ MAHALLİ GAZETE

9 EYLÜL
1965
PAZARTESİ
Yıl 23 Sayı 2039
Fiziksel
Güven
Yayınları
Telefon 10 11

3. Hulûsi Ateş: «Müslüman, Müslümanlık öz şairimdir benim, Millatım Türk'dür ve Türkük İbrahimdir benim; Başbakanımız Sayın Turgut Özal'a sesleniyoruz; lütfen bu sese kulak verilsin»

DÜNYADA MÜSLÜMANLIK KURALLARININ EN GERÇEĞİNİ BİLEN VE UYGULAYAN TÜRK MİLLETİ OLDUĞU HALDE, Başta İngilizler Olmak Üzere, Ortadoğu'lu Müslüman Kardeşlerimizle Uzun Yıllardır Tesiri İlişkisi Kurun Arayışları Tarafından

«İslâmlıkla İlişkisi Olmayan Millet»

olarak tanıttığımızı Devlet Büyüklerimizin bilmesinde büyük fayda var!

İsmail Vakıfı; Dinimizin emir ve yasaklarını harfiyen uygulayan, Hacı Bayram Veli Hazretlerinin Şeyhi, büyük kerametleriyle annem Semra'nın Baba Şeyh Hamid Veli Hazretlerinin İb. göbek Ahfadı ve ayan Caminin de İmam-Hatibi, Okul-Cami-Taleb Yurdu, Şeyne ve benzeri Tezislere Bînaat, Destek ve Takibiçi Sayın H. HULÛSİ ATEŞ başkaldırısına Arapçanın kuvvetli sayın Yaz ve Mühtelifimizden oluşan bir Heyetin Ortadoğuya gönderilerek, «Müslümanlık kayıtsız, yarıdan ziyade

ALİMLER DİYAR» OLDUĞUMUZU ANLATMAKTIR

ELBİSTANIN SESİ 1985

H. Hulûsi Ateş Efendi ile bir söyleşi

Ortadoğu'da yaşayan Müslüman Din kardeşlerimiz, Müslüman Türk Milletini, "İslamîlikten uzak, Müslümanlıkla ilişkisi kesilen" bir Millet olarak tanımaktadır. Buna sebep ise, İngilizler başta olmak üzere, Ortadoğulu ile ilişkilerini artıran Avrupalı Milletler böyle işlemişler. Beyinler böyle yıkılmış. Türk yöneticileri de bunun ya farkına varmamışlar, ya da basit görmüşler.

MANADA BİRLİŞTİĞİMİZİ

DÜNYAMIZDA... Hulûsi ki, Dünyada Müslümanlık kurallarının en gerçeğini bilen ve uygulayan Müslüman Türk Milletidir. Gerçi, bu hadise kısmen asılmıştır. Bu adımı atan özgeci ve şimdiki hükümet arkasından Allah razı olsun. Fakat, asılan hadireden fazla uzaklaşmamız durumdayız. Bir nevi "yarından sayar" durumdayız. Manada birleştiğimiz henüz tam empoze edememiş durumdayız. Yüzyıllardır Müslümanlığın savunuculuğunu yapan ve Milletlere yayılmasına önyak olan; Türk Devleti, Türk Milleti ve Türk Alimleridir. Bugün de aynı prensip ve suarla Devletimiz, Milletimiz ve Din Alimlerimiz olarak hizmete devam ediyoruz. Bu bir gerçeklik.

MANADA BİRLİŞİRSİK

MADDE SOLLANIR... Örneği mi istedi? 2 yıl önce, Amman Müftüsü ile sayın H. Hulûsi Ateş'in aralarında geçen söze ve söyleşiler, üzerinde durulması gerekir konulardır. Devlet adamlarımızın İslâmlıkla görüşü deri bu sorunu çözmek için istediği. Onlar hemen cevaplar. Hulûsi Ateş'in 1973 görüşleri. Araya başka insan girerler. İleri sürerler. Bizim için Arap kardeşlerimizden kalplerine cusî gireriz. Bizim yöneliktir. Manada birleştiğimiz kendimizi inandırır.

Sayfa 1 den «Devam sak, madde sollanıp geçilir, geçilecektir. Çünkü, Allah razısı için sevip-sevilmek, maddeyi çok görde bırakır. Ortadoğulu ile olan Ticari ilişkilerimizi bunda göz önüne alarak yaklaşırsak, karşılıklı yatırımlarda, ortaklıklarda, ticaretimizde ve dolayısıyla işbirliğimizde ilerlemeyle kaydedilecektir.

KALPTEN İNANMADIKÇA...

Kısaca, Arap kardeşlerimizin kalplerine girmediğince, on'ara haklı Müslüman olduğumuzu yürekten inandıramadıkça, Ortadoğulu ile Devlet ilişkileri yükseltilmeye sarmaz, varamaz da.

BUNUN CARESİ Mİ?

«Bunun çare mi denildi. Arzedelim; Hacı Bayram Veli Hazretlerinin Şeyhi, Davod'da medfin Şeyh Hamid-i Veli Hazretlerinin is. torunu, aynı Caminin İmam-Hatibi, Okul, Cami, Talebe yurdu, Yol, Çesme gibi hayır tesislerinin fehrî önderi ve destekçisi, özelerle sosyal dayanışma imsalatı H. Hulûsi Ateş başkaldırısında, Arapçanın kuvvetli değeri Müftü ve vazolarımızdan bir «Türkiyiyi tanıma» heyeti oluşurup, Ortadoğulu ülkelerine, Devletimizce gönderilmelidir. Ve bu güzide heyet, Ortadoğulu Camilerinde vaaz ve sohbet düzenleyip, Kur'an okuyarak Müslümanlığın Türkiye'de hüküm sürdüğünün varlığı anlatılmalıdır. Türk Elçilerinin destek ve orası Müftülerinin de katkıları heyette ilâhîdir ve Devlet erkânı ile görüşmeler sağlanmalıdır.

«İşte biz buyuz» denmelidir. Öyleki, bilhassa okul idarecilerine ve öğretmenlere durumu anlatılmalıdır. Halbuki sarstımız bir kompozisyon oluşturulmalıdır. O zaman Parlatmentler, Devlet ve Hükümet erkânına durumu daha kolay arzedecek ve Türkiye ile sosyal ilişkilerin artırılması tabandan zorlayacaklardır. Özetle,

Ortadoğulu ölesterinin; biz, ülkemize Müslümanlık yönünden kusur ile baktıkları L sayfında nezerettikimiz Yeni Malakya Gazetesinin 12.11.1985 tarihli sayısında yazdığımız örnek eğitimci Mahmut Gairosen ile «H. Hulûsi Ateş Efendi ile Hulûsi Ateş'in bir söyleşi» başlıklı ilginç yazıyı aynıne nezer ediyoruz. Başbakanımız Sayın Turgut Özal'dan bu önemli konuya talimatlarını sübarsızlıkla bekliyoruz.

ELBİSTANIN SESİ

Orta Doğu'da yaşayan Müslüman din kardeşlerimiz, Müslüman Türk milletini, "İslâmlıktan uzak, Müslümanlıkla ilişkisi kesilen" bir millet olarak tanımaktadır. Buna sebep ise, İngilizler başta olmak üzere, Orta Doğu ile ilişkilerini artıran Avrupalı milletler öyle işlemişler. Beyinler öyle yıkanmış. Türk yöneticileri de bunun ya farkına varmamışlar ya da basit görmüşler.

Mânâda Birleştiğimizi Duyuramadık

Hâlbuki dünyada Müslümanlık kurallarının en gerçeğini bilen ve uygulayan, Müslüman Türk milletidir. Gerçi, bu badire kısmen aşılmıştır. Bu adımı atan önceki ve şimdiki hükûmet erkânından Allah razı olsun. Fakat aşılan badireden fazla uzaklaşamamış durumdayız. Bir nevi "yerinde sayar" durumdayız. Mânâda birleştiğimizi henüz tam empoze edememiş durumdayız. Yüzyıllardır Müslümanlığın savunuculuğunu yapan ve milletlere yayılmasına önayak olan; Türk Devleti, Türk milleti ve Türk âlimleridir. Bugün de aynı prensip ve şuurla devletimiz, milletimiz ve din âlimlerimiz olarak hizmete devam ediyoruz. Bu bir gerçektir.

...

Kalpten İnanmadıkça!..

Kısaca, Arap kardeşlerimizin kalplerine girmediğçe, onlara haldeki Müslüman olduğumuzu yürekten inandırmadıkça, Orta Doğu ile devlet ilişkileri yüksek düzeye varmaz, varamaz da.

Bunun çaresi mi? Arz edelim: Hacı Bayram Veli Hazretleri'nin Şeyhi, Darende'de medfun Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri'nin 12. torunu, aynı caminin İmam-Hatibi, okul, cami, talebe yurdu, yol, çeşme gibi hayır tesislerinin fahri önderi ve destekçisi, özetlersek sosyal dayanışma timsali H. Hulûsi Ateş başkanlığında, Arapçası kuvvetli değerli müftü ve vaizlerimizden bir "Türkiye'yi tanıtmaya" heyeti oluşturup, Orta Doğu ülkelerine, devletimizce gönderilmelidir. Ve bu güzide heyet, Orta Doğu camilerinde vaaz ve sohbet düzenleyip Kur'an okuyarak Müslümanlığın Türkiye'de hüküm sürdüğü anlatılmalıdır. Türk elçilerinin destek ve ora müftülerinin de katıldığı heyetle ilişkiler ve devlet erkânı ile görüşmeler sağlanmalıdır. "İşte biz buyuz!" denmelidir. Öyle ki, bilhassa okul idarecilerine ve öğretim üyelerine durum anlatılmalıdır. Hülâsa, sarsılmaz bir kamuoyu oluşturulmalıdır. O zaman parlamenterleri, devlet ve hükûmet erkânına durumu daha kolay arz edecek ve Türkiye ile sosyal ilişkilerin artırılmasını tabandan zorlayacaklardır elbette.

...

Başbakanımız Sayın Turgut Özal'dan bu önemli konuya talimatlarını sabırsızlıkla bekliyoruz.

Elbistan'ın Sesi Gazetesi'nin 15 Şubat 1988 tarihli nüshasında ise, Eğitimci-Yazar Hüsametdin Yınanç'ın "Aydın Bir Din Görevlisi Hulûsi Ateş" başlıklı yazısı Hazret'in ilmî ve kültürel yönü ile manevî yüceliğine işaret etmektedir:

“Aydın Bir Din Görevlisi: Hulûsi Ateş”

Bu zat, “Şeyh Hamd-i Veli” Camii İmam-Hatibidir. İçinde Cenab-ı Hak sevgisi kor gibi yanan bir tasavvuf ehlidir. İslâm dinini feyziyle yüklenmiş bir şahsiyet.

Yüzünden muhabbet akıyor. Güzel ve yüksek ahlakı ile ârif bir insan edası içinde. Pırıl pırıl bir yüz. Gönlünde nur var gibi. Marifetullahın zevkine erişmiş.

Hulûsi Efendi, ibadetini memleket sevgisine karıştırmış feyizli bir mutasavvıftır. Görüşleri müsbet, düşünceleri olumlu; içi memlekete dönük. Yücelikleri kazanmış bu insan ne kadar mütevazı! Bu tevazu ona büyüklük vermiş. Memleketi Darende’yi manevî ve maddî eserlerle süslüyor. Gıpta etmemek mümkün değil! Mimari niteliğe haiz bir cami, bir İmam-Hatip Lisesi binası, bir İlahiyat Fakültesi için yapılmış başka bir bina... Başbakan’la görüşmüş, bu binaya İlahiyat Fakültesi açılmasına söz almış. Anlatıyor ve bir çocuk gibi seviniyor. Modern, hemen hemen Türkiye’de görülmemiş bir hastane binası için bir plan; onun arsası, hesaba alınmış milyonlarca para temini...

Akıllı, kendisini bilen, halka açık gönüllü bir insan... Kalıcı, kendisini sonsuzlara kadar yaşatabilecek eserlerin yapımına gücünü katmış.

Yapılan ve yapılacak olan binalar onu öyle sarmış ki... Din sevgisi gibi... Bunları anlatırken Hulûsi Efendi’nin yüzü öyle bir ifadeye bürünüyor ki, görmeli! İçi memleketine dönük mutlu bir yaşantı içinde... Bir memleket sevdalısı... Ziyaretçilerini evinin büyük bir salonunda karşılıyor...

Şark-varî döşenmiş bir salon... Süssüz ama giyimi-kuşamı gibi... Bağdaş kurup oturuyor, nasihatlerini dinliyoruz. Güler yüzü ile ahlâki öğütler veriyor. Usanmadan dinliyoruz.

Sonra özene bezene kendi eliyle yerleştirdiği kütüphanesine giriyoruz.

Güzel Tertiplenmiş Bir Kitaplık...

Dolaplar, kitaplar, masa, sandalyeler... Ne kadar zevkli! Güzellik nefes alıyor gibi sanki... Kitaplık cehaletin karanlığını yenmek isteyen bir görünüş içinde... Büyük bir emek mahsulü olan manzaranın üzerinde kalınca bir defter var...

Tecessüs... Açıyoruz, gelen ziyaretçiler görüşlerini yazmışlar bu deftere... Bakanlar, profesörler, ilim adamları, ecnebler, milletvekilleri ve daha niceleri hep yazmışlar bu deftere düşüncelerini... Zevkle okunuyor, hayran kalmamak mümkün değil! Defter, Hulûsi Efendi'nin kişiliğini açıklıyor.

Defterin içindekiler basılsa Hulûsi Ateş'in biyografisi çıkacak ve mükemmel bir eser meydana gelecek. Yazımı Muhterem'in şu güzel beytini yazarak bitirmek istiyorum:

Varlığından boşal kim, yokluğa erişsin

Sözünü gerçek söyle Hulûsi'nin dili ol!

Hüsametîn Yinanç

1921'de Elbistan'da doğan Hüsametîn Yinanç, 1947'de Gazi Eğitim Enstitüsü'nden Türkçe Öğretmeni olarak

mezun olmuştur. Türkiye'nin birçok yerinde öğretmenlik ve idarecilik görevlerinde bulunmuştur. Hocaların hocası, müdürlerin müdürü Yinanç'ın en büyük eseri Elbistan'a bir lise kazandırmış olmasıdır. 28 Mart 2005 günü vefat etmiştir.

Yazımızı Hüsamettin Yinanç'ın H. Hulûsi Ateş Şeyhzadeoğlu Özel Kıtıplığı'nın özel defterine yazdığı kelimeleriyle bağlayalım:

“Pek Muhterem H. Hulûsi Beyefendi,

Bir gün sizi görmek iştiağıyla yanırıyordum. Allah'a çok şükür, muhterem hürmetkârı bulunduğum İsmail Hakkı Efendi'yle birlikte Elbistan'da görüştük. İçten bağlılığı-mı orada teyit ettim.

Bugün de ziyaretim beni mesut etti. Evinizin

22 SUBAT
1 9 8 8
PAZARTESİ
Yıl: 27 Sayı: 2768

ELBİSTANIN SESİ

Yazarmız Hüsamettin Yinanç'ın geçen sayımızdaki yazısını, sayın okuyucularınızın isteği üzerine tekrar neşrediyoruz:

BİR DOKUN

AYDIN BİR DİN GÖREVLİSİ
HULÛSİ ATEŞ

HÜSAMETTİN YINANÇ

Bu zat, "ŞEYH HAMİDİ VELİ CAMİİ İMAMI ve HATİBİ"dir. İçinde Cenab-ı HAK sevgisi kor gibi yanan bir tasavvuf ehlidir. İslam dininin feyizle yüklenmiş bir şahsiyet.

Yüzünden muhabbet akıyor. Güzel ve yüksek ahlak ile ARİF bir insan edası içinde. Pırıl pırıl bir yüz. Gönülünde nur var gibi. (MARİFETULLAH)ın zevkine erişmiş...

Hulûsi Efendi ibadetini memleket sevgisine karıştırmış feyizli bir mutasavvıftır. Gözlemleri müsbet, düşünceleri zâimî. İç memleketine dönük. Yücelikleri kazanmış bu insan ne kadar mütevazı? Bu tevazu ona bü-yüklük vermiş?. Memleketi DARENDE'yi manevi ve maddi eserlerle süslüyor. Gibta etmemek mümkün değil! Mimarî niteliğe ha-liz bir camii, bir İMAM-HATİP Lisesi binası, bir İlahiyat Fakültesi için yapılmış başka bir bina.. BAŞBAKAN'la görüşmüş bu binaya İlahiyat Fakültesi açılmasına söz almış. Anlatıyor ve bir çocuk gibi seviniyor. Modern, hemen hemen Türkiye'de görülmemiş bir hastane binası için bir plan; onun arası, hesaba alınmış milyonlarca para temin..

Akıllı, kendisini bilen, başka açık gönül-lü bir insan. Kalıcı, kendisini sonsuzlara ka-dar yaşatabilecek eserlerin yapımına gücünü katmış.

Yapılan ve yapılacak olan binalar. Onu öyle sarmış ki.. Din sevgisi gibi.. Bunları anlatırken Hulûsi Efendi'nin yüzü öyle bir ifa-deve bürünüyor ki.. görmeli! İç memleketine dönük mutlu bir yaşantı içinde.. Bir memleket sevdalısı.. Ziyaretçilerini evinin büyük bir salonunda karşılıyor.. Şark vari döşenmiş bir salon.. Süssüz ama, giyimi-kuşamı gibi.. Bağ-das kurup oturuyor. nasihatlarını dinliyor. Güler yüzü ile ahlakî öğütler veriyor. Usanmadan dinliyoruz.

Sonra özene bezene kendi eliyle yerleş-tirdiği kütüphanesine giriyoruz. Güzel ter-İplenmiş bir kütüphane..

Dolanlar, kitaplar, masa, sandalyeler. Ne kadar zevkil? Güzellik nefes alıyor gibi sanki. Kütüphane çehaletin karanlığını vermek isteyen bir görünüş içinde.. Büyük bir emek mahsulü olan Musanın üzerinde kalıncı bir defter var..

Tecessüs.. Acıyoruz, gelen ziyaretçileri görüşlerini yazmışlar bu deftere..

Bakanlar, profesörler, ilim adamları, oc-nebiler, millet vekilleri ve daha niceleleri hep yazmışlar bu deftere düşüncelerini.. Zevkle okunuyor, hayranılmamak mümkün değil.

Defter, Hulûsi Efendi'nin kişiliğini açıklıyor.

Defterin içindekiler başısa Hulûsi Ateş'in biyografisi çıkacak ve mükemmel bir eser meydana gelecek. Yazımı Muhterem'in şu güzel beyitini yazarak bitirmek istiyorum:

"Varlığından boşal kim, yokluğa erişsin.
Sözünü gerçek söyle Hulûsi'nin dili ol!"

bir müze, kitaplığınızın büyüklüğü beni çok mütehasıs bıraktı.

Evinizin bir ilim ve bir irşat ocağı olması takdire değer. Bu memleketin size ve sizin gibilere çok ihtiyacı olduğunu hissediyorum.

Allah'tan sağlık afiyet diler; sa'yinizin meşkûr, amelinizin daim olması temennisiyle ellerinizi öperim efendim.

19.10.1986

Hürmetkârınız

Emekli Lise Müdürü

Hüsamettin YİNANÇ"

Millî Gazete

Yıl: 10,

Hak Gelir Batıl Zail Olur

Fiyatı 700 Lira (KDV Dahil)

21 HAZİRAN 1990 PERŞEMBE

**Osman
Hulusi
Efendi**

Başyazı
Hasan Aksay

lerin görünmesini sağlamakta, insanların yolunu aydınlatmakta önemli bir imkandır. Onun içindir ki aralarımız, "Büyükük, büyüklerin yolunda yürünerek kazanılan bir değerdir." demişlerdir.

Merhuma Allah'tan rahmet, bütün sevenlerine ve Müslümanlara başsağlığı ve Sabr-ı Cemil dilerim.

**Osman
Hulusi
Efendi**

Başyazı
Hasan Aksay

Güzel ahlâk...

İnsanî güzelliğin, solmazlığın, ölmeliğin mayasıdır. Onun içindir ki Allah Resulü "Ben mekarimî ahlâkı tamamlamak için gönderildim" buyuruyor.

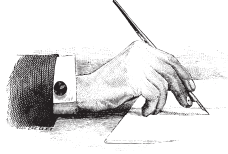
Güzel ahlâkın, insanın hayatında şekillenmesi, müşahhaslaşması lazımdır. Çünkü insan tasavvuru, mücceret olarak ahlâkın güzelliğini hayalleyebilmekten aciz kalmaktadır. O güzelliği ufkuna ulaşamamaktadır.

Geçen Cuma Allah'ın rahmetine uğurladığımız Osman Hulusi Efendi, güzel ahlâkı; o ahlâkın gerektirdiği tevazu ve dinamizmi kendisine bir hayat biçimi olarak seçmiş, sohbetine toplanan insanlara bu güzel ahlâkın sıcaklığını duyurmuş, onları bu güzelliikle doyurmuş, İslâm bahçesinde yetişmiş, yetişmiş müstesna şahsiyetlerden birisiydi.

Onun insanlara sevgisi en acılı zamanlarında bile, acılarını bastırarak ve hatta belki de unutturarak derecede baskın geliyordu. Damaçtı Dr. Metin beyle sıkça görüşme imkanımız olduğu için, ağır hastalığının sıkıntılarını yakından takip ediyordum. Komadan ve hastahaneden çıktıktan sonraki ziyaretimde, selamlayıp dönmek istedim. Fakat o, öyle bir gönül eriydi ki, bir gönül daha buldumu, hemen bir gönül bahçesi kuruyorlardı. Bu gönül bahçesine bütün dostlarını, kardeşlerini davet etmek istercesine, sevdiklerini, sevilen insanları soruyor, sanki gönül dostlarını sorarken onları, sohbetine, sofrasına davet etmek istercesine sesini ve soluğunu onlara uzatırken bütün acılarını unutuyordu. Zaten doktordan öğrenmek, hiçbir acısı olmayan kimsede görmek en tabii haldir.

Gönül bahçelerinde, dostların sevgi ve muhabbetlerinin sıcaklığında yaşamaya alışmış bir kimsede, beden acılarının gerilere atmakta her zaman bu derece başarılı olabilir miydi?

İslâm'ın aydınlığında yetişmiş, örnek insanlar, gökteki yıldızlar gibidirler.

Ardında Güzellikler Bırakan Hulûsi Efendi (k.s.)

İnsanlar dünyaya gelir, yaşar ve ahirete göçerler... Önemli olan kişinin ailesi için, vatanı için, milleti için, dini ve mukaddesatı için güzel ve yararlı işler yapmasıdır. Sonra da eserleriyle, bıraktığı kalıcı izleriyle, güzellikleriyle ardından hayırla ve rahmetle anılmasıdır. İmandan, ihlâstan ve samimiyetten yoksun olarak bırakılan izler, gün gelir silinip gider. İnançla ve idealizmle bırakılan izler hiçbir zaman silinmez.

Herkes hayırla yâd edilmek, rahmetle anılmak ister. Bu güzel duygu insanın içerisinde, yaratılışında vardır. Peygamber Efendimiz, bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmuştur:

“İnsanoğlu öldüğü zaman amel defteri kapanır. Ancak dünyada iken şu üç şeyden birini yapmış olanın amel defteri

kapanmaz; iyilikler, sevaplar ölümünden sonra da amel defterine yazılmaya devam eder. Bunlar:

1- Sadaka-i cariyede bulunan. Yani geride cami, çeşme, okul, hastane gibi insanlığa yararlı eserler bırakan.

2- Faydalı ilim, yararlı ilmî eserler bırakan ve öğrenciler yetiştiren.

3- Kendisini hayırla yâd edecek, iyilikle anacak güzel evlat yetiştiren.”

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri Peygamberimizin yukarıdaki hadis-i şerifine uygun olarak aslında her üç maddeyle ilgili birçok eser bırakmıştır.

Yaptırdığı okullar, çeşmeler, hastaneler sadaka-i cariyeye olarak hizmete devam etmektedir. Dîvân'ı Mektûbât'ı Hutbeler'i ve binlerce insanın gönlüne nakşolan sohbetleri, mübarek sözleri dillerde dolaşmakta, yürekleri huzura kavuşturmaktadır.

Ayrıca en önemli eseri olan hayrû'l-halef evladı, H. Hamideddin Ateş Efendi, babasının isminin hayırla anılmasına vesile olmakta, ideallerini yaşatmaktadır.

Bu yazımızda, Hulûsi Efendi Hazretleri'nin ardından yazılanlar ile onun hakkında söylenenleri nakletmeye çalışacağız.

Gazeteci-Yazar Hasan Aksay, 21 Haziran 1990 tarihli Millî Gazete'deki "Osman Hulûsi Efendi" başlıklı Başyazısında Hazret'in güzel ahlakından ve örnek tavırlarından şöyle bahsedip onu hayırla yâd ediyor:

Güzel Ahlâk Sahibi Gönül Ehli...

“İnsanî güzelliğin, solmazlığın, ölmezliğin mayasıdır. Onun içindir ki Allah Rasûlü, “Ben mekarim-i ahlâkı tamamlamak için gönderildim.” buyuruyor.

Güzel ahlâkın insanın hayatında şekillenmesi, müşahhaslaşması lazımdır. Çünkü insan tasavvuru, mücerret olarak ahlâkın güzelliğini hayal edebilmekten aciz kalmaktadır. O güzellik ufkuna ulaşmamaktadır.

Geçen Cuma Allah’ın rahmetine uğurladığımız Osman Hulûsi Efendi, güzel ahlâkı, o ahlâkın gerektirdiği tevazu ve dinamizmi kendisine bir hayat biçimi olarak seçmiş, sohbetine toplanan insanlara bu güzel ahlâkın sıcaklığını duyurmuş, onları bu güzelliklerle doyurmuş, İslâm bahçesinde yetişmiş, yetiştirmiş müstesna şahsiyetlerden birisiydi.

Onun insanlara sevgisi en acılı zamanlarında bile, acılarını bastırarak ve hatta belki de unutturacak derecede baskın geliyordu. O, öyle bir gönül eriydi ki, bir gönül daha buldu mu, hemen bir gönül bahçesi kuruveriyordu. Bu gönül bahçesine bütün dostlarını, kardeşlerini davet etmek istercesine, sevdiklerini, sevilen insanları soruyor, sanki gönül dostlarını sorarken onları sohbetine, sofrasına davet etmek istercesine sesini ve soluğunu onlara uzatırken bütün acılarını unutuyordu. Zaten doktordan öğrenmek, hiçbir acısı olmayan kimse olarak görmek en tabii haldi.

Merhuma Allah’tan rahmet, bütün sevenlerine ve Müslümanlara başsağlığı ve sabr-ı cemil dilerim.”

Hatırası ve Eserleriyle Gönüllerimizde Müstesna Bir Yeri Var

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'ni tanıyan, öğrencilik yıllarından itibaren ona hayranlık duyanlardan biri de Darendeli Avukat Mustafa Kaftan'dır.

Temmuz 1990 tarihli Malatya Eğitim Vakfı Yayın Organı'nda, "Hacı Hulûsi Ateş'in Ardından" başlıklı yazısında duygularını şöyle dile getiriyor:

"Hacı Hulûsi Ateş'i ebedî istirahatgâhına tevdi edeli henüz birkaç hafta oluyor.

Birkaç yıl, birkaç asır da geçse adı, hatırası ve eserleriyle gönüllerimizdeki müstesna yerini hiçbir faninin doldurması mümkün olmayacaktır. Hacı Hulûsi Ateş'ten bahsetmek elbette yürek ister! Cesaret ister!

Ben O'nun çok iyi bildiğim hoşgörüsüne sığınarak bu sütunlarda duygularımı birkaç satırla dile getirmek isterim. 1936-37 yıllarında Darendede Cumhuriyet İlkokulu'nda öğrenci iken, yakından tanıma şansına ermiştim rahmetliyi. Hafifçe daima sağa eğik uzunca boyu, siyah sakalı, sakın ve de mütebessim ve mütevekkil çehresi ile adeta bir erkek güzeliydi gençlik yıllarında. Davranışlarıyla, yumuşak ses tonuyla, muhatabına işittirecek kadar temkinli ve etkiliydi. Çocukluk yaşımın bendeki etkisiyle iddia edebilirim ki ta gençlik yıllarında bile saygın ve etkin bir kişiliği vardı. Kendisini bir ziyaretimde bu toplantılardan bahsetmiştik. Çoğu rahmete ulaşan dostlarından söz etmiştik. Birçok kereler onlara ve kendisine abdest suyu dökerken çocukluk yaşımın anılarını tazeleyince bana:

HACI HULUSİ ATEŞ'İN ARDINDAN

Mustafa KAFTAN

Hacı Hulusi Ateş'i ebedi istirahatgâhına tevdi edeli henüz birkaç hafta oluyor. Bir kaç yıl, bir kaç asır da geçse adı, hatırası ve eserleriyle gönüllerimizdeki müstesna yerini hiçbir faninin doldurması mümkün olmayacaktır.

Hacı Hulusi Ateş'ten bahsetmek elbette yürek ister! Cesaret ister! Ben O'nun çok iyi bildiğim hoşgörüsüne sığınarak bu sütunlarda duygularımı bir kaç satırla dile getirmek isterim.

1936-37'li yıllarda Darende Cumhuriyet İlkokulunda öğrenci iken,yakından tanıma şansına ermişim, rahmetli ağbeyimizi.

Hafifçe daima sağa eğik uzunca boyu, siyah sakalı, sakin ve de mütebessim ve mütevekkil çehresi ile adeta bir erkek güzelyıd gençlik yıllarında.

Davranışlarıyla, yumuşak ses tonuyla, muhabatına iştirecek kadar temkinli ve etkiliydi.

Bir grup kendi dostlarıyla yaptığı ev ziyaretlerinde,o tarihte çocukluk yaşımın beneki etkisiyle iddia edebilirim ki ta.. gençlik yıllarında bile saygın ve etkin bir kişiliği vardı.

Kendisini bir ziyaretimde,bu toplantılardan bahsetmiştik. Çoğu rahmete ulaşan dostlarından sözetmiştik. Bir çok kereler onlara ve kendisine apdest suyu dökerken çocukluk yaşımın anılarını tazeleyince bana:

- Sen bize teberiksin!.. diyerek mükâfatların en yücenesini bağışlamıştı.

Ölümünden on beş gün kadar evvel,O'nu son olarak Üsküdar'daki evinde ziyaret ettim. Hastaydı. O eski Ağbeyimizden vücut olarak, beden olarak çok şey eksilmişti. Buna karşın, şimdiki kadar memleketimize verdiği eserleri hiçimseyerek hiçbir şey yapmamış olmanın engin tevazuu içinde Darende'ye bir hastane yapılmasının kafasındaki projesini anlatımdaki tavriyla zindeydi, gençti.

Ömrü vefa etmedi bu arzusunun gerçekleşmesine. Bana kalırsa bu arzusu, O'nu sevenlere verdiği, İma edebildiği son mesajı idi. Bunu gerçekleştirmek ise onlara kalyordu...

Hacı Hulusi Ateş'in uhrevi ve manevi alemdeki yeri ve konumu ile ilgili olarak birşeyler yazabilmenin benim için çok zor olduğunu söylemişim. Bunu böyle ifade ettikten sonra dünyevi alemde, topluma ve de insanlığa yaptığı hizmetlerin en başında, şüphesiz; kendi engin,barışçı ve hoş görülü üstün kişiliğini çevresine kabul ettirebilmiş olmasını sayabilirim.

Bu, her faniye nasip olabilecek bir olay değildir.

Daha açık bir ifadeyle söylüyorum, Hacı Hulusi Ateş'i taniyan, O'nun rahle-i tedrisinden geçen hiç bir insanda. düşmanlık, kin, haset duyguları yer etmez... Türk toplumunda ve cehaletin yaygınlaştırdığı şeytanın kemirdiği bu dünyada,insan oğlunun beynini saran parazitler eriyip gider...

Darende ve yöresi uzun yılların birikimi ile kavga, düşmanlık ve husumet çemberinin içinde hasta ve muzdarip iken bu duygular H. Hulusi ağbeyimizde yerini gerçek manada barışa terkmiş, bir çok aileler O'nun bilfiil tavassutu ile el sıkışmışlar, Darende'nin memleketimizin yatıştırdığı bu müstesna şahsiyetin öncülüğünde Allahın ve yasalardan emirlerine gönülden uymak faziletine ermişlerdir.

Yukarıda değindiğim son Üsküdar ziyaretimde, oturduğu döşeğin ucuna ilşerek tuttuğum ellerinin unutamayacağım sıcaklığında bunları konuşmuştu, rahmetli ağbeyimizle.

Ruhu şad, mekânı cennet olsun!

- Sen bize teberiksin (teberrük?), diyerek mükâfatların en yücesini bağışlamıştı.

Ölümünden on beş gün kadar evvel O'nu son olarak Üsküdar'daki damadının evinde ziyaret ettim. Hastaydı. O eski Ağabeyimizden vücut olarak, beden olarak çok şey eksilmişti. Buna karşın, şimdiye kadar memleketimize verdiği eserleri hiçimseyerek hiçbir şey yapmamış olmanın engin tevazuu içinde Darende'ye bir hastane yapılmasının kafasındaki projesini anlatımdaki tavrıyla zindeydi, gençti.

Ömrü vefa etmedi bu arzusunun gerçekleşmesine. Bana kalırsa bu arzusu, O'nu sevenlere verdiği, ima edebildiği son mesajı idi. Bunu gerçekleştirmek ise onlara kalıyordu...

Her Faniye Nasip Olabilecek Bir Olay Değildir

Hacı Hulûsi Ateş'in uhrevi ve manevî âlemdeki yeri ve konumu ile ilgili olarak bir şeyler yazabilmenin benim için çok zor olduğunu söylemiştim. Bunu böyle ifade ettikten sonra dünyevi âlemde, topluma ve de insanlığa yaptığı hizmetlerin en başında, şüphesiz; kendi engin, barışçı ve hoşgörülü üstün kişiliğini çevresine kabul ettirebilmiş olmasını sayabilirim.

Bu, her faniye nasip olabilecek bir olay değildir.

Daha açık bir ifadeyle söylüyorum: Hacı Hulûsi Ateş'i tanıyan, O'nun rahle-i tedrisinden geçen hiç bir insanda, düşmanlık, kin, haset duyguları yer etmez... Türk toplumunda ve cehaletin yaygınlaştırdığı şeytanın kemirdiği bu dünyada, insanoğlunun beynini saran parazitler eriyip gider...

Darende ve yöresi uzun yılların birikimi ile kavga, düşmanlık ve husumet çemberinin içinde hasta ve muzdarip iken bu duygular H. Hulûsi Efendi'de yerini gerçek manada

barışa terk etmiş, birçok aileler O'nun bilfiil tavassutu ile el sıkışmışlar, Darende'nin, memleketimizin yetiştirdiği bu müstesna şahsiyetin öncülüğünde, Allah'ın ve yasaların emirlerine gönülden uymak faziletine ermişlerdir.

Yukarıda değindiğim son Üsküdar ziyaretimde, oturduğu döşeğin ucuna ilişerek tuttuğum ellerinin unutamayacağım sıcaklığında bunları konuşmuştuk, rahmetli ile.

Ruhu şad, mekânı cennet olsun!"

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin ahirete irtihalinin sene-i devriyesinde onu anmak ve anlamak için yapılmaya başlanan sempozyumların ilki, 1991 yılında yapılmıştı.

Edebiyatçı Yazar Ahmet Kabaklı misafir olarak katıldığı sempozyumda çok anlamlı ve tesirli bir konuşma yapmıştı. Aynı duygularını Türk Edebiyatı Dergisi'nin Temmuz sayısında da şöyle kaleme almıştı:

Bir İnsan Bir Umman

"Cumartesi ilim irfan tutkunlarıyla beraber Darende'ye gitmek nasip oldu. 26 Mayıs Pazar günü, Darende halkının, Gürün, Malatya, Sivas, Kayseri ve Ankaralı misafirlerin gönül ayağı ile koşup can kulağı ile dinledikleri bir anma günü, bir dostlar sohbeti oldu.

Profesörler, on kadar doçent, bir o kadar fikir adamı, bakanlar, valiler, kaymakamlar, belediye başkanları ve inanmış Darende halkı... Hem bizimle hasret giderdiler hem de bizi hasrette koydular.

Bu gönül toplantısını üstün bir nizam içinde başaran, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı idi. İlim ve irfan

TÜRK EDEBİYATI TEMMUZ / 91

BİR İNSAN BİR UMMAN

AHMET KABAKLI

Cumartesi ilim irfan tutkunlarıyla beraber Darende'ye görmek nasib oldu. 26 Mayıs Pazar günü, Darende halkının, Gürün, Malatya, Sivas, Kayseri ve Ankaralı misafirlerin, gönül ayağı ile koşup can kulağı ile dinledikleri bir anma günü, bir dostlar sohbeti oldu.

Profesörler, on kadar doçent, bir o kadar fikir adamı, bakanlar, valiler, kaymakamlar, belediye başkanları ve inanmış Darende halkı... Hem bizimle hasret giderdiler, hem de bizi hasrete koydular.

Bu gönül toplantısını üstün bir nizam içinde başaran Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı idi. İlim ve irfan sohbeti (sempozyum) Bursa'nın "Somuncu Baba" veya "Ekmekçi Koca" diye bildiği Şeyh Hâmi-i Veli ve onun, bir yıl önce, Beka âlemine göçen, 12. nesilden torunu Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi için yapıyordu. Vakfın başında, şair ve müşşid Hulûsi Efendi'nin oğlu H. Hamideddin Ateş, ağırbaşlı halleri ve derin bakışları ile babasından, dedelerinden nişan veriyordu.

Darende'yi gezdik... Harput'umuza komşu olan bu diyarı da meğer tanıymıyormuşuz. Vaktiyle 300 bin nüfuslu bir ilim, irfan, tarikat yuvası olduğu, Somuncu Baba'nın orayı, ebedi vatan edinmesinden ve Mevlâna'nın babası Bahaeddin Veled'in, Karaman'a göç ederken orada uzun süre misafir kalmasından da anlaşıyor.

İpek yolu işlemez olunca, Darende'nin ekmeği kosulmuş. Şimdi, Türkiye'nin her yerinde, en fazla hemşehrisi bulunan beldelemizden biridir. Ülkemizin her yerinde, teşebbüs, azim, haysiyet ve gayretleri ile zengin olan Darendelilerin artık, kulu vatanlarına ve ilk irfan ocaklarına dönerek, fabrika, okul, kitap, işyeri, turizm ve imar yatırımları yapmaları beklenmektedir.

Turizm; sulama, okul yatırımları Hacı Hulûsi Efendi'nin teşebbüsleri veya ricaları ile başlamış bulunuyor. Kayalar arasından derin kıvrımlarla akan Tohma suyunun Gürünar denilen inanılmaz maynilikte kaynağı, mabetleri maalesef yıkılmış fakat kendileri ilâhî ağaçlar gibi ayakta duran Selçuklu, Osmanlı minareleri... Hamam, medrese, camii külliye ve Tohma'ya iki yüz metre yükseklikten bakan Zengibar kalesi ile Darende, geçmişteki kadar güzel olmaya layıktır. Ancak; bereketli ovasını sulamak, erozyon sınırsız "taş buğrı" ortaya çıkan dağları yeşertmek için devletin ve zenginlerden yatırım beklenmektedir...

Hulûsi Efendi merhum , sağ olsaydı, hiç kimseyi incitmeden:

"Benim güzel zenginlerim, güzel aydınlarım, Allah'ın nûru tecelli etmiş insanlarım... Daima ve her şeyi vatandan söküp almak alışkanlığı bırakalım da artık, vatana vermek, onu onarıp daha feyizli kılmak safhasına dönelim. Bakın, Avrupa öyle yaptığı için, sonsuz İslâmın tepesinde şöyle tehdit kılıcı kesildi" dedi.

Uzun süre dünyada birlikte soluk almamızla rağmen Osman Hulûsi Efendi'yi sağlığında tanıyamamış olmak, beni üzdü. Aslında onu şiirleri ve hizmetleri ile de tanıyabiliirdik. Lâkin, çoğunlukla şiir ve keramet taklitçilerinin korktuğumuz için, ona dikkatle bakamamışız. Her şey nasib... Vefatından sonra, şiirlerini görüp tertemiz ömrünün menkıbelerini dinledikten sonra işte rahmet selâmlarımızı sunmaya, can atıyoruz.

İnanılmaz ölçülerde Darende ve geniş çevresinin yapıcı, onarıcı bir öncüsü olmuş... O kıt imkânlar içinde 300 yataklı bir öğrenci yurdu, Tohma suyu kenarından Kudret Hamamı'na vardanan bir köprü, Somuncu Baba adına zengin bir kütüphane, bir ipik fabrikası (kurduğu vakaf yoluyla, ayrıca rica ve kelkincileriyle) inşa ettirmiş.

Hulûsi Efendi, gönül yapmayı her onarıma üstün tutan Yunus Emre ve (aslında İslâm tasavvufu) yaşayışını, onun yapıcı, verimli, şefkatli tavrı ve tutumunu devam ettiren gerçek bir ruh öncüsü olması... Bunu yalnız halka öğrettiği güzel İslâm'da ve "gönülsüzlüğünün" derinlerinde buluyoruz. "Divân-ı Hulûsî-i Darende'vi" sinde de görüyoruz.

Yalnız şu gazelindeki öğütler, 20. Asır sonunun, ruhu yaralı, beyni karıncalanmış, bakışı kısırlaşmış insanlığın, yeni uçuş ufukları sağlayabilir (Dokuz beytin yalnız beşini sunuyorum):

Alemî sen, kendinin kölesi kulu sanma
Sen Hak için âlemin kölesi ol, kulu ol
Garezsiz hem ivazsız hizmet et her canıyla
Kimsesizin, düşkünün ayağı ol, eli ol
İncime sen kimsesi, kimseye incime hem
Güler yüz, tatlı dilini, her ağzın balı ol
Güneş gibi şefkatli, yer gibi tevazulu
Su gibi sahavetli, merhametle dolu ol
Varlığın boş kal, yoksulla erişişin
Sözünü gerçek söyle Hulûsî'nin dili ol
Açış konuşmasında, şiir gibi samimi sözlerle, onu anlatan M. Sami Erdem bey şunları söyledi idi:
"Sevmeyi sevmeyi onda görmüş bizler, bayramı ziyareti onda bulmuş bizler; herşeyimizi ondan almış bizler... Ağlasak da hoş, sevinsek de hoş, dövinsek de hoş, övünsek de hoş... Onun Divân'ını okumak, onun hayatını yaşamak gerek..."

sohbeti (Sempozyum) Bursa'nın "Somuncu Baba" veya "Ekmekçi Koca" diye bildiği Şeyh Hâmid-i Velî ve onun, bir yıl önce, beka âlemine göçen 12. nesilden torunu Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi için yapılıyordu.

Vakfın başında, şair ve mürşid Hulûsi Efendi'nin oğlu H. Hamideddin Ateş, ağırbaşlı halleri ve derin bakışları ile babasından, dedelerinden nişan veriyordu.

Uzun süre dünyada birlikte soluk almamıza rağmen Osman Hulûsi Efendi'yi sağlığında tanıyamamış olmak, beni üzdü. Aslında onu şiirleri ve hizmetleri ile de tanıyabilirdik. Lâkin çoğunlukla şiir ve keramet taklitçilerinden korktuğumuz için, ona dikkatle bakamamışız. Her şey nasib... Vefatından sonra, şiirlerini görüp tertemiz ömrünün menkıbelerini dinledikten sonra işte rahmet selâmlarımızı sunmaya can atıyoruz.

Darende ve Geniş Çevresinin Yapıcı, Onarıcı Bir Öncüsü Olmuş...

İnanılmaz ölçülerde Darende ve geniş çevresinin yapıcı, onarıcı bir öncüsü olmuş. O kıt imkânlar içinde 300 yataklı bir öğrenci yurdu... Tohma Suyu kenarından Kudret Hamamı'na vardırان bir köprü, Somuncu Baba adına zengin bir kütüphane, bir iplik fabrikası (kurduğu vakıf yoluyla, ayrıca rica ve telkinleriyle) inşa ettirmiş. Hulûsi Efendi, gönül yapmayı her onarıma üstün tutan Yunus Emre ve (aslında İslâm tasavvufu) yaşayışını, onun yapıcı, verimli, şefkatli tavır ve tutumunu devam ettiren gerçek bir ruh öncüsü olması... Bunu yalnız halka öğrettiği güzel İslâm'da ve "gönülsüzlüğünün" derinlerinde bulmuyoruz. "Divân-ı Hulûsî-i Darendevî"sinde de görüyoruz."

TÜRK EDEBİYATI TEMMUZ / 91

Hacı Osman Hulûsi Ateş Efendi

SAMİ ERDEM

Hayatı boyunca çok mütevazı, son derece hoşgörülü, ulaşılamayacak kadar öğretici ve tatbikatçı, düşündüğü her şeyi işareti veya bakışı ile anlatan Es-Seyyid Hacı Hulûsi Efendi Hazretleri çok köşeli kristal bir prizmaya benzetilebilir. Kristalin cevheri iman, hücreli sünnet, molekülü farz, ışığı tarikat, bütünü insanlıktır. Ben bu kristal prizmayı gören, çocukluğumdan beri ışık hüzmelerinin aydınlattığı çizgilerde yol bulmaya çalışan ve öğreticilik kavramı içindeki kerametlerinden istifade eden şanslı aciz kullardan biriyim. Muhtaç olan insan, ihtiyacına göre kristal prizmanın hangi köşesine bakar, hangi köşesinin ışığına sığınırsa orada cevap bulur, orada ihtiyacı giderilir. Akıl almak isteyen us köşesine, servet sahibi olmak isteyen dünya köşesine, derviş olmak isteyen tarikat köşesine, derman bulmak isteyen tıp köşesine, politikada zirveye çıkmak isteyen siyaset köşesine, alim olmak isteyen ilim köşesine, aşık olmak isteyen çile köşesine, vel-hasil isteğine göre bir köşesine sığınan herkes muradına ermişir.

Sevgili Peygamberimizden bugüne kadar gelen iman çizgisindeki bütün

Hacı Osman Hulûsi Ateş Efendi kütüphanesinde

sevgi ve keramet halkalarını içinden geçerek olgunlaşmış ve vecd halinde kalemle aldığı beyitleriyle Divan-ı Hulûsi'yi meydana getirmiştir. Ezelden başlayan oluşumunda Somuncu Baba'yı, Hacı Bayram Veli'yi, Mevlâna'yı ve cümle Evliya-ı Enbiya'yı bünyesinde meczutmuş ve etrafına her köşesinden bir ışık saçmıştır. Mevlâna'yı isteyen divanını okusun, Somuncu Baba'yı arzulayan Darend'e koşsun, Hacı Bayram Veli'yi özleyen kerametlerine baksın, evliya-yı isteyen hayatını öğrensin. Es-Seyyid Hacı Hulûsi Efendi sanki güzelliğini Peygamber Efendimizden, yiğitliğini Hazreti Ömer Efendimizden, ilâhilerindeki güzelliği Hazreti Osman Efendimizden, okumaya verdiği önemi Hazreti Ali Efendimizden

almıştı. Çocuklarını toprağa koyup gözyaşı dökmeyen, hasta döşeginde Allah'tan şifa dilemeyi nefsi-ne yakıştıramayan, aç kalıp fakir doyuran Efendi Hazretlerini ancak Divan-ı Hulûsi anlatabilir. Benim gibi aciz bir kul'un tarif için yan yana dizdiği kelimeler ummanda bir zerre bile olmaz.

Hacı Hulûsi Efendi Hazretlerinin sosyal düşüncesi, cemiyet faaliyetleri ve ilgili eserlerine baktığımız zaman, Es-Seyyid'lik ile tarikatın, tarikatla keramet, kerametle şehavetin, şehavetle immetin ne demek olduğunu ve neler yapabileceğini görmek mümkündür. Misal mi isteriz? Restore ettirdiği eski eserler, yaptırdığı camiler, inşa ettirdiği kız ve erkek sanat okulları, lise, İmam Hatip okulu ve yurt-

lar, kütüphane, hamam ve köprüler, çevrelerinde irşat mahalli olmuşlardır. Ayrıca, Efendi Hazretlerinin yaptırdığı İlahiyat Fakültesi, hâlâ kuruluşuna münasade etmek kanununa beklemektedir. Yerini hazırladığı hastahanelerin plan ve çalışmalarını devam ettirmektedir. Kurtduğu vakfın en önemli görevi ve kendisini sevdiğini iddia eden bizlerin borcu; sağlığındaki istek ve talimatlarını yerine getirmektir. Zira içimizde duası ile yüksek mevkilere gelmiş yöneticilerimiz, kerameti ile çok zengin olmuş iş adamlarımız, desteği ile başarılı olmuş siyasilerimiz ve isteği ile zirveye ulaşmış sanatkarlarımız vardır. Gayret bizden himmet Efendi Hazretlerinden olursa Yüce Allah başarıya ulaştırır.

Efendi Hazretlerinin vefatından sonra Beytulab'ı elini öpmek isteyen hacılar mahzun, bayramlarda yolunu gözleyen hastalar çaresiz, kendisinden maddi ve manevi destek alan hapishanedeki mahpuslar öksüz kaldılar.

Sevmeyi sevilmeyi onda görmüş bizler, bayramı, ziyareti onda bulmuş bizler; herşeyimizi ondan almış bizler; ağlasak da hoş, sevinsek de hoş; dövinsek de hoş, övünsek de hoş...

Fazla yazmaya ne gerek yazamazsın,
Fazla söylemeye ne gerek çözemezsin,
Fazla yorulmaya ne gerek dizemezsin,
Divan-ı okumak gerek Divanı,
İhvânı dokumak gerek İhvânı.

Darendeli bürokratlardan Sami Erdem Bey de 1991 yılındaki sempozyumda çocukluk yıllarından itibaren yaşadığı hatıraları gözyaşları içerisinde dinleyiciler ve katılımcılarla paylaşmıştı. O da Türk Edebiyatı Dergisi'nin Temmuz/91 sayısında "Hacı Osman Hulûsi Ateş Efendi" adlı yazısında Hazret'ten şöyle bahsediyor:

Çok Köşeli Kristal Bir Prizma

"Hayatı boyunca çok mütevazı, son derece hoşgörülü, ulaşılamayacak kadar öğretici ve tatbikatçı, düşündüğü her şeyi işareti veya bakışı ile anlatan Es-Seyyid Hacı Hulûsi Efendi Hazretleri, çok köşeli kristal bir prizmaya benzemektedir. Kristalin cevheri iman, hücresi sünnet, molekülü farz, ışığı tarikat, bütünü insanlıktır. Ben bu kristal prizmayı gören, çocukluğumdan beri ışık huzmesinin aydınlattığı çizgilerde yol bulmaya çalışan ve öğreticilik kavramı içindeki kerametlerinden istifade eden şanslı aciz kullardan biriyim. Muhtaç olan insan, ihtiyacına göre kristal prizmanın hangi köşesine bakar, hangi köşesinin ışığına sığınırorsa orada cevap bulur, orada ihtiyacı giderilir. Akıl almak isteyen us köşesine, servet sahibi olmak isteyen dünya köşesine, derviş olmak isteyen tarikat köşesine, derman bulmak isteyen tıp köşesine, politikada zirveye çıkmak isteyen siyaset köşesine, âlim olmak isteyen ilim köşesine, âşık olmak isteyen çile köşesine, velhasıl isteğine göre bir köşesine sığınan herkes muradına ermiştir.

Güzelleri Örnek Almıştı

Hacı Osman Hulûsi Ateş Efendi, kütüphanesinde sevgi ve keramet halkalarının içinden geçerek olgunlaşmış ve vecd halinde kaleme aldığı beyitleriyle Divan-ı Hulûsi'yi meydana getirmiştir. Ezelden başlayan oluşumunda Somuncu Baba'yı, Hacı Bayram Veli'yi, Mevlâna'yı ve cümle Evliya-yı Enbiya'yı bünyesinde meczetmiş ve etrafına her köşesinden bir ışık saçmıştır. Mevlâna'yı isteyen Divan-ı'nı okusun, Somuncu Baba'yı arzulayan Darende'ye koşsun, Hacı Bayram-ı Veli'yi özleyen kerametlerine baksın, evliya'yı isteyen hayatını öğrensin. Es-Seyyid Hacı Hulûsi Efendi, sanki güzelliğini Peygamber Efendimizden, yiğitliğini Hazreti Ömer Efendimizden, ilâhilerindeki güzelliği Hazreti Osman Efendimizden, okumaya verdiği önemi Hazreti Ali Efendimizden almıştı. Çocuklarını toprağa koyup gözyaşı dökmeyen, hasta döşesinde Allah'tan şifa dilemeyi nefesine yakıştıramayan, aç kalıp fakir doyuran Efendi Hazretleri'ni ancak Divan-ı Hulûsi anlatabilir. Benim gibi aciz bir kulun tarif için yan yana dizdiği kelimeler ummanda bir zerre bile olamaz.

Restore ettirdiği eski eserler, yaptırdığı camiler, inşa ettirdiği kız ve erkek sanat okulları, lise, İmam Hatip Okulu ve yurtlar, kütüphane, hamam ve köprüler, çevrelerinde irşat mahalli olmuşlardır. Ayrıca, Efendi Hazretleri'nin yaptırdığı İlahiyat Fakültesi... Yerini hazırladığı hastane-nin plân ve çalışmaları devam etmektedir. Kurduğu vakfın en önemli görevi ve kendisini sevdiğini iddia eden bizlerin borcu; sağlığındaki istek ve talimatlarını yerine getirmektir. Zira içimizde, duası ile yüksek mevkilere gelmiş

yöneticilerimiz, kerameti ile çok zengin olmuş iş adamlarımız, desteği ile başarılı olmuş siyasilerimiz ve isteği ile zirveye ulaşmış sanatkârlarımız vardır. Gayret bizden, himmet Efendi Hazretleri'nden olursa Yüce Allah başarıya ulaştırır...

Fazla yazmaya ne gerek yazamazsın,
Fazla söylemeye ne gerek çözemezsin,
Fazla yorulmaya ne gerek dizemezsin,
Divan'ı okumak gerek Divan'ı..."

Seyyid Hacı Osman Hulûsi (Ateş)
Efendi'nin Hayatı Üzerine

Hamidettin Ateş ile...

Sayın Hocam bize kendinizi tanıtır mısınız?

Ben Seyyid Hacı Osman Hulûsi Ateş'in ikinci büyük oğluyum. 1960 Darende doğumluyum. İlk orta ve liseyi bitirdim. Liseden sonra Elbistan Müftüsü Ahmet Bilici (Rahmetli)'den Arapça tahsil yaptım. Askerlikten sonra ise İstanbul Beyazıt Camii İmam Hatipliği yapan İsmail Biçer'den Kur'an-ı Kerim üzerine Talim ve Terbiye gördükten sonra Malatya İmam Hatip Lisesi'ni dışardan bitirdim. Sivas'ın Selim Ağa Camii'nde ilk görevime başladım. Ağabeyimin trafik kazasında vefatı üzerine Darende Çarşı Camii'ne tayin oldum. 1986'da babamın emekli olması üzerine Şeyh Hamid-i Veli Camii'ne İmam Hatib olarak atandım. Halen bu vazifeyi sürdürmekteyim. Evliyim ve bir erkek çocuğum var. İsmi'nî Es-Seyyid Hulûsi koydum. Darende'de ayrıca müftü vekilliğini de yürütmekteyim. Bundan sonra babamın vekilliğini de devam ettireceğim. Onun vermiş olduğu nasihatları yerine getirmeye çalışacağım.

Sayın Hocam, Rahmetli S. Hacı Osman Hulûsi Efendi'nin hayatı hakkında, sizlerden bilgi alabilir miyiz?

Kardeşlerim, Babam Rahmetli, Hicri 1333 (1915) senesinde Darende'de doğmuş. Dedemin ismi Hasan Fevzi Efendi, annesinin ismi ise Fatıma

Hanım'dır. ONKİNCİ BATTINDA Şeyh Hamid-i Veli (K.S) (Somuncu Baba)'nın torunudur. 1945'te dedemin vefatı üzerine babam Şeyh Hamid-i Veli Camii'ne fahri imam olarak göreve başladı. 8 yıl fahri imamlıktan sonra, 1953 yılında 1987 yılına kadar bu camide

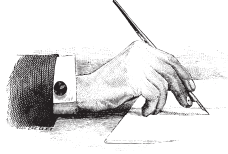

Hamidettin ATEŞ

görevini devam ettirdi.

1961'den beri Şeyh Hamid-i Veli İhya ve Onarım Derneği'nin başkanıydı. Şimdiye kadar 10'dan fazla derneğin başkanlığını yaptı. Darende'nin imarında, özellikle Darende İmam Hatip Lisesi, Balaban Şeyh Abdurrahman-i Erzincani Camii; 300 yataklı talebe yurdu ve buraların birçok köyünün, kasabasının, okulunun, caminin ve diğer SADAKA-İ Cariyenin yapımında çok emekleri geçmiştir. 1986 yılında Es-seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı'nı kurarak hiz-

metlerini genişletmiştir. Gayretleriyle Tohma Suyu kenarında Kudret Hamamı (Cavur hamamı)'na giden yolu açtırdı ve buraya köprü inşa ettirdi. Şeyh Hamid-i Veli Hz.Terinin Camii ve Türbesini İhya edip Somuncu Baba'nın ideali olan "Gavs'lığın yaşanması maksadı ile de içinde binlerce kitabı bulunan kütüphaneyi kurdu. Darende İplik Fabrikası'nın kurulmasında da çok emeği bulundu. Taceddin-i Veli Hz.Terinin eski külliyesinin bulunduğu arsa üzerine Taceddin-i Veli Mescidi ve Yatılı Kur'an Kursu inşa ettirmekte idi. Babam, Şeyh Abdurrahman-i Erzincani Camii'ni yaptırdıktan sonra altına bir de kütüphane kurdu. Ayrıca İmam Hatip Okulu'nun bulunduğu binanın yanında ek bir bina inşa ettirerek, İlahiyat Fakültesi açılması için büyük gayret sarfetti. Kendilerine ait "DİVAN-I HULÛSİ" adlı eserini geliri ile de Darende'mize 200 yataklı tam teşekküllü güzide bir hastahane binası yaptıracaktı. Bir de kendisine ait el yazması olan "MEKTUBAT" ı katibi olan Muhiittin Tütüncü tarafından. (Sivas'ta) Türkçe yazıldı. Bu eser basılmış olarak bulunmaktadır. Solama projesi (Gökpinar) için de gayret sarfetti. Sanat Lisesi'nin açılmasında da katkısı bulunmaktadır. Öğrencilerin tahsili ve giyimini için de gayret sarfederdi. Allah (CC) ın ve Resûlül-

H. Hamideddin Ateş Efendi'nin Dilinden Hulûsi Efendi (k.s.)

15 Haziran 2013 Cumartesi günü “İlim ve İrfan Medeniyeti” temalı olarak Darende’de Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı tarafından gerçekleştirilen Uluslararası Somuncu Baba ve Hulûsi Efendi Sempozyumu, muhteşem bir şekilde icra edildi. Bu yazımızda, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri’nin ahirete irtihalinden üç ay sonra Vakıf Mütevelli Heyet Başkanı H. Hamideddin Ateş Efendi ile yapılmış bir röportajı sizlerle paylaşacağım. Röportaja geçmeden önce, H. Hamideddin Ateş Efendi’nin tespitleriyle Hulûsi Efendi’nin irfan anlayışı üzerine söylediği inci misal sözlerini dikkatlerinize sunmak istiyorum:

İlmiyle, İrfanıyla, Bir Ahlâk Âbidesi

“Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri de almış olduğu mânevî terbiye neticesinde kalbî olgunluk kazanmış, zâhirî ilmin üstünde bir ufukla mârifete erişmiş kâmil insanlardandı. İnsanın ebedî mutluluğu için gerekli olan mârifetullâh ilmini elde etmenin sadakat yolundan geçtiğine şöyle işaret buyurmuştur:

İlm ile irfân arasan gevher-i pür-kân arasan

Derdlıye dermân arasan sıdkı bütünlerde bütün

İlim ve irfan gemisiyle marifet deryasına yelken açanlar ancak kemâl iklimine ulaşabilirler. Hulûsi Efendi Hazretleri ne güzel söyler:

İlm ü irfâna çalış sa'y-ı belîğ göster kim

Sebeb-i ma'rifet ile olasin ehl-i kemâl

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri, ilmiyle irfanıyla, bir ahlâk âbidesi olarak Sevgili Peygamber Efendimiz (sav.)'in sünnetine bağlı bir şekilde insanları terbiye etme vazifesini, yaşamış olduğu toplum içerisinde bizzat yaşayarak ve etrafındakilere örnek olmak suretiyle ortaya koyan, manevîyat dünyasının zirve şahsiyetlerindedir.

Onun eserlerinde ve mübarek kelimelerinde ilâhî sanatın sırları inci mercan misali bir hazinenin en önemli parçaları olarak durmaktadır. Onun bu gizli hazinelerini keşfeden okuyucular, ona daha ayrı bir hayranlık duymakta, daha ayrı bir özen ve hürmet göstermektedir. Onun bu yüce ufkunu fark edebilmekte, anlayabilmektedir. O'nu

anladıkça da ayrı bir huzur, ayrı bir mutluluk, ayrı bir sükûn deryasına erişmenin neşesini ve neşvesini yaşamaktadırlar.”

Bu yılki Sempozyum, bundan 23 yıl önce 15 Haziran 1990 tarihinin, yani Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'nin Somuncu Baba Haziresi'ndeki ebedî istirahat-gâhına defnedilişinin 23. sene-i devriyesi günü idi. Onun için 23 yılda ne kadar büyük işler başarıldığını, Somuncu Baba Külliyesi'nin açılış merasimine katılan binlerce insan bizzat müşahede etti. Somuncu Baba Dergisi'nin 153. Sayısı (Temmuz 2013) Külliye'nin açılış haberi ve kapağıyla taçlandı. Derginin başyazısından birkaç satırı burada zikredelim:

“Binalarla birlikte gönüllerin inşasını gaye edinen Vakfımız; Darend'e ve ÷lkemize güzel bir eser armağan etmiştir. 15 Haziran 2013 tarihinde Şeyh Hamid-i Veli/Somuncu Baba Külliyesi'nin açılışı çok geniş bir gönüllünün katılımıyla gerçekleşti. Somuncu Baba Hazretleri'nin: *“Bizim gülşendeki güller/Dururlar taze solmazlar/Hazân olup dökölmezler/Zemistânı bahar olmaz”* mısralarında beyan ettiği hakikat, yüzyıllar sonra yine canlı bir misalle gözler önüne serildi. Bir gülün taç yaprakları gibi sekiz sarmallı kubbesi, güzellikleri ve cennetin sekiz kapısını temsil eden ahşap kubbe yapısıyla gül diyarında yeni bir gül açıldı. Güzel kokusu o gün etrafa saçıldı. Vakıf Mütevelli Heyet Başkanı'mızın 2009 yılında başlattırıp titizlikle takip ettiği proje neticesinde eser, mamur bir bina olarak gözler önündeydi. Binlerce gönül dostu bu güzel ânı paylaşmak için uzak-yakın demeden yolları aşmış, sabahın erken saatinde

Somuncu Baba Külliyesi'nin avlusunu doldurmuştu. Birçok ziyaretçi ailesiyle, çocuklarıyla, bu tarihî zaman dilimine şahit olmak için akın akın yurdun dört bir tarafından Darende'nin yolunu tutmuş, güzide topluluğun içinde kendine bir yer bulmuştu.

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin ifadesiyle: *“Ufkumuzdan güneş doğdu/Nefsin karanlığın boğdu/Hidâyet hâdiden oldu/ Gelin dostlar bize gelin”* çağrısına kulak veren on binlerce insan, o gün Darende'deydi. Yeni inşa edilen cami ile bambaşka bir çehreye kavuşan külliye, mekânların genişliği kadar yüreklerin de herkesi kucaklayacak genişlikte olduğunu gösteriyordu. Birlik ve beraberlik ruhuyla manevî bir atmosferde, gönül kardeşliği ikliminde müstesna bir zaman dilimi yaşanıyordu. İleri ufuklara bakan Vakıf Başkanı'mızın yapımını arzu ettiği, bütün safhalarını en ince noktalarına kadar takip ettiği külliye inşaatının açılış ânı, aslında zamanın durduğu, tarihin altın harflerle yazıldığı bir fasl-ı güldü. Çünkü güneş ufuktan, bütün sıcaklığıyla herkesin üzerine doğmuş, gönülleri ısıtıyor, yürekleri ısıtıyordu.”

Şimdi de gelişmeleri ve hizmetleri daha iyi anlayabilmek için, bundan 23 yıl önce Eylül 1990 tarihli İslâm Mecmuası'ndaki röportajı birlikte okuyalım:

Sayın Hocam, bize kendinizi tanıtır mısınız?

Seyyid Hacı Osman Hulûsi Ateş'in küçük oğluyum. 1960 Darende doğumluyum. İlk orta ve liseyi bitirdim. Liseseden sonra Elbistan Müftüsü âlim, fâzıl Ahmet Bilici Efendi (Rahmetli)'den Arapça tahsil yaptım. Askerlikten sonra ise İstanbul Beyazıt Camii İmam Hatipliği yapan İsmail Biçer'den Kur'an-ı Kerim üzerine Talim ve Terbiye gördükten sonra Malatya İmam Hatip Lisesi'ni dışarıdan bitirdim. Sivas'ın Selim Ağa Camii'nde ilk görevime başladım. Ağabeyimin trafik kazasında vefatından sonra babama daha yakın olabilmek amacıyla Darende Çarşı Camii'ne tayin oldum. 1986'da babamın emekli olması üzerine, Şeyh Hamid-i Veli Camii'ne İmam Hatib olarak atandım. Halen bu vazifeyi sürdürmekteyim. Evliyim ve bir erkek çocuğum var. İsmi Es-Seyyid Osman Hulûsi koyduk. Darende'de ayrıca müftü vekilliğini de yürütmekteyim... Onun vermiş olduğu nasihatleri yerine getirmeye çalışacağım.

**Hulûsi Efendi (ks.), Sevdiklerini Allah (cc.)
İçin Severdi**

Sayın Hocam, rahmetli Seyyid Hacı Osman Hulûsi Efendi'nin hayatı hakkında, sizlerden bilgi alabilir miyiz?

Kardeşlerim, babam rahmetli, Hicrî 1331 (1914) senesinde Darende'de doğmuş. Dedemin ismi Hasan Fevzi Efendi, babaannemin ismi ise Fatıma Hanım'dır. On ikinci batından Şeyh Hamid-i Veli (ks.)/Somuncu Baba'nın torunudur. 1945'te dedemin vefatı üzerine, babam Şeyh Hamid-i Veli Camii'nde fahri imam olarak göreve başladı. 8 yıl fahri imamlıktan sonra, 1953 yılından 1987 yılına kadar da resmî olarak bu camide görevini devam ettirdi.

1961'den beri Şeyh Hamid-i Veli İhya ve Onarım Derneği'nin başkanıydı. Şimdiye kadar 10'dan fazla derneğin başkanlığını yaptı. Darende'nin imarında, özellikle Darende İmam Hatip Lisesi, Balaban Şeyh Abdurrahman-ı Erzincanî Camii; 300 yataklı talebe yurdu ve buraların birçok köyünün, kasabasının, okulunun, camiinin ve diğer sadaka-i cariyenin yapımında çok emekleri geçmiştir. 1986 yılında Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı'nı kurarak hizmetlerini genişletmiştir. Gayretleriyle Tohma Suyu kenarında Kudret Hamamı (Gevur Hamamı)'na giden yolu açtırdı ve buraya köprü inşâ ettirdi. Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri'nin Camii ve Türbesi'ni ihya edip Somuncu Baba'nun ideali olan "Gavs"lığın yaşaması maksadı ile de içinde binlerce kitabı bulunan kütüphaneyi kurdu. Darende İplik Fabrikası'nın kurulmasında da çok emeği bulundu. Taceddin-i Veli Hazretleri'nin eski külliyesinin bulunduğu arsa üzerine Taceddin-i Veli Mescidi ve Yatılı Kur'an Kursu inşâ ettirmekte idi. Babam, Şeyh Abdurrahman-ı Erzincanî Camii'ni yaptırdıktan sonra altına bir de kütüphane kurdurdu.

Ayrıca İmam Hatip Okulu'nun bulunduğu binanın yanında ek bir bina inşâ ettirerek, İlahiyat Fakültesi açılması için büyük gayret sarf etti. Kendilerine ait "Divan-ı Hulûsi" adlı eserin geliri ile de Darende'mize 200 yataklı tam teşekküllü güzide bir hastane binası yaptıracaktı. Bir de kendisine ait el yazması olan "Mektubat"ı, kâtibi olan Muhiittin Tütüncü tarafından (Sivas'ta) Türkçe yazıldı. Bu eser basılmış olarak bulunmaktadır. Sulama projesi (Gökpınar) için de gayret sarf etti. Sanat Lisesi'nin açılmasında da katkısı bulunmaktadır. Öğrencilerin tahsili ve giyimi için de gayret sarf ederdi. Allah (cc.)'ın ve Rasûlullah (sav.)'ın yolunda kat'i suretle gidileceğine inanır ve bu yolda gayret

sarf ederdi. Sevdiklerini Allah (cc.) için severdi. Gösterişten uzak kalırdı. Yaptığı hizmetleri gösteriş için yapmazdı. İlim erbabına hürmeti çoktu. Halkın bir an önce cehaletten kurtulmasını isterdi. İlimin girmediği yerlerden her türlü kötülüğün geleceğine inanırdı. “En büyük düşmanım nefsim.” derdi. Kimseyi incitmemeye gayret gösterirdi. Komşuluk ve akraba hukukuna riayet ederdi. “Hizmet Allah için.”, görüşünü benimserdi. Halkın takdirinden uzak durmaya çalışırdı.

Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri

Sayın Hocam, biraz da ecdadınızdan bahseder misiniz?

Ecdadımız olan Somuncu Baba Hazretleri'nin asıl adı, Şeyh Hamid-i Veli'dir. Kayseri'nin Akçakaya köyünde 1331 yılında doğduğu rivayet edilmektedir. Ebu Hamid-i Velî'ye Hamideddin-i Aksarayî, Ekmekçi (Koca), Somuncu Baba, Şeyh Hamid-i Veli, verilen diğer adlardır. Yıldırım Beyazıt zamanında yaşamış Hacı Bayram-ı Velî Hazretleri'ni yetiştirmiştir. Anadolu'ya “Gavs-ı Azam'lığı” getirmiştir. Niğbolu Zaferi'nin nişanesi olarak Bursa Ulu Camii inşâ edilmiş (1396-1399). Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri, caminin inşası esnasında küçükçe bir fırını ile ekmek pişirip işçilere ekmek vermiş. İşçiler de kendisinin Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri olduğunu bilmiyorlarmış. Bunun için de kendisine Somuncu Baba diye hitap ederler. Fırında ateşi yanmadığı halde ekmek pişirir. Bursa Ulu Camii'nin açılması için Osmanlı Sultanı Yıldırım Beyazıt, zamanın şeyhülislâmına emir verir. Şeyhülislâm da caminin açılması sırasında Somuncu Baba/Şeyh Hamid-i Veli'yi işaret ederek; “Zamanın velisi aramızda dururken bizlere düşmez.” der. Ve Somuncu Baba'yı minbere davet eder. Somuncu Baba

da Emir Sultan'a yanaşarak kulağına eğilip "Ya Emir'im, nihayet beni ele verdin." der ve hutbeye çıkar. Fatiha Suresi'nin yedi türlü manasını verir.

Zamanın Şeyhülislâm'ı olan Molla Fenari Hazretleri, "Fatiha Suresi'nin dört manası ancak bizim, gerisi ise Allah (cc.) ile Somuncu Baba Hazretleri arasında; bizim idrâkimiz dışındadır." demiş. Hutbeden sonra halk, Somuncu Baba'nın elini öpmek için Bursa Ulu Camii'nin üç kapısında da beklemişler. Her üç kapıdan da çıktığı ve her kapıdaki halkın Somuncu Baba'nın elini öptüğü

lah'ın (S.A.V) yolunda kat-i suretle gidilmesine inanır ve bu yolda gayret sarfederdi. Sevdiklerini Allah (CC) için severdi. Gösterişten uzak kalırdı. Yaptığı hizmetleri gösteriş için yapmazdı. İlim erbabına hürmeti çoktu. Halkın bir an önce cehaletten kurtulmasını isterdi. İlimin girmediği yerlerde her türlü kötülüğün gelmesine inanırdı. "En büyük düşmanın nefsim" dendi. Kimseyi incitmeye gayret gösterirdi. Komşuluk ve akraba hukukuna riayet ederdi. "Hizmet Allah için", görüşünü benimsedi. Halkın takdirinden uzak durmaya çalışırdı.

Sayın hocam biraz da EC-DADINIZDAN bahsedebilir miyiz?

Tabii efendim, inemuniyede. Ecdadımız olan Somuncu Baba Hz.'lerinin asıl adı, Şeyh Hamid-i Veli'dir. Kayseri'nin Akçakaya Köyü'nde 1325 yılında doğduğu rivayet edilmektedir. Ebu Hamid-i Veli'ye, Hamidettin-i Aksarayî, Ekmekeç Hoca (Koca), Somuncu Baba, Şeyh Hamid-i Veli, verilen diğer adlardır. Yıldırım Beyazıt zamanında yaşamış Hacı Bayram-ı Veli Hz.'lerini yetiştirmiştir. Anadolu'ya "CAVSI-AZAM'LICI" yaymış, Niğbolu Zafar'nın nişanesi olarak Bursa Ulu Ca-

Merhum Hacı Osman Hulûsi Efendi.

Merhum Hacı Osman Hulûsi Efendi - Şeyh Hamid-i Veli (Somuncu Baba) Türbesi Önünde.

mil'ni inşa ettirmiş. (1399) Şeyh Hamid-i Veli Hz.'leri Caminin inşası esnasında küçükçe bir firın ile ekmeğe pişirip işçileri ekmeğe vermiş, işçiler de kendisinin Şeyh Hamid-i Veli Hz.'leri olduğunu biliyorlardı. Bunun için de kendisine Somuncu Baba diye hitap ederlerdi. Firında ateşi yanmadığı halde ekmeğe pişirdi. Bursa Ulu Camii'nin açılması için Osmanlı sultanı Yıldırım Beyazıt, Zamanın Şeyhülislâm'ına emir verir. Şeyhül İslâm da caminin açılması sırasında Somuncu Baba'yı (Şeyh Hamid-i Veli) işaret ederek, "Zamanın Velisi aramızda durrurken bizlere düşmez" der. Ve Somuncu Baba'yı minbere davet eder. Somuncu Baba da Şeyhül İslâm'a yanaşarak kulağına eğilip "Ya Emir'im nihayet beni ele verdin" der ve hutbeye çıkar. Fatiha Suresinin yedi türlü manasını verir. Zamanın Şeyhül İslâm'ı olan Molla Fenari Hz.'leri "Fatiha süresinin dört manası ancak bizim, gerisi ise ALLAH (CC) ile Somuncu Baba Hz.'leri arasında; bizim idrâkimiz dışındadır" demiş. Hutbeden sonra halk Somuncu Baba'nın elini öpmek için Bursa Ulu Camii'nin üç kapısında da bekle-

mişler. Her üç kapıdan da çıktığı ve her kapıdaki halkın Somuncu Baba'nın elini öptüğü söyleniyor. Bu hadiseden sonra Bursa halkının fazla iltilafından rahatsız olarak rivayetlere göre Dua Çınarı denilen yerde kaybolduğu bir daha da Bursa'ya gitmediği söyleniyor. Somuncu Baba Bursa'da Akşemseddin ve bazı öğrencileri ile Aksaray'a gelmiş. Bundan sonra da Hacı Bayram-ı Veli'yi Ankara'ya tayin etmiş. Kendisi ise küçük oğlu ile birlikte (Halil Taybî) Darend'e yerleşmiş. Son günlerini burada geçiren Somuncu Baba 815 (Hicri) yılında Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur. Şimdi Şeyh Hamid-i Veli Camii'nde bir türbe içinde oğlu Halil Taybî ile beraber medfun bulunmaktadırlar. Allah (CC) rahmet eylesin.

Sayın Hocam her şey için teşekkür ederiz. Allah razı olsun. Hakkınız helâl edilsin.

Ben de teşekkür eder, tekrar beklerim. Allah'a emretmişiz.

İlimin alın olmasından üstünlüğü Peygambere inmemetine üstünlüğü gibidir.

Hadis-i Şerif

söyleniyor. Bu hadiseden sonra, Bursa halkının fazla iltifatından rahatsız olarak rivayetlere göre Dua Çınarı denilen yerde kaybolduğu, bir daha da Bursa'ya gitmediği söyleniyor. Somuncu Baba, Bursa'dan Akşemseddin ve bazı öğrencileri ile Aksaray'a gelmiş. Bundan sonra da Hacı Bayram-ı Veli'yi Ankara'ya tayin etmiş. Kendisi ise küçük oğlu ile birlikte (Halil Taybi) Darende'ye yerleşmiş. Son günlerini burada geçiren Somuncu Baba 815 (Hicri) yılında, Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur. Şimdi Şeyh Hamid-i Veli Camii'nde bir türbe içinde oğlu Halil Taybi ile beraber medfun bulunmaktadır. Allah (cc.) rahmet eylesin.

Sayın Hocam, her şey için teşekkür ederiz. Allah razı olsun. Hakkımızı helâl ediniz.

Ben de teşekkür eder, tekrar beklerim. Allah'a emanet olunuz.

KASIM 1989

Kültür ve İlahiyat Fakültesi - H. Hulusi Ateş (S.A.V.)

YIL: 2 SAYI: 23

DARENDELİ

'nin sesi

Darendelilerin obseğünlük haberleşme gazetesidir. Abonelere dağıtılır.

Yıllık abone ücreti: 40.000 TL'dir.

1-30 KASIM 1989

H.Hulusi Ateş, hasta yatağında Cumhurbaşkanı Özal'a seslendi:

"İlahiyat Fakültesi'ni bekliyoruz"

Darende'nin manevi başı Hacı Hulusi Ateş rahatsız. Yıllardır devam eden küçük rahatsızlığı ne denli hasta yatağında. Zayıf deki evinde istirahat ediyor ama, gönül hep Darende'nin bekleyen sorunlarında. Hasta yatağında "Su iç ne oldu, bu iç ne oldu?" diye sorup duruyor. Hele öyle bir üzerinde durdu şu konu var ki, söz uçuk ca güleri deliyor ve "Ne oldu bu İlahiyat Fakültesi vaudleri.. Bu kadar cabala dik, umutlanmaz bağladık, halem bir ses yok mu?" diye yakınıyor. Güleri hüzünlü deliyor.

Yıllardır sürüyor Daren deli'nin İlahiyat Fakültesi

● Bir süreden beri küçük rahatsızlığı sebebiyle Zaviye'deki evinde dinlenmekte olan H.Hulusi Ateş başta olmak üzere tüm Darendeliler Cumhurbaşkanı Turgut Özal'a sesleniyor ve "İlahiyat Fakültemizin bir an önce gerçekleştirilmesini diliyoruz" diyorlar.

● Yıllar önce yapımı tamamlanan ve bir fakültesinin kurulması için gereken her türlü ihtiyacı hazırlanmış bulunan binanın camları kırılıyor, kırılmaları idkükü yor, betonları dağılıyor. Bina, kendi haline terk edilmiş durumda.

beklentisi. Yıllardır politika çılar "Tamam, yapacağız" diyorlar, bir sonuç çıkmıyor. H.Hulusi Ateş in bu yük gayretleri ile yeterli ölçülerde yapılan, tüm ihtiyaçları karşılanarak öğrenme me hazır duruma getirilen İlahiyat Fakültesi binası, şu anda hareketsiz terk edilmiş durumda. Camları

kırılıyor, kırılmaları dökülüyor, betonları dağılıyor. Ve Darendeli, gelip geçtikçe "Yah umutlanmaz... Yah fakülte vaudleri" diye yükseklerini susuzuyorlar.

Sümdü bağta hasta yatağında H.Hulusi Ateş olmak üzere tüm Darendeliler söyleniyorlar:

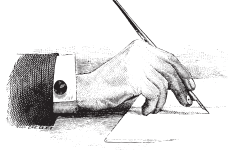
"Sayın Turgut Özal, Başbakanlığınız sırasında bildiren İlahiyat Fakültesi sözü vermişlerdi. Memleketimizden çıkan politikaçılara da baş vaudleri buydu. Sümdü Sayın Özal Cumhurbaşkanı oldu, Hayırlı uğurlu olsun. Allah memleketimize bağışlasın ve muvaffak etsin. Anacak Sayın Cumhurbaşkanı sizden, İlahiyat Fakültesi bizim bir an önce gerçekleştirilecek, öğrenimsiz hazırlanmış bu binada hizmete girmesi için gereken emir ve direktifleri vermediler mi bekliyoruz."

H.Hulusi Ateş: "İlahiyat Fakültemiz ne zaman gerçekleştirilecek?"

Yıllar önce yapımı tamamlanan fakülte binasının son durumu.

Hulusi Efendi (ks.)'nin Arzusu: Basından Belgelerle Darende İlahiyat Fakültesi

Darende; tarihî İpek Yolu'nun üzerinde bulunan ilim ve kültür şehridir. Aynı zamanda bu coğrafyanın ilim, kültür ve manevîyat merkezidir. Köklü tarihi, eşsiz doğal güzellikleri ve zengin kültür yapısıyla tarihten günümüze önemli, bu yerleşim yeridir.

Anadolu'nun İslâmlaşması sırasında verilen savaşlarda şehit düşen Seyyid Battal Gazi'nin amcası ve kayınpederi Hasan Gazi ise kendi adıyla anılan tepede yatmaktadır.

Darende; zengin tarihî mirası ve kültürel birikiminin yanında, yetiştirdiği insanlarıyla da Anadolu'nun irfana açılan pencerelerinden biridir. Özellikle Osmanlı döneminde yetiştirdiği paşalar, devlet adamları ve âlimleriyle ünlenmiştir.

Koca Ragıp Paşa; “Olamazsın beş beldenin birinden” meşhur sözü ile Osmanlıca tabirle “Belde-i Hamse-i Mu-tahhara” yani temiz, seçilmiş beş belde içerisinde; Divriği, Gürün, Eğin, Arapkir ve Darende’yi kastetmiş ve asırlardır bu tabir dilden dile aktarılarak bugünlere kadar gelmiştir.

Kabr-i şerifi Darende’de bulunan, Somuncu Baba adıyla bilinen Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri, Miladî 1331-1412 yılları arasında yaşamış, Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’in mübarek soyundan gelen, manevî âlemin kutup yıldızlarından olup, bulunduğu beldeye ışık tutmaktadır.

Tarih boyunca ilim merkezi olan Darende bugün de aynı özelliğini sürdürmektedir. Medreseler, külliyeler, kütüphaneler bölge insanının ilime, insana, kültüre ne kadar çok önem verdiği en güzel ispatıdır.

18. yüzyıldan itibaren yaptırılmış olan Abidin Paşa, Abdurrahman Paşa, Hatuniye, Cami-i Kebir, Hacı Hüseyin Paşa, Yusuf Paşa, Şeyh Hamid-i Veli Camii ve Medresesi ile Mehmet Paşa Cami ve Medresesi önemli hizmetler görmüşlerdir.

19. yüzyılın sonlarında Darende’de 20 İslâm, 4 Hıristiyan mektebi vardır. 1318/1900 tarihli kayıtlara göre, şehirde 5 medrese vardı. Bunlar Şeyh Hamid-i Veli, İzzet Hasan Efendi, Hamidiye, Osman Efendi Medreseleri idi.

Tarihî kayıtlara göre Gerimter’de Abdurrahman Erzincanî Camii’ne bitişik olarak bulunan Abdurrahman Erzincanî Medresesi, Mezgidan’da meşhur Müderris Hamza Efendi Medresesi, Darende’de, Hatuniye Medresesi, Müftü Hüseyin Efendi Medresesi, Müftü Hacı Enverî Efendi

Medresesi, Aşudu'da Müftü Ömer Şem'i Efendi Medresesi, Beybağı'nda ulemadan Tellioglu Bekir Efendi Medresesi, Kaldırım Mahallesi'nde Divan-ı Âlî Hocalarından İzzet Hasan Efendi Medresesi gibi medreselerdir.

“Osmanlı Medreselerinde İlim” adlı iki ciltlik eserin müellifi Malatyalı araştırmacı, ilim adamı Cevat İzgi'nin Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'ye bir mektup yazmıştır.

Şimdi sizlerle birlikte Cevat İzgi'nin mektubunu okuyalım;

24 Haziran 1989

Cumartesi, Bahariye

“Darende Cemile Hatun Medresesi dolayısıyla Daren-de'yi şenlendirerek yaşanılabilirleştiren değerli büyüğümüz,

Hulûsi Efendi katına:

Bitmez tükenmez hamd ile senâ bizleri yaratan Yüce Allah'a, sayısız sonsuz salât ile selâm bizlere gönderilen, kendisinden öncekilerin birincisi, kendisinden sonrakilerin sonuncusu olan biricik kılavuzumuz Muhammed Nebî'ye, yakınlarına, sahabelerine olsun.

Bundan sonra...

Değerli yetiştiricimiz!

Bu yazıyı içimden geldiği için yazmaktayım. Yazmam için birkaç sebep bir araya gelmişti. Bunların başında, çalışmakta olduğum İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi'nin Yazmalar Bölümü'nde şu sıra yürütmekte olduğumuz bir çalışma dolayısıyla Tokyo Üniversitesi,

Doğu Kültürü Enstitüsü'ndeki Daiber Koleksiyonu'nda saklı Arapça Yazmalar Kataloğu (Catalogue of the Arabic Manuscripts in the Daiber Collection Institute of Oriental Culture University of Tokyo 1988)'unda görmüş olduğum bir kayıt gelmektedir.

Bu kayda göre 1093/1682 yılında Alî b. Abdülkerîm b. Ya'kûb adlı biri tarafından Darende Cemile Hatun Medresesi'nde bir eser istinsah edilmiştir. Doğrusu bu kaydı görünce çok sevindim. Acaba dedim bu medrese hâlen ayakta mı? Değilse, izi kalmış mı? Aklıma siz geldiniz. Geçenlerde bir gazetede sizinle ilgili bir yazı çıkmıştı. Çok eskiden de çıkıyordu. Kitaplığınızda bulunan eşsiz değerdeki eserler cümle âlemin malûmu. Malatya denince zâten hemen akla gelen iki ilçemiz var. Bunlar tabii ki Darende ile Arapkir... Yerleri değerlendiren sizin gibi aydın kişiler yâni ışıklılar... Cemile Hatun Medresesi sağsa onarılmalı, değilse yeniden kurulmalı.

...

Sizin mektep, hastane yaptırma gibi girişimleriniz öyle sevindiriyor ki insanı; anlatamam. Varolun, sağolun! Allah sizin gibi kişilerin sayısını artırsın! Böyle olsun!

Darende'nin yetiştirdiği değerler çok... Birini bilirim... Adı Rüstem Zaloğlu... Öğretmendir, İstanbul'da oturur. Ama yüreği Darende'dedir. Bilmem tanır mısınız?

Bizler uzaktayız ama gönlümüz sizinle... Allah yolundaki çalışmalarınızı duydukça duygulanıyoruz.

Türkeli sizin gibi hizmetli, himmetli erleriyle büyüyecek, onların yardımlarıyla kalkınacaktır vesselam..."

Gönüldaşınız, ildaşınız

Cevat İZGÎ (imza)

Darendeli Tarihçi ve Eğitimci Rüstem Zaloğlu Anlatıyor:

“1960’lı yıllarda şimdiki Darendede İmam Hatip Lisesi’nin olduğu mevkiden Hulûs Efendi ile birlikte yürüyerek geçiyorduk. Efendi Hazretleri: “Oğul inşallah buraya İlahiyat Fakültesi yaptıracağız.” buyurdu.

Bu sözleri duyunca ben kendi aklımca, herhalde İmam Hatip Lisesi diyecekti lisanında İlahiyat Fakültesi çıktı diye düşündüm. Daha sonra 1969 yılında Darendede İmam Hatip Lisesi Yaptırma ve Yaşatma Derneği’ni kurdular. Hamiyetperver ve yardımseverlerin katkısıyla 1974 yılında İmam Hatip Lisesi eğitim ve öğretime başladı.

Aradan yıllar geçti. Bir defasında akrabamız olan Malatya Milletvekili Bülent Çaparoğlu ile birlikte yine İlahiyat Fakültesi mevzuunu açtılar.

Bende 1960 yıllarında lisanından dökülen o sözleri hatırladım ve kendilerine söyledim. Orada da ‘İnşallah Darendede İlahiyat Fakültesi açılacak. Biz görmesek de evladımız Hamid’imiz gayret gösterecek, o günleri sizler de göreceksiniz.’ buyurdu.

5 Kasım 1993 tarihinde Darendede İlahiyat Fakültesi’nin açıldığını bizzat müşahede ettik. Kuruluşunda emeği geçenlerden Allah razı olsun.”

1977 yılında Darendede’ye temel atmak üzere zamanın hükümet erkânından iki bakan gelir. Hulûsi Efendi o gün

cebinden maaşının tamamını çıkararak İlahiyat Fakültesi olacak binanın temelini hazırlayan ustaya verir: “Al bu parayı, iki koyun al, biz de İlahiyat Fakültesi’nin temel hazırlıklarını bitirip Bakanlar geldiklerinde buranın da temelini atalım.” diye buyurur. Hazırlıklar yapılır. Binanın temeli atılır. Yeni bina 1986 yılında tamamlanır. Öğrenci yurdu olarak kullanılması düşünülürse de, Hulûsi Efendi ısrarla “Buraya inşaallah İlahiyat Fakültesi açılacak.” buyurur. Bu arzusunu akademisyenlerin yanında daima dile getirir. İşte bu arzuyu destekleyen ilim adamlarının görüşleri...

İlim Adamlarının Hulûsi Efendi ve Darende İlahiyat Fakültesi’yle İlgili Görüşleri

“Pek muhterem zat Hacı Hulûsi Ateş Hocamızı Şeker Bayramı’nın üçüncü gününde şahsen tanımaktan büyük bir memnuniyet duymuş bulunuyorum.

Memleketin her problemi ile ilgilendiği gibi aydın din adamı yetiştirilmesindeki gayretleri de övgüye değer. Muhterem H. Hulûsi Ateş gibi aydın din temsilcilerimizin bulunmasından dolayı da ayrıca büyük bir bahtiyarlık duymaktayım. İnşallah İlahiyat Fakültesi kurulması gayretlerinin neticesini yakın zamanda bizler de görürüz. Memleketimizin bilim adamı yanında aydın din adamına olan ihtiyacı da göz önünde tutularak Muhterem Hocamızın bu konudaki gayretlerinin de sonsuz destek ve savunucusu olacağız. Sayın H. Hulûsi Ateş Hocamıza Türk-İslâm kültürüne olan gayretlerinden dolayı teşekkürlerimi arz ederim. Saygılarımla. 11.6.1986”

Prof. Dr. M. Engin GÖZÜKARA

(İnönü Üniversitesi Rektörü)

*****

“Darende’nin yetiştirdiği en soylu ailelerinden mütefekkir ve mutasavvıf Şeyh Hamid-i Veli’nin torunu olan âlim ve şair Hacı Hulûsi Ateş Beyefendi’yi değerli bir müze, kitaplık ve sanatın her çeşidinin zengin koleksiyonu bulunan tertemiz ve aydınlık köşkünde tanımakla çok memnun oldum. Türk kültür ve Darende tarihine yaptıkları bu yardımlar gerçekten övülmeye değer. Bu değerli hazinenin Üniversitemizde açılmasını yürekten istemek ve binası hazır İlahiyat Fakültesi’nde daha da değer bulacakları inancındayım.

Hacı Hulûsi Ateş Beyefendi’ye sağlık ve mutlu günlere erişmesi dileklerimiz ve en içten saygılarımı sunarım. 24 Ekim 1986 Cuma.”

Prof. Dr. Halide DOLU

İnönü Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Dekanı

*****

“Muhterem Hulûsi Efendi Hocamızın bu güzel kütüphanesi, Türk-İslâm kültürünün eşsiz eserleri ile dolu, Türk millî eğitimine çok büyük yardımlarda bulunan Hulûsi Hocamıza teşekkür borçluyuz. Nasıl yardımlarıyla Endüstri Meslek Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve diğer birçok müesseseler yapıldıysa, inşallah İlahiyat Fakültesi de kurulacaktır.

Muhterem Hocamıza tekrar şükranlarımı sunar, dualarını esirgememesi dileğiyle uzun ömürler niyaz ederim.

Hürmetlerimle. 19 Kasım 1988.”

Hasan Celal GÜZEL

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

*****

“Muhterem Hacı Hulûsi Ateş Hocamızı ziyaret etmekten duyduğum memnuniyeti bilhassa belirtmek istiyorum. Özellikle İmam Hatip Lise’mize yaptıkları değerli hizmetlerini ve bir İlahiyat Fakültesi açılması hususundaki samimi gayretlerini görmekten mutluluk duydum.

Dualarını diler, Cenab-ı Hak’tan Zât-ı Âlilerine hayırlı ve uzun ömürler niyaz ederim. 26.1.1989.”

Halil HAYIT

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bak. Din Eğitimi Genel Müdürü

*****

“Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi’yi bundan on yıl önce burada tanıdım ve yaklaşık bir gün beraberce çevreyi gezdik, dolaştık. Benden o tarihte bir İlahiyat Fakültesi açmamı istemişlerdi. Bu konuda ben de çalışmalar yaptırıldım.

Bu defa Malatya’da İnönü Üniversitesi’ni ziyaretim münasebeti ile öğrendim ki Darende İlahiyat Fakültesi açılmış bulunuyor.

Rahmetlinin o tarihteki isteklerinin gerçekleşmiş olduğunu görmekten mutlu oldum. Allah hayırlı etsin. 4 Mayıs 1995.”

Prof. Dr. Nihat NİRÜN

Hulûsi Efendi Hazretleri, Turgut Özal ile her görüşmesinde Çimento Fabrikası, olmazsa, İplik Fabrikası, Gökpınar Projesi ve İlahiyat Fakültesi'nin açılmasını dile getirir. Darende'nin bir fabrikaya değil birden çok fabrikaya ihtiyacı olduğunu söyler.

Hulûsi Efendi, Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî adlı eseri basılınca (1986) ilk Dîvân'ı Turgut Özal'a (o zaman Başbakan) hediye eder. Özal: "Bu kıymetli hediyeyi bana mı getirdiniz?" diyerek memnuniyetini belirtir. "Bu hemşehrinizden bir Darendeli olarak istediğiniz nedir?" deyince Hulûsi Efendi, ilk olarak Gökpınar suyunun Darende'ye getirilmesi, ikinci olarak da binası hazır olan Darende İlahiyat Fakültesi'nin açılmasını talep eder. Özal, Hulûsi Efendi'nin çok önemseydiği bu konularda gerekeni yapacağına dair söz verir.

Malatya Milletvekili M. Bülent Çaparoglu'nun "Meclis Hatıralarım" adlı eserinde Darende İlahiyat Fakültesi'nin kuruluşu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki görüşmelerdeki safahatı şöyle anlatılmaktadır:

Darende ve Darende İlahiyat Fakültesi

"Darende İlahiyat Fakültesi üzerinde fazla duruşumun sebebini anlatmadan önce Darende hakkında kısa bir bilgi vermek istiyorum.

Darende tarihin uzun yıllarından beri bulunduğu coğrafyada zaman zaman siyasî, kültürel, ilmî ve iktisadî yönden önemli bir merkez olmuştur. Bu cümleden olmak üzere bir zamanlar nüfusu 100 bini aşmış, bunu teyit eden o zaman ki şehrin kalıntılarından her 500 metrede bir minare olmak

üzere yedi-sekiz minarenin bir arada olduğu bugün de görül-
mektedir. Osmanlı Devleti'ne 40'a yakın paşa, sadrazam gibi
yüksek seviyede devlet adamı vermiş, Akşemseddin, Hacı
Bayram-ı Veli gibi büyük zatların hocası olan Somuncu Baba
(Şeyh Hamididdin-i Veli) gibi bir zatın türbesi ve ahfadının,
ayrıca saadattan birçok ailenin bulunduğu eski bir Müslü-
man Türk yerleşim merkezidir. Elyazması kıymetli eserlerin
bulunduğu bir de kütüphaneye sahip olan Darende, 15 küsur
sene dedem Halife Ağa'nın (babamın babası) da tahsil gördü-
ğü Cumhuriyet Dönemi'ne kadar süren medrese eğitimi ile
her devirde çevresine ilim irfan yaymayı sürdürmüştür.

Somuncu Baba ve Hacı Hulûsi Efendi

Yıldırım Beyazıt tarafından yaptırılan Bursa Ulu Ca-
mii'nin Cuma günü açılışında hutbeyi irad etmek üzere
Emir Sultan tarafından davet edilince sırrı ve kerameti or-
taya çıkan Somuncu Baba, Bursa'dan ayrılıp Darende'ye
gelmiştir. Türbesi, adına inşa edilen caminin içerisinde-
dir. Somuncu Baba'nın Darende'deki neslinden Hacı Hulûsi
Efendi (k.s.) ömrü boyu milletin irşad edilmesi ve ilçenin
imar edilmesi yönünde çalışmış, bu çerçevede okullar, ca-
miler, yurtlar, çeşmeler ve köprüler yaptırmış, yaptırılma-
sına vesile olmuş, Dîvân'ı ve Mektûbât'ı olan ilim irfan sa-
hibi, Allah dostu, manevîyatı büyük bir zat idi.

Oturmuş olduğu mahalle babaannemin de mahallesi
olduğu, annemin Darendeli olması ve benim de doğum
yerim olması hasebiyle çocukluktan beri Darende'ye dede-
mi ve dayılarımı ziyarete gittiğimizde Hacı Hulûsi Efendi
Hazretleri'nin elini öper duasını alırdık. Sonraları akraba

da olduğumuz Hacı Hulûsi Efendi Hazretleri'nin en büyük arzularından birisi de Darende'yi eski günlerdeki gibi ilim irfan merkezi yapacak olan bir İlahiyat Fakültesi'nin kurulması idi. Bu arzusunun gerçekleşmesi için fakülte binası, kütüphane, cami, hatta yurt gibi lazım olacak binaları dahi yaptırmıştı.

Parti kurulmazdan önce ve sonra merhum Turgut Bey kendisini ziyaret edip hayır dualarını istediği zaman Hacı Hulûsi Efendi bu hususu da kendilerine söylemişlerdi. Ancak iktidarının ilk yıllarında şartların elvermemesi bu arzunun yerine gelmesine mani olmuştu. 1987 seçimlerinde aday olup Darende'de yapılan mitingdeki konuşmalarımızda ve ziyaretlerde biz de buraya bir İlahiyat Fakültesi açtıracağımızı vaat etmiştik. Fakat Turgut Bey'in Cumhurbaşkanı olmasına kadar bu hususta herhangi bir teşebbüste bulunamamıştık. Buna hem şartlar elvermemiş, hem de yeni kurulacak üniversiteler tasarısının Meclis'e gelmesini bekliyorduk.

Fakülte Yerine Yüksekokul

Bu arada Darende Belediye Başkanı İlahiyat Fakültesi yerine iki meslek yüksekokulu ile bir İlahiyat Yüksekokulu kurulması yönünde Millî Eğitim Bakanlığı'ndan bir istekte bulunmuştu. Yüksekokulların kuruluşu kanun gerektirmeden YÖK tarafından yapıldığı için daha kolay bir prosedürü vardı. Bu durumu Hacı Hulûsi Efendi'ye, vefatından birkaç ay önce Üsküdar'da kaldığı evde ziyaret ettiğimiz sırada anlattığımızda, biraz mahzun ve mahcup bir ifadeyle: "Oğul, biz orasını İlahiyat Fakültesi olarak düşünmüştük."

deyince “Emriniz olur efendim. İnşallah duanız bereketi ile bunu gerçekleştireceğiz.” deyip, ben ellerinden o da benim gözlerimden öperek ayrılmıştık.

Bu görüşme ne yazık ki hayatta iken son görüşmemiz olmuş, 15 Haziran 1990 tarihinde İstanbul’da ahirete irtihal ettiğinde uçakla Kayseri’ye gelen naşını alıp Darende’ye getirdik. Ertesi gün büyük bir kalabalıkla kılınan cenaze namazından sonra ecdadının türbesinin bulunduğu cami içerisinde bulunan kabristandaki yerine koyduk.

Seyyid Hulûsi namımız

Sabah oldu akşamımız

Bugün kutlu bayramımız

Gelin dostlar bize gelin

diyerek en büyük dost olan Yüce Mevlâ’ya yürümüştü.

Darende İlahiyat Fakültesi

Kısaca geçmişini anlattığım Darende İlahiyat Fakültesi için 1991’de yeni üniversiteler kanunu görüşülmeden evvel Malatyalı Milletvekilleri (Galip Demirel, Metin Emiroğlu, Mehmet Ali Bilici, Talat Zengin ve ben) olarak aşağıdaki teklifi gerekçesi ile birlikte vermiştik:

28.3.1983 tarih ve 2809 sayılı yükseköğretim kurumları teşkilatı hakkında 41 sayılı kanun hükmünde kararnamenin değiştirilerek kabulüne dair kanunun 30’uncu maddesinin (b) bendinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ;

Madde 1- 28.3.1983 tarih ve 2809 sayılı yükseköğretim kurumları teşkilatı hakkında 41 sayılı kanun hükmünde

Malatya İnönü Üniversitesi'ne bir İlahiyat Fakültesi kazandırmak bu yönde duyulan ilmî eğitim öğretim çalışma ve ihtiyacını karşılayacaktır. Söz konusu İlahiyat Fakültesi'nin Darende ilçesinde kurulması her yönden faydalı olacaktır. Şöyle ki; Darende ilçemizde bu fakülte için altyapı ve diğer maddî imkânlar yeterli durumdadır. Her şeyden önce bu iş için planlanan fakülte binası, öğrenci yurt binaları, kütüphane ve diğer sosyal tesisler hazır durumdadır.

Fakültenin öğretim üyesi ihtiyacının İnönü Üniversitesi'nin karşılanacağı düşünülmektedir. İlçemizin bölgenin ulaşım ihtiyacı da göz önüne alındığından tarihî geçmiş olan ilçemiz gelecekte de ilmî çalışmalara destek vermiş olacaktır.

Bu teklifimiz 1991'de yeni kurulacak üniversiteler tasarısı ile birleştirilip kabul edilmişti. Ancak yukarıda bahsettiğimiz gibi 1991'deki tasarı kadük olunca 1992'de yeni üniversiteler kurulması hakkındaki tasarı Millî Eğitim Komisyonu'nda görüşülürken Darende İlahiyat için de önerge verdimiş, fakat reddedilince komisyonu terk edip gitmiştim.

Darende İlahiyat'ın Komisyonunda Kabul Edilmesi

Ankara'dan döndüğümün ertesi günü sabahleyin kalktığımda gazetelerde Darende İlahiyat Fakültesi'nin komisyonunda kabul edildiğini görmüş, gözlerime inanamamıştım. Gazeteleri aradım, haberin doğru olup olmadığını sordum. "Doğru, geçti." dediler. Hâlâ inanamıyordum. Ta ki Metin Bey (Emiroğlu) öğleye doğru telefonla arayıp meselenin safahatını anlatıncaya kadar.

Biz komisyondan ayrıldıktan sonra bir ziyaretçisi sebebiyle oyalanıp geciken Metin Bey, pürtelaş komisyona gelmiş, beni sormuş; Darende İlahiyat ile ilgili önerenin reddedilmesinden sonra kendisine sitem edip gittiğimi söylemişler. Bunun üzerine Metin Bey eski bir Millî Eğitim Bakanı ve üç dönemdir Meclis'te bulunmasından dolayı yakın arkadaşları olan milletvekillerine ve komisyon başkanına, meselenin kendisi için çok önemli olduğunu söyleyip, Darende İlahiyat Fakültesi'nin tekrar-i müzakere ile yeniden görüşülüp kabul edilmesini rica etmiş. Metin Bey'in bu ricasını kırmayan komisyon başkanı ve üye milletvekilleri hakikaten tekrar-i müzakere ile Darende İlahiyat Fakültesi'nin kurulmasını kabul etmişler. Cenab-ı Allah ondan ve vesile olanlardan razı olsun.

Bir Kıssa

Bunları Metin Bey telefonda bana anlatınca hatırıma hemen şu kıssa geldi:

Hz. Nuh (a.s.) gemiyi yaparken bir ihtiyar kadın gelip ne yaptığını soruyor. Hz. Nuh da insanları Allah'a imana davet ettiğini, insanların kendisini dinlemediğini, bu sebeple kendisinin de Allah'a dua ettiğini ve yakında bir tufan kopacağını, kendisine inananları kurtarmak için gemi yaptığını anlatır. Yaşlı kadın da; "Peki o hâlde ben çadırımda olacağım. Tufan sırasında bana haber ver de korunayım." der.

Aradan bir süre geçer. Tufan olmuş, inanmayanlar ölüp gitmiş, Nuh'un gemisine binenler kurtuluşa ermişler. Yaşlı kadın bir gün elinde örgü örerek Nuh (a.s.)'a gelmiş: "Hani tufan kopacaktı, insanlar ölecekti, ne oldu?" diye sorunca

Nuh (a.s.) şaşırır. Zira haber vermeyi unutmuştur. “Peki, sen hiçbir şey görmedin mi?” diye sorunca kadın sakın sakın cevap verir: “Yooo, bizim çadırın önüne biraz yağmur yağdı, o kadar!” demiş.

Kıssayı anlatanın bundan çıkardığı hisse şudur ki; Allah’ın veli kullarının verdiği sözlerin kefilî Allah’tır. Onlar unutsalar, yanılsalar veya ahirete irtihal etseler de o söz Allah tarafından yerine getirilir. Hacı Hulûsi Efendi Hazretleri de Darende İlahiyat Fakültesi’ni çok istemiş, fakülte binasını ve yurtlarını yaptırmak için milleti teşvik ettiğinde burasının İlahiyat Fakültesi olacağını söylemişti. Dolayısıyla bir nevi söz vermişti.

Tekrar-i müzakere açılarak tasarıya Darende İlahiyat Fakültesi’nin ilave edilmesi, Hacı Hulûsi Efendi’nin vermiş olduğu sözünün vefatından sonra yerine gelmiş olması demektir ki bu da onun ne büyük bir manevîyat sahibi olduğunun küçük bir nişanesidir.

Bugün Darende İlahiyat Fakültesi gayet güzel bir şekilde hizmet vermektedir. Hacı Hulûsi Efendi’den sonra hizmetlerini devam ettiren oğlu Hamideddin Efendi’nin öncülüğünde Hulûsi Efendi Vakfı’nın desteği ile bir hayli gelişmiş olup, vakıf, hocalara ve öğrencilere burs, yurt, lojman temin etmekte ve her türlü ihtiyaçlarını giderme yönünde gayret göstermektedir.

Komisyonunda Darende İlahiyat Fakültesi’nin tekrar-i müzakere ile kabulünden başka diğer üniversiteler bünyesine İlahiyat Fakültesi koymak için hazırlayıp milletvekillerine verdiğimiz öneriler de kabul görmüş; böylece 1991’de kurulu üniversiteler bünyesine konulan 8 İlahiyat

Fakültesi'ne ilaveten Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'ne konulan İlahiyat Fakültesi ile dokuza çıkmış, yeni kurulan üniversitelerden de Sakarya, Süleyman Demirel ve Çanakkale Üniversitelerine bağlı üç İlahiyat Fakültesi kabul edilerek toplam 12 yeni İlahiyat Fakültesi üniversiteler kuruluş tasarısında kabul edilmiş oluyordu.

Böylece mevcut 9 İlahiyat Fakültesi'ne ilave edilen bu 12 İlahiyat Fakültesi ile Türkiye genelindeki İlahiyat Fakülte-
lerinin sayısı 21'e çıkıyordu." (M. Bülent Çaparoglu, Meclis Hatıralarım, s. 215 vd., Şule Yayınları, İstanbul, 1999.)

Darendede İlahiyat Fakültesi, 11.07.1992 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan 3837 sayılı kanunla kurulmuş olup, 3 bloktan oluşan 5 katlı hazır eğitim binası, 21.09.1992 tarihinde, Vakıf Mütevelli Heyet Başkanı H. Hamideddin Ateş ile Prof. Dr. Mehmet Yücesoy'un imzalamış oldukları

protokolle Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı tarafından tahsis edilmiştir. İnönü Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Yücesoy Bey, o günlerdeki bir Darende ziyaretinde ziyaretçi defterine şunları yazar:

“Fani olan tendir,

Canlar ölesi değil” diyen Yunus Emre'nin dili ile Hacı Hulûsi Ateş Efendi'ye Allah'tan sonsuz rahmet diliyorum. Onun gayreti ve himmeti ile planlanıp yapılmış olan İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi binasını gezdim. Orayı açmak için bir hayli para ve çaba ister diye düşünüyordum. Binayı görünce İlahiyat Fakültesi'ni “dikildiği saatte meyve veren kutsal ağaç” misali hizmete hazır gördüm. Bu eseri milletimize kazandıranlara sonsuz şükran minnet dolu olduğumu ifade ediyor, bu erenler ocağının daha nice büyük eserlere önderlik etmesini diliyorum.

09/09/1992

Prof. Dr. Mehmet YÜCESOY

İnönü Üniversitesi Rektörü

Vakıf Mütevellisine Onur Üyeliği

Vakıf Mütevelli Heyet Başkanı ve bütün üyeler, Darende İlahiyat Fakültesi'nin binası, teçhizatı, bilgisayar donanımı, kütüphanesi gibi ihtiyaçlarına alaka ve yardımlarından dolayı İnönü Üniversitesi Vakfı Onur Üyeliği ile tevcih edilmiş, Rektör Prof. Dr. Ömer Şarлак'ın bir Darende ziyaretinde kendileri onur belgeleri takdim edilmiştir.

Yaşadığı topluma örnek olan, fikriyle, zikriyle, faaliyetleriyle örnek ve önderlik eden insanlar mutlaka ölmez

eserler vücuda getirir, kendi hayatlarını toplumun hayatı için vakfederler. İşte böyle bir vakıf insanı da Hamid Hamideddin Ateş'tir.

Çünkü o, gönülleri imar eden bir hoşgörü anlayışını hayatında yaşarken, çevresine faydalı olmuş, eğitim, ilim kültür alanında büyük eserlerin meydana gelmesinde, tarihî dokunun korunmasında ve yeni nesillere aktarılmasında öncülük etmiştir.

Prof. Dr. Ömer Şarlak Bey, Darende ziyaretinde H. Hulûsi Ateş Özel Kütüphanesi Defterine şunları yazar:

“Darende'deki bütün eğitim kuruluşlarına büyük destek ve yardımları olan, eğitim amaçlı pek çok yapının tamamlanmasını sağlayan ve vasiyetinde sağlık kuruluşlarının yapımı isteyen ileri görüşlü, insanlığa hizmet aşkı ile dolu Osman Hulûsi Efendi'yi buradan rahmetle anıyorum.

Mevlâ'mızın onu ebedî istirahatgâhında mükâfatlandırmasına dua ediyorum.

Yaptıkları hayırlı işler için şükranlarımı sunuyorum. Değerli evlatlarına en iyi dileklerimi ve hayır işlerinde babalarının yolunu izlemelerini diliyorum.

Allah razı olsun. 21.10.1996.”

Prof. Dr. Ömer ŞARLAK

İnönü Üniversitesi Rektörü

*****

Hulûsi Efendi Vakfı tarafından yaptırılan lojmanlardan başta Darende İlahiyat Fakültesi'nin öğretim üyeleri olmak üzere, eğitim, sağlık alanındaki memurlar ve vakıf çalışanları kiralık olarak istifade etmişlerdir. Bu meyanda lojmanlardan bir tanesi bütün eşyalarıyla tefriş edilerek bilabedel Dekan lojmanı olarak tahsis edilmiştir.

2000 yılına gelindiğinde, 1 profesör, 12 yard. doç., 5 öğretim görevlisi, 1 uzman ve 12 arş. görevlisi ile toplam 251 öğrencisi ile eğitim-öğretime devam edilmiştir.

Bu arada vakfın gayretleriyle fakülteye bilgisayar alınmış, 5617 kitaptan oluşan, büyük bir kısmı Osmanlıca-Arapça temel kaynaklardan oluşan bir kütüphane tesis edilmiştir.

28 Şubat döneminde zamanın şartları içerisinde YÖK Yürütme Kurulu'nun 10.04.2001 tarihli kararı ile Malatya'daki üniversite kampüsüne taşınmıştır.

BASINDA

ES-SEYYİD OSMAN

HULÛSİ EFENDİ

(Kaddesallahu Sirrahû)

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri hakkında 1960 yılından itibaren basın-yayın mecrasında yer alan haberler ve yazılar, H. Hulûsi Ateş Şeyhzadeoğlu Özel Kitaplığı Arşivi ile Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı Arşivi'nde yapılan araştırmalarla bu eser vasıtasıyla okuyucuya ulaştırılmaya çalışılmıştır.

Elinizdeki kitap, Darende deyince ilk akla gelen Somuncu Baba ve Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.)'ye dair araştırma yapacaklara kaynaklık edebilecek nitelikte bir çalışmadır. Çünkü ortaya koyulan eser gelecek nesillerin de faydalanabileceği bir hüviyettir.

Yerel ve ulusal çapta yayın yapan gazetelerde, dergilerde ve kitaplarda 1960-1990 yılları arasında çıkan Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri ile ilgili haber, yazı ve belgeleri bir kitapta toplamak suretiyle tarihe önemli bir kayıt düşülmüştür. Ayrıca ilgili haber metinlerine yorumlar yapılarak meselinin daha etraflıca anlaşılması sağlanmıştır. Böylece Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (ks.) ile ilgili söz konusu haber ve yazılar, konuya ilgi duyan okur ve araştırmacıların bir bütün halinde ulaşabilmelerini sağlayacaktır.

ISBN: 978-9944-774-54-3

